

SEANCE DU MARDI 9 JUIN 1981
VERGADERING VAN DINSDAG 9 JUNI 1981ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1574.

MESSAGE:

Chambre des représentants, p. 1575.

COMMUNICATIONS:

Page 1575.

Cour des Comptes:

1. Différend concernant l'acquisition d'une station de pompage;
2. Budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1981;
3. Budget du ministère des Communications de l'année budgétaire 1981;
4. Comptes des organismes d'intérêt public pour 1978.

DECES D'UN ANCIEN SENATEUR:

Page 1575.

MOTION D'ORDRE:

Orateurs: MM. Vanderpoorten, Van der Elst, S. Moureaux, M. le Président, M. Eyskens, Premier ministre, p. 1575.

Vote, p. 1577.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

Discussion générale. — *Orateurs:* MM. De Clercq, rapporteur, Peeters, Conrotte, Egelseers, Mme Herman-Michielsens, MM. Deleecq, Poulet, J. Wathélet, De Bondt, Mme Remy-Oger, MM. Lagae, Bonmariage, M. Dhoore, ministre de la Prévoyance sociale et de la Santé publique, p. 1577.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1980-1981
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1980-1981

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1574.

BOODSCHAP:

Kamer van volksvertegenwoordigers, blz. 1575.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 1575.

Rekenhof:

1. Geschil omtrent de aankoop van een pompstation;
2. Begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1981;
3. Begroting van het ministerie van Verkeerswezen voor het begrotingsjaar 1981;
4. Rekeningen van de instellingen van openbaar nut voor 1978.

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR:

Bladzijde 1575.

MOTIE VAN ORDE:

Sprekers: de heren Vanderpoorten, Van der Elst, S. Moureaux, de Voorzitter, de heer Eyskens, Eerste minister, blz. 1575.

Stemming, blz. 1577.

ONTWERP VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdend algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers.

Algemene bespreking. — *Sprekers:* de heren De Clercq, rapporteur, Peeters, Conrotte, Egelseers, mevrouw Herman-Michielsens, de heren Deleecq, Poulet, J. Wathélet, De Bondt, mevrouw Remy-Oger, de heren Lagae, Bonmariage, de heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid, blz. 1577.

PROPOSITIONS DE LOI (Dépôt):

Page 1601.

M. Cudell:

- 1° Proposition de loi tendant à insérer dans le titre IX du livre premier du Code de commerce une section 7bis intitulée: «De l'entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée»;
- 2° Proposition de loi relative au contrat d'agence commerciale.

M. De Seranno. — Proposition de loi modifiant le Code des impôts sur les revenus.

MM. Bataille et Lutgen. — Proposition de loi relative aux pensions du personnel à fonction accessoire dans l'enseignement technique subventionné.

INTERPELLATIONS (Demande):

Page 1601.

M. Lagasse à M. Busquin, ministre de l'Intérieur et ministre de l'Education nationale, sur «les faits graves qui se sont produits à Fouron le 31 mai et le comportement d'un bataillon de la gendarmerie, dont ont été victimes la population francophone, des journalistes et des parlementaires dans l'exercice de leurs fonctions».

M. De Rouck au Premier ministre ainsi qu'à M. Calewaert, ministre de l'Education nationale, et à M. Busquin, ministre de l'Intérieur et ministre de l'Education nationale, sur «la création en Wallonie de communautés scolaires auxquelles sont rattachés des sections techniques de régime linguistique français établies en région flamande».

M. R. Gillet au Premier ministre sur «la diffusion d'informations relatives à des mesures fiscales avant que les commissions compétentes de la Chambre et du Sénat en soient avisées, et ces mesures elles-mêmes».

M. R. Gillet au ministre des Postes, Télégraphes et Téléphones sur «les décisions de retarder la distribution du courrier dans les grandes agglomérations».

VOORSTELLEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1601.

De heer Cudell:

- 1° Voorstel van wet tot invoeging in titel IX van het Wetboek van koophandel van een afdeling 7bis getiteld: «Eenmansonderneming met beperkte aansprakelijkheid»;
- 2° Voorstel van wet betreffende de handelsagentsuurovereenkomst.

De heer De Seranno. — Voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

De heren Bataille en Lutgen. — Voorstel van wet betreffende het pensioen van het personeel met een bijbetrekking in het gesubsidieerd technisch onderwijs.

INTERPELLATIES (Verzoek):

Bladzijde 1601.

De heer Lagasse tot de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, over «de ernstige feiten die zich op 31 mei in Voeren hebben voorgedaan en over het gedrag van een rijkswachtbataljon, waarvan de Franstalige bevolking, joernalisten en parlementsleden het slachtoffer waren».

De heer De Rouck tot de Eerste minister, alsmede tot de heer Calewaert, minister van Nationale Opvoeding, en de heer Busquin, minister van Binnenlandse zaken en Minister van Nationale Opvoeding, over «de vorming van scholengemeenschappen in Wallonië waarin bestaande Franstalige technische afdelingen worden opgenomen die in het Vlaamse land gelegen zijn».

De heer R. Gillet tot de Eerste minister over «de verspreiden van inlichtingen omtrent belastingmaatregelen voordat de bevoegde commissies van Kamer en Senaat op de hoogte zijn gebracht, en die maatregelen zelf».

De heer R. Gillet tot de minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie over «de beslissingen om de post in de grote agglomeraties later uit te dragen».

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT

VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

MM. Mesotten et Bogaerts, secrétaires, prennent place au bureau.

De heren Mesotten en Bogaerts, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10 m.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. de Bruyne (durée indéterminée), Kuylen et Lindemans, pour raison de santé; F. Guillaume, empêché; Féir, en mission à l'étranger pour une semaine, demandent un congé.

Vragen verlof: de heren De Bruyne (voor onbepaalde tijd), Kuylen en Lindemans, wegens gezondheidsredenen; F. Guillaume, belet; Féir, met opdracht in het buitenland voor een week.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Seeuws, en mission à l'étranger; Gerits, en raison de devoirs administratifs; Payfa, pour des raisons professionnelles; du Monceau de Bergendal, pour des raisons familiales, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Seeuws, met opdracht in het buitenland; Gerits, wegens ambtsplichten; Payfa, wegens beroepsbezigheden; du Monceau de Bergendal, wegens familiale aangelegenheden.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

MESSAGE — BOODSCHAP

M. le Président. — Par message du 27 mai 1981, la Chambre des représentants transmet au Sénat, tel qu'il a été adopté en sa séance de ce jour, le projet de loi-programme 1981.

Bij boodschap van 27 mei 1981, zendt de Kamer van volksvertegenwoordigers aan de Senaat, zoals het ter vergadering van die dag werd aangenomen, het ontwerp van programmawet 1981.

— Renvoi, pour ce qui concerne les articles relevant de leurs attributions, aux commissions des Affaires sociales, des Finances, de l'Infrastructure, de l'Intérieur, de la Justice, de l'Economie, de l'Enseignement et de la Science.

Verwezen, wat betreft de artikelen die in hun bevoegdheid vallen, naar de commissies voor de Sociale Aangelegenheden, voor de Financiën, voor de Infrastructuur, voor de Binnenlandse Aangelegenheden, voor de Justitie, voor de Economie, voor het Onderwijs en de Wetenschap.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — Conformément à l'article 14 modifié de la loi du 29 octobre 1846, la Cour des comptes transmet au Sénat, par dépêche du 27 mai 1981, la délibération du Conseil des ministres du 10 avril 1981 (n° 140), au sujet du différend survenu entre ce collège et le ministre des Travaux publics concernant l'acquisition, par l'Etat, d'une station de pompage déjà louée pendant une période de quatre ans et qui, dans ces conditions, doit être considérée comme presque complètement amortie.

Overeenkomstig het gewijzigde artikel 14 van de wet van 29 oktober 1846, zendt het Rekenhof aan de Senaat, bij dienstbrief van 27 mei 1981, het besluit van de Ministerraad d.d. 10 april 1981 (nr. 140), in verband met het geschil gerezen tussen dat college en de minister van Openbare Werken omtrent de aankoop door de Staat van een pompstation, dat reeds gedurende een periode van vier jaar in huur werd genomen en dat derhalve quasi volledig als afgeschreven diende te worden beschouwd.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Par dépêche du 27 mai 1981, la Cour des comptes fait connaître au Sénat ses observations au sujet des projets de loi:

1. Portant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1981;

2. Portant le budget du ministère des Communications de l'année budgétaire 1981.

Bij dienstbrief van 27 mei 1981 deelt het Rekenhof aan de Senaat zijn opmerkingen mede over de ontwerpen van wet:

1. Houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1981;

2. Houdende de begroting van het ministerie van Verkeerswezen voor het begrotingsjaar 1981.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Par dépêche du 1er juin 1981, la Cour des comptes transmet au Sénat les comptes des organismes d'intérêt public pour l'année 1978 (136e Cahier d'observations).

Bij dienstbrief van 1 juni 1981 zendt het Rekenhof aan de Senaat de rekeningen over van de instellingen van openbaar nut voor het jaar 1978 (136e Boek van opmerkingen).

Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

DECES D'UN ANCIEN SENATEUR

OVERLIJDEN VAN EEN OUD-SENATOR

M. le Président. — Le Sénat a appris avec un vif regret la mort de M. Noël Duvivier, ancien sénateur provincial du Hainaut.

De Senaat heeft met groot leedwezen kennis gekregen van het overlijden van de heer Noël Duvivier, gewezen provinciaal senator van Henegouwen.

Votre Président a adressé les condoléances de l'assemblée à la famille de notre regretté ancien collègue.

Uw Voorzitter heeft het rouwbeklag van de vergadering aan de familie van ons betreurd gewezen medelid betuigd.

MOTIE VAN ORDE — MOTION D'ORDRE

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, ik vraag het woord voor een motie van orde.

De Voorzitter. — U hebt het woord, mijnheer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, heren ministers, geachte collega's, het zij mij veroorloofd bij motie van orde aan de Senaat een voorstel te doen.

Op de agenda van vandaag staat als eerste punt het ontwerp van wet houdend algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, en als tweede punt het ontwerp van wet houdende de begroting van de Diensten van de Eerste minister.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik vraag u deze twee punten van de agenda om te wisselen en als eerste punt de begroting van de Eerste minister te behandelen, ten einde de Eerste minister de gelegenheid te geven aan de Senaat uitleg te verschaffen over de gebeurtenissen die zich sedert een aantal dagen op nationaal vlak voordoen.

Een paar dagen geleden heb ik in de kranten gelezen dat de voorzitters van de meerderheidsparties van de Senaat en van de Kamer, een bezoek hebben afgelegd bij de Eerste minister. Zij wensten hun ongenoegen en hun onbehagen uit te spreken, omdat zij onvoldoende op de hoogte worden gebracht van de politieke gebeurtenissen en de beslissingen van de regering en om te vragen dat het Parlement in het algemeen en de Senaat in het bijzonder op de hoogte zou worden gebracht van de belangrijke opties die door de regering op het politieke vlak en op het sociaal-economische vlak zouden worden genomen.

Ik heb dat initiatief van de fractievoorzitters van de Senaat en van de Kamer in hoge mate gewaardeerd en wij hebben het uitdrukkelijk gesteund in verschillende redevoeringen in deze Senaat.

Mijnheer de Voorzitter, nu stel ik vast dat sedert het aantreden van de regering-Martens IV, en per definitie sedert het aantreden van de regering-Martens-Eyskens I, er een opmerkelijke communautaire windstilte is geweest in het Parlement, die in eerste instantie in acht werd genomen door de leden van de meerderheid, maar ook door de leden van de oppositie.

Ik herinner mij slechts één interpellatie van mevrouw Staels-Dompas over de aangelegenheden in de Brusselse randgemeenten en het gebruik van het Nederlands aldaar, met daarop het evasieve antwoord van minister van Binnenlandse Zaken Busquin, en de opmerkelijk zachte interpellatie van de heer Lagasse met een antwoord vol minzame vaagheden van de Eerste minister over wat inzake communautaire aangelegenheden moest gebeuren.

De jongste dagen hebben wij echter vastgesteld dat de minister van Justitie en van Institutionele Hervormingen te Wezet verklaart dat het statuut van de Voergemeenten opnieuw moet worden besproken en het voorwerp moet uitmaken van een nieuwe beslissing van het Parlement.

De dag nadien verklaarde de Eerste minister namens de Kabinet-raad dat de regering eensgezind van oordeel is dat de Voer Vlaams is en blijft. De verklaring van de minister van Justitie en van Institutionele Hervormingen werd trouwens door de Eerste minister als een immorele aangelegenheid van de hand gewezen. Vooraanstaande personaliteiten van dit land begaafd en begiftigd met grote verantwoordelijkheden zoals onder meer de heer Boel, voorzitter van de Vlaamse Raad, hebben gesproken van een provocatie voor de Vlaamse gemeenschap.

De dag nadat de heer Eyskens hoger vermelde verklaring namens de Kabinet-raad heeft afgelegd, lezen wij dat de minister van Binnenlandse Zaken en Nationale Opvoeding, Franse sector, een gelijk-

aardige verklaring als deze van de heer Moureaux heeft afgelegd, wat sommigen deed gewagen van een soort recidivisme. De heer Busquin blijkt, naar men mij heeft gezegd, niet alleen de thesis van de heer Moureaux te hebben aanvaard en bijgetreden maar bovendien kritiek te hebben uitgebracht op de Eerste minister en de rijkswacht in haar actie en handelingen te hebben aangevallen. Dit laatste is volgens de heer Tobback, fractieleider van de Vlaamse socialisten in de Kamer, een hoogst verwonderlijk feit, aangezien een minister van Binnenlandse Zaken degenen die hem moeten bijstaan om de orde te handhaven in het openbaar bekritiseert op basis van communautaire motieven. De Vlaamse rijkswachters zouden in de Voerstreek, aldus de minister, allesbehalve hun plicht doen en ten opzichte van vertegenwoordigers van de pers onheus zijn opgetreden.

Tijdens het Pinksterweekeinde, eerder geschikt om enige rust te nemen gelet op onze zware agenda, werden wij gedwongen tussen de finale van de beker van België en Roland-Garros te luisteren naar de verklaring van Eerste minister Eyskens in zijn privé-woning te Leuven door journalisten ondervraagd, en naar de heer Busquin.

Aanvarkelijk werd gezegd dat de heer Busquin deze morgen om 10 uur bij de Eerste minister was ontboden. Blijkbaar is de stroomversnelling zodanig dat dit onderhoud reeds plaatsvond te 8 uur en wij te 9 uur daarvan het resultaat reeds konden vernemen, namelijk dat de heer Busquin zijn verklaring in een andere context zou hebben afgelegd zonder daarmee een belangrijke rel te willen ontketen.

De heer Eyskens heeft vanmiddag voor de radio een verklaring afgelegd, gestoffeerd met de al dan niet gezondheidswandeling van de heer Dehousse op tweede Pinksterdag in de Voerstreek ten einde verschillende personaliteiten uit deze streek te bezoeken.

De heer Dehousse verklaarde dat in de regeringsverklaring is vermeld dat aan het statuut van de Voer kan worden geraakt en dat het ter bespreking kan worden gesteld. Ik heb dit echter nooit in de regeringsverklaring van de nationale regering gelezen. Velen zullen met mij vaststellen dat dit een verkeerde interpretatie is van een nochtans uitdrukkelijke tekst.

Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik ben persoonlijk zwaar getroffen door de kritiek op ons parlementair regime. Wij worden als parlementslid niet alleen zwaar aangetast in onze prerogatieven om het politiek leven in dit land mede te bepalen, maar bovendien voel ik mij op dit ogenblik — zoals velen onder u — gefrustreerd. Politieke commentatoren vragen zich af wat wij hier zitten te doen. Als men een besparing wil in dit land, niet van 200 miljoen, 100 miljoen of 50 miljoen, maar van 2 miljard, schaf het Parlement dan af en wij zullen andere activiteiten vervullen.

Ik las toevallig in een krant dat, staande in de tuin van de politiek der simpele zielen waarin de zestiende-eeuwse mandarijn Wang Xian Chen zich terugtrok omdat hij zijn politieke loopbaan maar een troep doffe ellende vond en waar hij de rest van zijn leven besteedde aan het voeren van goudvissen, dat wij vier eeuwen later moeten doen zoals Wang Xian Chen dat heeft gedaan in de tuin van de politieke onwellust.

Ik lees, mijnheer de Eerste minister — en ik dank u voor uw aanwezigheid in de Senaat — dat men bovendien alles doet tegen de regeringsverklaring in, waarin u heeft aangedrongen op een herstel van het vertrouwen in het land en vooral tussen de grote fracties.

Ik lees triomfalistische inlichtingen in verband met uw regeringsbeleid uitgesproken door de heer Spitaels. Het is voor het eerst geachte collega's, sinds lang, dat wij de eer hebben een voorzitter van een nationale partij in ons midden te hebben. Wij bevinden ons dus rechtstreeks aan de bron en hij zal niet nalaten ons in te lichten over zijn bedoelingen, hier en op deze plaats. De heer Spitaels zegde dat zijn partij grote overwinningen heeft geboekt. Men spreekt dus nu in termen van overwinnaars en overwonnenen wat betreft de speciale lening die zonder fiscale vrijstelling wordt uitgegeven, het Maribel-plan, het behoud van de index en het staaldossier. In verband met dit laatste dossier heeft de heer Dupré, woordvoerder van de Christelijke Volkspartij in de Kamer, gezegd, in het jargon van de staalnijverheid, dat de Vlamingen zijn gerold.

De heer Lagae. — Gewalst!

De heer Vanderpoorten. — Ik meen dat het tijd wordt dat wij weten waar wij aan toe zijn. Uzelf, mijnheer de Eerste minister, heeft gezegd dat u niet meer overtuigd is van de steun van één van de belangrijke fracties van uw meerderheid. U heeft gezegd dat er nu binnen afzienbare tijd komaf moet worden gemaakt met deze onzekerheid.

Wij vragen, dat wij eerst de begroting van de Eerste minister zouden behandelen, hem de gelegenheid gevend een verklaring af te leggen over de politieke feiten en gebeurtenissen van de jongste dagen, of bij gebrek daaraan dat er minstens onmiddellijk een verklaring wordt afgelegd voor het Parlement. Dit is inderdaad de enige instelling, nu in deze moeilijke tijden voor dit land en voor alle medeburgers zulke belangrijke zaken op het spel staan, waar deze verklaring kan worden afgelegd. Zodoende zou men rekening houden met datgene wat uit naam van het hele Parlement door de fractievoorzitters van de meerderheid met zoveel aandrang, maar vooralsnog zonder succes, enkele weken geleden werd gevraagd. Wij moeten klaar zien in de toestand. Het behoort niet aan een politieke partij van uw meerderheid, mijnheer de Eerste minister, of aan een van de voorzitters van deze partijen, van zulke verklaringen af te leggen. Trouwens, deze voorzitter heeft tijdens het Pinksterweekeinde, vervangen zijnde door de fractievoorzitter van de Franssprekende socialisten in de Kamer, gezegd dat de socialistische partij als één man staat achter de verklaringen van de ministers Moureaux en Busquin. Laten wij dit uit de doeken doen. Ik vraag daarover een verklaring nu onmiddellijk. (*Applaus op de liberale banken en op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van der Elst.

De heer Van der Elst. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens mij namens mijn fractie aan te sluiten bij het voorstel van de heer Vanderpoorten.

Wij vinden eveneens dat de politieke actualiteit ons noopt de toestand onder ogen te zien en dat het gewenst is onze agenda te wijzigen en de begroting van de Eerste minister eerst te behandelen. Aldus zouden wij de mogelijkheid hebben de Eerste minister te ondervragen en zou de heer Mark Eyskens de gelegenheid krijgen om klaarheid te scheppen. (*Applaus op de banken van de Volksunie en op de liberale banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. Serge Moureaux.

M. S. Moureaux. — Monsieur le Président, monsieur le Premier ministre, je serai très bref. Je me rallie à la demande formulée par le chef du groupe PVV parce que je pense que nous devons y voir clair et qu'il est utile, dès lors, que l'ordre du jour soit inversé pour que le Premier ministre puisse, comme il se doit dans une démocratie, éclairer le Parlement sur les conditions dans lesquelles fonctionne son gouvernement.

Il est évident que si j'aboutis à la même conclusion, sur le plan de l'organisation des travaux, que le chef du groupe PVV, ce n'est pas pour les mêmes motifs. Il est certain que notre souci d'y voir clair ne signifie pas que nous ayons la même façon de voir les choses que le représentant du PVV.

M. Storme. — Ne pouvez-vous régler cela en famille?

M. S. Moureaux. — Nous pensons que dans un gouvernement, les partenaires doivent être égaux.

Il existe un problème de confiance dans la majorité, c'est très clair.

Nous avons constaté la semaine dernière, avec surprise, qu'un projet gouvernemental sur le racisme et la xénophobie défendu par le ministre de la Justice n'était pas appuyé par le groupe le plus important de la majorité flamande, le CVP qui a voté contre ce projet en commission. (*Exclamations sur les bancs du CVP.*)

C'est grâce au vote de mon parti, le FDF-RW, et au PRL que ce projet a pu franchir le cap de l'article premier. Cela signifie que certains partis gouvernementaux estiment pouvoir remettre en cause, quand cela leur convient, l'accord gouvernemental et les engagements du gouvernement.

Aujourd'hui, il apparaît que lorsque, à son tour, le parti socialiste, plus faible sans doute parce que francophone, prétend soulever certains problèmes contentieux à la suite d'événements récents et graves dans les Fourons, le Premier ministre rappelle les ministres socialistes à l'ordre.

Je voudrais, et j'ai de bons parrainages, monsieur le Premier ministre, signaler, puisque vous parlez d'un règlement définitif du contentieux communautaire, que l'article 2 de la loi du 8 août dispose — et Dieu sait si nous avons glissé à ce sujet au mois de juillet — : « Le territoire des régions wallonne et flamande est, à titre transitoire, fixé comme suit... » C'est dire que cette fixation des régions n'est évidemment pas, comme vous le soutenez, définitive.

Nous voudrions, monsieur le Premier ministre, vous donner l'occasion de vous expliquer quant à votre conception à ce sujet et aussi à l'articulation du pouvoir telle qu'elle ressort de la loi du 8 août.

Je me demande aussi comment le Premier ministre national peut convoquer, pour lui demander des explications, un membre de l'exécutif de la communauté française, responsable à nos yeux devant la seule assemblée de la communauté française.

Je voudrais savoir en vertu de quels droits le Premier ministre ... (*protestations sur les bancs du CVP*) exige des explications à propos de la manière dont le président de l'exécutif wallon conçoit son mandat.

Si vous voulez nous dire que désormais les ministres francophones sont sous tutelle, dites-le nous franchement. C'est la raison pour laquelle nous appuyons la demande de modification de l'ordre du jour. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — De heer Vanderpoorten, gesteund door de heren Van der Elst en Serge Moureaux, stelt voor de volgorde van de eerste twee punten van onze agenda te wijzigen.

Het is u bekend dat het ontwerp van wet betreffende de sociale zekerheid voor werkgevers als eerste punt op onze agenda werd geplaatst, op verzoek van de Kamer van volksvertegenwoordigers die het onderwerp aanstaande donderdag nog zou willen behandelen.

Tenzij de vergadering het met het voorstel van de heer Vanderpoorten eens is, moeten wij daarover stemmen.

Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Eyskens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, er is naar mijn gevoel geen enkele reden om de agenda zoals hij is vastgesteld, te wijzigen. Ik vraag dus het behoud ervan.

De heer Van Ooteghem. — Er is dus niets gebeurd!

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Mijnheer de Voorzitter, ik handhaaf mijn verzoek en vraag daarover de naamstemming.

M. le Président. — Nous passons au vote sur la demande de modification de l'ordre du jour formulée par M. Vanderpoorten.

Wij gaan over tot de stemming over de vraag van de heer Vanderpoorten tot wijziging van de agenda.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

99 membres sont présents.

99 leden zijn aanwezig.

73 votent non.

73 stemmen neen.

26 votent oui.

26 stemmen ja.

En conséquence, la demande n'est pas adoptée.

Derhalve is de vraag niet aangenomen.

Ont voté non:

Hebben neen gestemd:

MM. André, Bailly, Basecq, Bataille, Bogaerts, Bruart, Mme Buyse, MM. Califice, Carpels, Chabert, Claeys, Conrotte, Cooreman, Cudell, Cugnon, De Baere, De Bondt, De Clercq, Deconinck, De Graeve, Deleek, Delmotte, Mme De Loore-Raeymaekers, MM. De Meyer, De Rore, De Seranno, De Smeyter, le chevalier de Stexhe, Dulac, Egelmeyers, Flagothier, Gijs, Goossens, Gramme, Houben, Hoyaux, Hubin, Kevers, Lagae, Lallemand, Lambiotte, Lecoq, Mme Maes-Vanrobayes, MM. Mainil, Mesotten, Nauwelaerts, Mme Nauwelaerts-Thues, M. Noël de Burlin, Mme Panneels-Van Baelen, M. Paque, Mme Planckaert-Staessens, MM. Pouillet, Radoux, Mmes Remy-Oger, Rommel-Souvagie, M. Sondag, Mme Staels-Dompas, MM. Storme, Toussaint (Théo), Mme Turf-De Munter, MM. Vandenabeele, Van den Eynden, Van den Nieuwenhuijzen, Vanderborcht, Vangeel, Vanhaverbeke, Van Herreweghe, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Wambeke, Verbist, Windels et Leemans.

Ont voté oui:

Hebben ja gestemd:

Mme Bernaerts-Viroux, MM. Bertrand, Boey, Capoen, Coen, Daems, Decoster, D'Haeyer, Février, Gillet (Roland), Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Humblet, Kenens, Lagneau, Lahaye,

Maes, Moureaux, Pede, Peeters, Van den Broeck, Van der Elst, Vanderpoorten, Vandezande, Van Ooteghem et Waltniel.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE ALGEMENE BEGINSLEN VAN DE SOCIALE ZEKERHEID VOOR WERKNEMERS

Algemene beraadslaging

PROJET DE LOI ETABLISSANT LES PRINCIPES GENERAUX DE LA SECURITE SOCIALE DES TRAVAILLEURS SALARIES

Discussion générale

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van het ontwerp van wet houdende algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers.

Nous abordons l'examen du projet de loi établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer De Clercq, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, heren ministers, dames en heren, in de voordracht aan de Regent van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders lezen wij: «België wenst naar een meer rechtvaardige verdeling der vruchten van de gemeenschappelijke arbeid te streven. Heden ten dage luidt het wachtwoord: uitbreiding der maatschappelijke zekerheid ten einde het grootst aantal arbeidzame mannen en vrouwen aan de vrees voor de ellende te onttrekken.»

De voornaamste punten waaromtrent men zich op dat ogenblik in de wereld der arbeiders ongerust maakte waren de volgende:

1° Te zorgen voor de oude dag, voor een behoorlijk pensioen om niet in een staat van behoeftigheid te vervallen en ten laste te moeten leven van de kinderen.

De heer Basecq, eerste ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

2° De angst voor een ongeval of een ziekte waaruit zou voortspruiten de verpletterende lasten voor het gezinsbudget;

3° De angst om door gebrek aan werk, werkloos te vallen, anders gezegd het verlangen naar een regime van recht op arbeid;

4° De ontoereikendheid van het loon met betrekking tot de kinderlast, waardoor het bestaan van kroostrijke gezinnen zo lastig is.

Als antwoord op de viervoudige zorg kwam de besluitwet van 28 december 1944 tot stand.

Deze besluitwet voert een verplichte verzekering in betreffende de pensioenen, de kinderbijslag, ziekte- en invaliditeit, werkloosheid en jaarlijkse vakantie.

In de sector ziekteverzekering kwam pas in 1955 een organiek koninklijk besluit tot stand. In 1963 kwam een wetgevende regeling tot stand die onder meer op financieel vlak een grotere doeltreffendheid nastreefde. In de navolgende periode werd het toepassingsgebied van deze regeling geleidelijk uitgebreid tot de zelfstandigen, het personeel van de openbare sector, de minder-validen, de dienstboden, de studenten van het hoger onderwijs, bepaalde leden van de geestelijkheid en de kloostergemeenschappen, en andere leden van deze gemeenschappen en, tenslotte nog, tot de niet beschermde personen. De verzekering voor geneeskundige verzorging dekt dus nu genoeg de hele bevolking.

De onrustwekkende financiële toestand van het ziekte- en invaliditeitsstelsel en namelijk van de verzekering voor gezondheidszorgen leidde tot de aanstelling van een koninklijk commissaris ermee belast de meest gepaste maatregelen voor te stellen om de organisatie en financiering van de ziekteverzekering te verbeteren.

De werkloosheidsuitkeringen werden na de oorlog voor het eerst toegekend zonder verwijzing naar de behoeftige toestand van de werkloze. In de daaropvolgende jaren ging de aandacht hoofdzakelijk naar het tewerkstellingsbeleid. In 1971 werd de berekening van de werkloosheidsuitkering in verhouding tot het loon ingevoerd.

Onder druk van de economische crisis kwamen de jongste jaren diverse aanvullende regelingen tot stand betreffende de wachtgeld en bij sluiting van ondernemingen, collectief ontslag en uiteenlopende

vormen van bruggensioen. Tenslotte voegen we daaraan toe de maatregelen tot opslorping van de werkloosheid.

In de pensioensector werd na de tweede wereldoorlog, een gemengd stelsel, gesteund zowel op kapitalisatie als op repartitie, aangenomen. Door de wetten van 1955 — voor de werklieden — en 1957 — voor de bedienden — werd het kapitalisatiestelsel in ruime mate vervangen door een stelsel van repartitie. Op dat ogenblik bestonden er nog verschillende stelsels voor de werklieden, voor de bedienden, de mijnwerkers en de zeelieden. Het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 zou deze stelsels samenbrengen in één enkele regeling. De onderlinge solidariteit van de werknemers was noodzakelijk geworden.

Recente verworvenheden zijn de welvaartvastheid van de pensioenbedragen en de invoering van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden ten laste van de Staat.

De wetgeving inzake kinderbijlagen die bij koninklijk besluit van 19 december 1939 werd gecoördineerd is sindsdien herhaaldelijk gewijzigd, hoofdzakelijk tot uitbreiding van het toepassingsgebied en tot verruiming van de toegekende voordelen.

Bij koninklijk besluit van 10 april 1957 werden de uitkeringen gekoppeld aan het indexcijfer der consumptieprijzen. Daarna werden nog verruimingen tot stand gebracht.

De regeling betreffende de jaarlijkse vakantie evolueerde naar een geleidelijke uitbreiding van de vakantieduur en het vakantiegeld.

De regelingen betreffende de professionele risico's, namelijk arbeidsongevallen en beroepsziekten, werden gewijzigd en gemoderniseerd.

Naast de hiervoor vermelde wetgevingen die de bestaanszekerheid van de werknemers waarborgen, werden in de jongste jaren meerdere regelingen uitgevaardigd om een basisbescherming te waarborgen aan bepaalde groepen van personen die zich niet in het bestaande sociale-zekerheidsstelsel konden inschakelen.

Voor de minder-validen werd door de wet van 27 juni 1969 het bestaande stelsel van tegemoetkomingen grondig hervormd. Bij wet van 1 april 1969 was het gewaarborgd inkomen voor bejaarden ingesteld en in 1971 werd de gewaarborgde gezinsbijslag ingevoerd. Sedert 1 januari 1975 wordt de wet van 7 augustus 1974 toegepast met betrekking tot de instelling van het recht op een bestaansminimum.

In dit beperkte overzicht van de evolutie van het sociale-zekerheidsstelsel komen bepaalde ontwikkelingstendenzen duidelijk naar voor. Het stelsel werd geleidelijk aan uitgebreid tot personen die, zonder door een arbeidsovereenkomst te zijn verbonden, in gelijkwaardige voorwaarden arbeid verrichten. Bepaalde prestaties werden toegekend, namelijk aan personen die geenszins de hoedanigheid van werknemer hebben. De toegekende prestaties worden steeds omvangrijker. De koppeling aan het indexcijfer van de consumptieprijzen en de welvaartvastheid beogen de blijvende waarborg van sociale verworvenheden.

Naast de waarborgen van de levensstandaard van de actieve bevolking treedt in de sociale zekerheid een tweede complementair doel naar voor: het garanderen van een minimale bescherming aan de hele bevolking. Dit wordt gerealiseerd door de diverse bijstandregelingen.

De structuur en de organisatie van het stelsel werden sinds 1945 niet ingrijpend gewijzigd. De openbare instellingen waaraan het beheer van de verschillende takken van de sociale zekerheid is toevertrouwd, beschikken wel over een zekere beheersautonomie, maar zij zijn onderworpen aan de voegdijmacht van de minister.

2 Tenslotte, bleef de financiering van het systeem eveneens in ruime mate onveranderd. Aan de basisprincipes betreffende de financiering door bijdragen op het loon en door rijkssteun werd niet geraakt.

De besluitwet van 28 december 1944 werd vervangen door de wet van 27 juni 1969 tot herziening van gezegde besluitwet.

Het voorliggend ontwerp van wet houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers werd bij de Senaat op 25 augustus 1980 ingediend.

Luidens de memorie van toelichting was de aanleiding de noodzaak tot aanpassing van de sociale zekerheid der werknemers aan de gewijzigde sociale en economische toestand, aan de nieuwe noden en aan de evolutie in de verwachtingen en prioriteiten vooropgesteld.

Als knelpunten werden aangemerkt: de economische crisis met de verhoging van de uitgaven en de vermindering van de inkomsten waardoor het financieel evenwicht grondig wordt verstoord en de sociale context waarbinnen de sociale zekerheid functioneert die ingrijpend is gewijzigd.

De doelstellingen van dit wetsontwerp, dat meteen een antwoord wil zijn op de gestelde problematiek, zijn de harmonisering en de vereenvoudiging van de sociale zekerheid, het vastleggen van een aantal fundamentele beginselen die de grondslag vormen van ons sociaal welzijn en die in een crisisperiode moeten worden gewaarborgd en bevestigd, en, tenslotte, het aanpassen van de financiering aan de gewijzigde economische situatie waarbij zowel de solidariteit als de bevordering van de tewerkstelling moet worden benadrukt.

Het ontwerp is beperkt tot basisbeginselen en moet later worden aangevuld door de technische uitwerking van de vooropgestelde principes. Het ontwerp heeft daarenboven slechts betrekking op de sociale zekerheid voor werknemers.

De artikelen 1 en 2 beogen de vereenvoudiging en de harmonisering van het toepassingsgebied van de sociale-zekerheidswetten en van de terminologie die in deze wetgeving wordt aangewend. Enkele belangrijke begrippen, zoals werknemer, werkgever, sociaal verzekerde, rechthebbende, rechtverkrigende, gerechtigde en uitkeringsgerechtigde, worden er gedefinieerd. Het toepassingsgebied van dit ontwerp sluit hoofdzakelijk aan bij de bestaande regeling, namelijk de wet van 27 juni 1969.

Hoofdstuk II genaamd «Beginnelsen» — en concreet betekent dit de artikelen 3 tot en met 20 — bevat een aantal basisprincipes betreffende de sociale zekerheid die noch in de Grondwet, noch in de wet betreffende de maatschappelijke zekerheid, noch in de wetten betreffende de verschillende regelingen van de sociale zekerheid duidelijk worden geformuleerd.

In artikel 3 wordt het algemeen doel van de sociale zekerheid vastgelegd: het arbeidsinkomen te vervangen of aan te vullen ten einde de werknemer te vrijwaren tegen de gevolgen van bepaalde arbeidsrisico's, gezins- of levensomstandigheden en sociale risico's.

De concrete realisatie van de basisprincipes van dit hoofdstuk vereist een zekere ordening en onderwerping aan bepaalde voorwaarden. Daarom bepaalt artikel 4 dat de sociaal verzekerden hun rechten, waarvan de beginselen zijn bepaald in de artikelen 5 tot 13, kunnen doen gelden binnen de grenzen van de geldende wetgeving en overminderd de internationale overeenkomsten.

De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op

De sociale rechten die worden gewaarborgd en waarvan sprake is in de artikelen 5 tot en met 13, zijn: ten eerste, het recht op preventieve verzorging en op de zorgen die verantwoord zijn voor de verbetering, het behoud of het herstel van de gezondheid van de werknemers of van hun gezin. Ten tweede, het recht op een gezinsbijslag voor kinderen ten laste. Ten derde, het recht op een vervangingsinkomen bij onvrijwillige volledige of gedeeltelijke werkloosheid. Ik benadruk wel dat hier de onvrijwillige werkloosheid zonder beroepsinkomen wordt bedoeld. Ten vierde, het recht op een vervangingsinkomen bij arbeidsongeschiktheid. Ten vijfde, het recht op een rustpensioen. In het licht van de huidige economische en sociale evolutie is in dit verband enige soepelheid noodzakelijk. Ten zesde, het recht van de overlevende echtgenote op een overlevingsuitkering bij overlijden van de sociaal verzekerde. In aansluiting aan de bestaande wetgeving valt te noteren dat dit recht enkel wordt toegekend aan de weduwen, met uitsluiting van de weduwnaars. Er is dienaangaande wel een amendement ingediend. Ten zevende, het recht op vakantiegeld uit hoofde van de jaarlijkse vakantie.

Artikel 12 bepaalt dat de vervangingsinkomens ingevolge werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, ouderdom, overlijden en vakantie, worden berekend op basis van het loon.

Artikel 13 bepaalt dat de sociale prestaties volgens de gezinstoestand kunnen worden gedifferentieerd. De artikelen 5 tot en met 13 staan dus onder het voorbehoud van artikel 4. Nadat de sociale rechten zijn opgesomd wordt in artikel 14 in de mogelijkheid voorzien deze rechten te beveiligen wanneer de sociaal verzekerde om grondige redenen tijdelijk zijn beroepsloopbaan onderbreekt. De bescherming van de sociale rechten kan twee vormen aannemen: het behoud van de sociale rechten mits betaling van een bijdrage of de neutralisering van de onderbreking.

Om de sociale uitkeringen meer efficiënt te spreiden kunnen strengere cumulatierregels worden vastgelegd. Het betreft de cumulatie van vervangingsinkomens met andere sociale prestaties en arbeidsinkomens. Enkele belangrijke principes betreffende het geheel van de sociale prestaties worden vooropgesteld, namelijk het principe van de niet-discriminatie tussen de sociaal verzekerden wanneer zij zich in dezelfde toestand bevinden, het principe dat de sociale uitkeringen worden toegekend zonder verwijzing naar de staat van behoefte, wat niet inhoudt dat geen enkele inkomensvoorwaarde

voor bijkomende prestaties meer kan worden gesteld en tenslotte het principe van de koppeling van de sociale prestaties aan het indexcijfer van de consumptieprijzen en van de aanpassing aan de welvaartsstijging.

De humanisering van de sociale zekerheid moet worden nagestreefd door een betere voorlichting van de sociaal verzekerden en door administratieve vereenvoudiging. De doelmatige aanwending van de informatica in een openbare sociale-gegevensbank sluit hierbij trouwens aan. Het betreft én de sociale zekerheid én de bijstandsregelingen. De opdracht en het statuut van de gegevensbank worden bij wet bepaald.

Artikel 19 zegt dat, wat de grote beginselen van de sociale zekerheid betreft, de voorbereiding hiervan geschiedt binnen het raam van het sociaal overleg tussen eensdeels de regering en anderdeels de representatieve organisaties van werkgevers en werknemers, zoals bedoeld bij de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités. Ook worden bij het sociaal overleg betrokken de instellingen met paritair beheer.

Ter zake de ziekteverzekering is het normaal dat het overleg wordt uitgebreid tot de ziekenfondsen, de beroepsorganisaties van de verstrekkers van geneeskundige verzorging en tot de beroepsorganisaties van de ziekenhuizen.

In de commissie werd met betrekking tot dit artikel 19 de bedenking geopperd: «Wat, indien het sociaal overleg wordt geweigerd?» Het sociaal overleg blijkt echter gemakkelijk om de groei uit te delen. Het blijkt wel moeilijk, om niet te zeggen haast onmogelijk, om de min-groei rechtvaardig en solidair te verdelen.

Tenslotte wat hoofdstuk II betreft, bepaalt artikel 20 dat bij de begroting van Sociale Voorzorg jaarlijks als bijlage dient te worden gevoegd een samenvattende sociale-zekerheidsbegroting. Dit zou een inzicht verlenen in het geheel van de inkomsten en uitgaven, de resultaten van het vorige jaar en de verwachtingen van het lopend jaar en de twee daaropvolgende jaren. Dit geldt trouwens ook voor de diverse bijstandsregelingen.

Het ontwerp van wet houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers biedt de gelegenheid enkele beschouwingen te wijden aan de begrippen sociale rechten en sociale grondrechten. Sociale rechten, internationale sociale rechten, sociale basisrechten, sociale basisrichtlijnen en sociale grondrechten hebben alle dit gemeen dat ze op een bepaald ogenblik in een positiefrechtelijke tekst willen vastleggen wet men fundamenteel acht in het sociale recht.

Deze bedoeling is het affirmeren voor de toekomst van bepaalde principes of rechten.

Het best bekend zijn wellicht de internationale sociale rechten en de sociale grondrechten.

België heeft bij nader toezien slechts weinig internationale verdragen geratificeerd die zich expliciet om de sociale rechten van de mens bekommeren. België is wel ondertekenaar van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, doch zoals men weet is deze verklaring geen juridisch bindend internationaal instrument. De artikelen 22 tot 25 van deze Universele Verklaring van de Rechten van de Mens bevatten dan ook alleen sociale rechten in oneigenlijke zin, daar ze slechts algemene niet-juridische principes verkondigen. België heeft het Europees Sociaal Charter van Turijn en het Unopact over sociale, economische en culturele rechten niet geratificeerd. Echte internationale sociale rechten vinden we voor België slechts in de verdragen, verordeningen en richtlijnen der Europese Gemeenschappen. Ook kan men aanvaarden dat bepaalde, door België geratificeerde, IAO-conventies sociale rechten bevatten.

Een bijzondere plaats nemen de sociale rechten in, vervat in het Europees Verdrag tot bescherming van de «klassieke» rechten van de mens en van fundamentele vrijheden, dat sinds 1955 van onze interne rechtsorde deel uitmaakt. Het is voorzeker niet gemakkelijk de aard van de internationale sociale rechten te achterhalen en een algemene definitie van het concept internationaal sociaal recht te geven. De naleving van deze bepalingen wordt dan ook meestal slechts op internationaal niveau uitgewerkt. Daarbij valt het op dat deze controlemechanismen meestal beduidend zwakker uitvallen dan die bestaan ter bescherming van de klassieke rechten en vrijheden.

In België worden geen sociale grondrechten gewaarborgd. Inderdaad, sociale grondrechten, zijnde bepalingen van de formele Grondwet die bepalingen bevatten over het sociaal recht, kunnen niet worden teruggevonden in onze Grondwet die grotendeels nog deze is van 1831.

Zoals men weet is er reeds geruime tijd sprake van de invoering van sociale grondrechten in onze Grondwet. Hier moge onder meer verwezen worden naar het document 100 van 4 februari 1981, ingediend bij de Senaat.

Sociale rechten, zoals deze vervat in dit ontwerp van wet zijn bepalingen met betrekking tot het sociale recht die door de wetgever op een bepaald ogenblik van zo fundamenteel belang geacht worden dat hij ze als dusdanig in een wet heeft geproclameerd zonder hen evenwel een hogere rechtswaarde of betere juridische bescherming te verlenen dan de bepalingen vervat in de gewone sociale wetgeving. Fundamentele handicap van de sociale rechten is dat ze vervat zijn in een gewone wet. Deze rechten zijn nuttig bij de interpretatie of toepassing van de materieelrechtelijke bepalingen van het sociale recht.

Moelijkker veranderbaar dan gewone wetten, zouden de basiswetten toch niet zo star zijn als grondwettelijke bepalingen. Op het vlak van het snel evoluerend sociaal recht zou dit zeker een voordeel zijn. Tevens is er een kans dat sociale basisrechten, als bepalingen van een wet gestemd met bijzondere meerderheid, in rechte beter beschermd worden tegen toevallige politieke meerderheden in het parlement.

Wellicht is er een plaats in onze nationale rechtsorde zowel voor sociale grondrechten, sociale basisrechten als sociale rechten. De sociale grondrechten zouden een aantal fundamentele vrijheden, prestaties en rechten kunnen bevatten, zoals syndicale vrijheid, recht op de middelen om een menswaardig leven te leiden. Voor het overige zou de Grondwet kunnen volstaan, met een verwijzing naar sociale basiswetten over arbeidsrecht, sociale-zekerheidsrecht en welzijnsrecht, evenals naar de gewone wetgever die zich aan de beginselen, rechten en normen vastgelegd door die basiswetten zou dienen te houden.

De bespreking van de beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers gaf aanleiding tot nadenken over de fundamentele sociale rechten.

De algemene beginselen waarop de sociale zekerheid in de toekomst zal stoeien, hebben inderdaad ernstige gevolgen. Deze beginselen zullen niet alleen door bijzondere wetten en besluiten dienen te worden uitgevaardigd maar er is ook een spreekwoord dat luidt: «Principes kosten geld.» Ik wil er nog op wijzen dat deze beginselen ook gelden voor de diverse te nemen koninklijke besluiten, met andere woorden dat de uitvoerende macht hieraan ook alle zorg zal dienen te besteden. Hierbij denken wij onder meer aan de regeling inzake ziekte en invaliditeit en aan de werkloosheidsreglementeringen.

Het hoofdstuk «Beginselen» zal door de toekomst meer diepgang krijgen dan nu wordt vermoed.

Hoofdstuk III van dit ontwerp van wet behandelt de organisatie en financiering van de sociale zekerheid en beoogt de aanpassing van het bestaande stelsel aan de gewijzigde sociale en economische omstandigheden.

De sociale zekerheid der werknemers omvat volgende sociale-zekerheidsregelingen: de ziekte- en invaliditeitspensioenen; de werkloosheidsuitkeringen; de rust- en overlevingspensioenen; de uitkeringen uit hoofde van arbeidsongevallen en beroepsziekten; de terugbetalingen inzake geneeskundige verzorging; de kinderbijslag en de jaarlijkse vakantie-uitkeringen.

De financiering van de sociale zekerheid gebeurt vanuit de solidariteit van de werknemers en de werkgevers in de vorm van bijdragen en vanuit de nationale solidariteit in de vorm van rijkstoelagen.

De basis voor de berekening van de sociale-zekerheidsbijdragen is het loon. Deze berekeningswijze benadeelt echter de arbeidsintensieve bedrijven. Daarom voorziet artikel 23 in diverse correctiemogelijkheden.

Een globale of enige bijdrage kan worden vastgesteld. In dit geval rijst het probleem van de verdeling van de opbrengst van deze bijdrage aan de verschillende sectoren van de sociale zekerheid. Om voldoende waarborgen te bieden bij de oplossing van dit fundamentele probleem bepaalt het ontwerp in artikel 24 dat de verdeelsleutel rechtstreeks bij wet wordt vastgelegd.

De financiering van de sociale zekerheid gebeurt niet enkel door de bijdragen maar ook door rijkstoelagen. Vanaf 1 januari 1982 wordt in artikel 26 bepaald welk deel van de uitgaven als rijkstoelage wordt verstrekt. Deze uitgaven betreffen de ziekte- en invaliditeitsverzekering, de rust- en overlevingspensioenen en de werkloosheid waar de rijkstoelage wordt bepaald op het verschil tussen de inkomsten uit de bijdragen en de uitgaven.

Met het oog op meer rechtvaardigheid en efficiëntie in het stelsel van de sociale zekerheid wordt verder bepaald:

— Dat voor elk van de sociale uitkeringen zowel in een minimum- als in een maximumbedrag wordt voorzien;

— Dat ten behoeve van de deeltijdse werknemers een aanpassing van bepaalde sociale-zekerheidswetgevingen mogelijk wordt;

— Dat de derde EEG-richtlijn van 9 februari 1976 betreffende de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de sociale zekerheid zal worden toegepast;

— Dat de bepalingen betreffende de terugvordering van onverschuldigde bedragen worden aangepast en geharmoniseerd, namelijk verjaring na drie jaar te rekenen vanaf de datum van uitbetaling.

Hoofdstuk IV bevat de slot- en overgangsbepalingen die, ingevolge bepaalde amendementen erg belangrijk zijn geworden. Gelet op het groot belang van dit ontwerp van wet is voor de uitvoering van de wet in een dubbele raadpleging voorzien, enerzijds van de Nationale Arbeidsraad en anderzijds, voor de belangrijkste besluiten, van de bevoegde parlementaire commissies.

In afwachting dat sommige wetten worden uitgevaardigd of dat uitvoeringsbesluiten worden getroffen blijven de thans geldende wetten en besluiten van kracht.

Eén van de hoofdredenen tot indiening van het voorliggend ontwerp, was het financieel aspect van de sociale zekerheid. Het ontwerp gaf voor het jaar 1981 de financiering in de artikelen 32 en 33. De rijkstoelage werd onder meer bepaald op 202,3 miljard. Deze bepalingen werden reeds eerder in de wet van 10 februari 1981, houdende herstelwet inzake de sociale zekerheid en de welvaartvastheid in 1981, opgenomen. Het ontwerp was ingediend op 25 augustus 1980. Uw commissie heeft slechts op 29 mei 1981 de zogenaamde Maribel-amendementen ontvangen en heeft ze reeds op 2 juni 1981 in de commissie behandeld. Dit zijn de artikelen 35 tot en met 39 van de door de commissie goedgekeurde tekst geworden.

Welke is de draagwijdte van deze artikelen? Ten eerste, vanaf 1 juli 1981, worden de patronale bijdragen verschuldigd voor handarbeiders — dus bedienden — uitgesloten —, wat de bijdragencategorie op de onbegrensde lonen betreft, globaal verminderd met 6,17 pct. van het bedrag van het loon. Het betreft *in concreto* 3,75 pct. gezondheidszorgen, 2,25 pct. kinderbijslag, 8,86 pct. pensioen, 0,40 pct. arbeidsongevallen en 0,70 pct. beroepsziekten. Het beoogde vrij te stellen bedrag beloopt 30 miljard. Aangezien de loonmassa 475 miljard bedraagt kan tegen 6,17 pct. de vermindering worden geraamd op 29,3 miljard. Wat de werkgevers betreft, zijn het die welke vallen onder toepassing van de wet van 27 juni 1969 en tevens onder één van de sluitingswetten vermeld in het rapport.

Tenslotte wordt bepaald dat de Koning vóór 31 december 1981 sommige categorieën van werkgevers aan de toepassing van de vermindering van 6,17 pct. patronale bijdrage kan onttrekken. Samen-gevat gaat het dus over werkgevers die handarbeiders tewerkstellen, die onderworpen zijn aan de sociale-zekerheidsregelingen met bijdragecategorieën op de onbegrensde lonen en die bedoeld zijn in de drie vermelde sluitingswetten.

Ten tweede, om het verlies van 30 miljard aan werkgeversbijdragen te compenseren wordt de tegenwaarde van dit bedrag op de algemene staatsinkomsten voorafgenomen.

Te noteren valt dat de voorschotten maandelijks dienen te geschieden, vanaf augustus 1981, in vervanging van de patronale voorschotten; dat deze bijdragen worden gelijkgesteld met de sociale-zekerheidsbijdragen; dat de sommen worden gestort op een speciaal fonds op de Afzonderlijke Sectie IV van de begroting van Sociale Voorzorg; dat een protocol tussen de minister van Financiën en de minister van Sociale Voorzorg werd afgesloten waarvan u de tekst terugvindt op bladzijde 164 van het verslag.

Er werd ook bepaald dat de Koning een zelfde maatregel kan treffen voor de Sociale Zekerheid van zeelieden en mijnwerkers.

Ten derde, vanaf 1 januari 1982 wordt de loongrens van 73 225 frank opgetrokken tot 90 200 frank. De raming van de meeropbrengst bedraagt 5,5 miljard.

Ten vierde, vanaf 1 januari 1983 wordt de loongrens afgeschaft en de bijdragevoeten voor de globale bijdragen van de werkgever en de werknemer bij wet bepaald.

De wijziging in de wijze van berekening van de sociale-zekerheidsbijdragen is steeds actueel geweest, ook vóór de huidige economische crisis. Verwijzen wij bijvoorbeeld naar het «rapport van de driedelige werkgroep voor de studie van de financieringswijze van de sociale zekerheid» van 23 mei 1972.

Ook moge in herinnering worden gebracht dat het idee van een wijziging in de financieringswijze van de sociale zekerheid reeds bij twee gelegenheden in de wetgeving werd geconcretiseerd, met name in de wet van 30 maart 1976 betreffende de economische herstelmaatregelen en in de wet van 24 januari 1977 houdende tijdelijke vermindering van de werkgeversbijdragen van sociale zekerheid ter bevordering van de tewerkstelling.

Op 30 april 1980 heeft de Nationale Arbeidsraad een rapport gepubliceerd met betrekking tot de eventuele wijziging in de bereke-

ningswijze van de sociale-zekerheidsbijdragen. Als slotbeschouwing noteren wij: «De raad vestigt er de aandacht op dat de sociale zekerheid een welbepaald doel inzake de sociale bescherming nastreeft; ze mag derhalve niet worden gehanteerd als een instrument voor een economisch conjunctuurbeleid. Wat anderdeels de weerslag van de sociale zekerheid op de structuur van de economie betreft en de gevolgtrekkingen die daaruit kunnen gemaakt worden voor de wijze van financiering van de sociale zekerheid, is de arbeidsraad de mening toegedaan dat dienaangaande met grote omzichtigheid moet worden tewerkgegaan en dat deze kwestie het voorwerp zou moeten uitmaken van een grondige doorgedreven studie.»

In de regeling van de werkzaamheden van deze Raad wordt onder punt 2 vermeld: «De commissie zal, met de medewerking van het Planbureau, een onderzoek wijden aan de resultaten van drie soorten simulaties met betrekking tot navolgende onderwerpen: inning van de werkgeversbijdragen van de sociale zekerheid op grond van de toegevoegde waarde, budgettering van sommige sectoren van de sociale zekerheid, vermindering van de sociale-zekerheidsuitgaven door opheffing of vermindering van voordelen en door bezuinigingen op de werking.»

Het zou belangrijk zijn, gelet op de huidige stand van het debat, de uitslag van het onderzoek met betrekking tot de budgettering van sommige sectoren van de sociale zekerheid te mogen kennen.

Voorts vestig ik er de aandacht op dat sedert 1975 taksen en belastingen voor de sociale zekerheid worden aangewend, inzonderheid voor de regeling van de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Ik verwijs in dit verband naar bijlage III/2 van het verslag.

Met betrekking tot het macro-econometrisch model-Maribel kan in verband met de sociale zekerheid het volgende worden gezegd: Zoals uit de hoofdlijnen van het plan 1981-1985 tot uiting komt, maakt de verschuiving van de patronale lasten naar een andere financieringsvorm een onderdeel uit van een algemene strategie welke moet toelaten op termijn enig soelaas te brengen voor de problemen in verband met competitiviteit, betalingsbalans, overheidsfinanciën, sociale zekerheid en werkgelegenheid waarmee ons land thans geconfronteerd wordt.

Ter gelegenheid van de besprekingen van hoger genoemd document in de Nationale Arbeidsraad en in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werd met betrekking tot de voorstellen op het gebied der budgettering van patronale bijdragen van verschillende zijden terecht gewezen op het onrealistisch karakter van de voorgestelde maatregel wegens de ongenueanceerde introductie ervan. Het betrof immers aanvankelijk een operatie van circa 300 miljard welke in enkele jaren zou moeten worden tot stand gebracht.

Als gevolg van deze opmerkingen heeft het Planbureau gezocht naar een meer realistische voorstelling door een modulatie van de voorgestelde maatregelen in tijd en ruimte, rekening houdend met de intussen genomen beslissingen en met de socio-politieke mogelijkheden tot wijziging van de wetgeving.

Op 10 februari 1981 heeft het Planbureau een nota opgemaakt die uit drie grote delen bestaat: ten eerste, een analyse van de verschillende methoden van financiering van de sociale zekerheid; ten tweede, een studie van de macro-economische effecten van deze methoden door simulaties van Maribel; ten derde, algemene conclusies over de gewenste financieringsmethode van de sociale zekerheid in de huidige economische situatie.

Ik meen dat het nuttig is in dit verband de Senaat kennis te geven van de conclusies van het Planbureau naar aanleiding van de nota van 10 februari 1981. Ziehier deze conclusies:

«In de vorige bladzijden hebben wij de gevolgen overschouwd van verschillende wijzen van financiering van de sociale zekerheid. Sommige ervan hebben gunstige algemene gevolgen, andere hebben een weinig wenselijke terugslag. De enige les die men er kan uit trekken is de volgende: de handhaving van de prestaties van sociale zekerheid volgens de thans geldende regels zal altijd een groeiende financiële inspanning van de bevolking vereisen.

Bepaalde wijzen van financiering leveren grotere resultaten op dan andere op macro-economisch vlak en hebben, door die heilzame gevolgen, een gunstige weerslag op het saldo van de sociale zekerheid, maar geen enkele financieringswijze op zichzelf maakt de terugkeer tot een financieel evenwicht mogelijk.

De interpretatie die aan het huidige dienstjaar moet worden gegeven, mag zich evenwel niet beperken tot deze vaststelling die per slot van rekening negatief is. Want een goede regeling inzake sociale zekerheid kan niet anders dan duur zijn om een behoorlijke sociale bescherming van de bevolking te verzekeren. De kosten zelf van de sociale zekerheid moeten de wijze van financiering van de verschillende sectoren van de sociale zekerheid bepalen om de best mogelijke overeenstemming te verkrijgen tussen het type van prestatie en

het type van financiering. Men kan vragen stellen over de finaliteit van deze of gene soort van uitgave: Wil men gewoonweg het individu verzekeren, of wil men hem een bepaald minimum waarborgen, of nog, wil men de transfers van de sociale zekerheid gebruiken als werktuig tot herverdeling van de inkomens? Het antwoord op die vragen moet de financieringswijze bepalen van deze of gene tak, welke financieringswijze de best mogelijke dekking van de gelopen risico's moet waarborgen en zoveel mogelijk inzicht moet verschaffen in de kosten van de sociale bescherming. Slechts tegen deze prijs kan een systeem van doeltreffende sociale bescherming tot stand worden gebracht.

Onze instellingen van sociale zekerheid, die langzaam van hun doeleinden zijn afgewend als gevolg van sociale en institutionele blokkeringen en die door hun wijze van werken weinig doorzichtig zijn, zijn onleefbare monsters geworden of zullen dat nog meer worden. Dit is de enig mogelijke keuze: ofwel de volledige teloorgang van de regeling die zal verplichten tot willekeurige sterke besnoeiingen van de sociale verworvenheden, ofwel een hervorming met duidelijke en nauwkeurige doeleinden die de doeltreffendheid ervan zal vermeerderen. De zuiver boekhoudkundige en economisch-gerichte visie — in de pejoratieve zin van het woord — die thans de bovenhand heeft, kan, op zijn best, de toekomstige afbraak van de sociale zekerheid slechts vertragen en de voorzienbare gevolgen ervan verergeren.

Dit was dus het besluit van de studie van het Planbureau.

Verder wil ik onderstrepen dat in de commissie ten aanzien van het Maribel-experiment naar de sociale zekerheid toe, nu dertig miljard budgettering, een zekere ongerustheid bestaat. Het mag niet zijn, om het met een beeld te verduidelijken, dat wanneer de schone slaapster, die Maribel heet, wakker wordt, wij met de financiële operatie van de sociale zekerheid niet verder staan, of helaas eventueel minder ver zouden staan, dan nu. Het zou inderdaad een ontgoocheling betekenen.

De behandeling van dit ontwerp geeft de Senaat de gelegenheid op een bijzondere wijze in te gaan: ten eerste, op de beginselen, die de sociale rechten uitmaken waarop de sociale zekerheid voor werknemers dient te worden uitgebouwd; ten tweede, op de voorgestelde financiering die de werkelijke uitvoering van de sociale rechten, geconcretiseerd in wetten en besluiten, moet waarmaken.

Bijzonder zal moeten worden gewaakt over het antwoord op de twee volgende vragen:

Ten eerste, waar ligt per regeling de grens die men niet mag overschrijden om nog een sociale zekerheid in essentie te hebben of te behouden? Daar schuilt inderdaad een groot gevaar. De huidige praktijken van de privé-verzekeringen zijn in feite reeds een aanduiding van de tekorten en de lacunes van de sociale zekerheid.

Ten tweede, wat is nu de inhoud van het algemeen welzijn, gegeven de beperkte financiële mogelijkheden en de nieuwe prioriteiten die rijzen?

Deze beide vragen zullen maar kunnen worden beantwoord, voor zover er een globaal en gecoördineerd beleid inzake sociale zekerheid wordt gevoerd en men niet te werk gaat als een houthakker die links en rechts hakt en kap, maar de eigenlijke bosbouw, dit wil zeggen de dag van morgen, uit het oog verliest.

Tenslotte kan ik de Senaat bevestigen dat het geamendeerde ontwerp van wet aangenomen werd door uw commissie voor Sociale Aangelegenheden, met 13 stemmen bij 3 onthoudingen.

Ik nodig derhalve de Senaat uit dit ontwerp van wet aan te nemen. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Peeters.

De heer Peeters. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, in een crisisperiode, zoals wij die thans beleven, is de welzijnssector van alle sectoren het zwakst gewapend.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat de hervorming van de sociale zekerheid al zeer snel aan bod kwam, al kreeg die dan ook de naam van «codificering, vereenvoudiging en harmonisering» toebedeeld.

Een crisisperiode kan echter ons collectief denken en handelen rond de sociale zekerheid ook positieve impulsen geven. Immers, de huidige crisis van de middelen zelf dwingt meer en meer tot nadenken, herdenken, herwaarderen en hervormen van het huidige stelsel. Ons huidig maatschappelijk bestel wordt immers niet alleen met een crisis van de middelen geconfronteerd, de crisis van de middelen legt

een nog veel dieperzittende en veel fundamenteeler crisis bloot, de crisis namelijk van de finaliteit van ons stelsel van sociale voorzieningen.

Ook bij het bestuderen van het «wetsontwerp houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers» krijgt men de indruk dat de onzekerheid over de toekomst van het stelsel terug te brengen is tot een financieel probleem en dat alles uitsluitend draait rond het groeiende deficit in de meeste sectoren en rond de middelen om de balans weer in evenwicht te krijgen. Nochtans is dat een verkeerde probleemstelling. Het vraagstuk van de hervorming van ons stelsel van sociale zekerheid, dat inderdaad dringend onder de steeds toenemende druk van de huidige economische crisis dient geëvalueerd, gerationaliseerd en geharmoniseerd te worden, is een vraagstuk hoofdzakelijk van ethische en niet van financiële aard.

De huidige financieringscrisis heeft het voordeel dat zij deze problematiek op dwingende wijze aan de oppervlakte heeft gebracht, ons dwingt tot een kritische analyse, tot een collectief gewetensonderzoek naar de prioriteiten, die — bij de herverdeling van de steeds schaarser wordende middelen — zullen moeten worden doorzien en vastgelegd.

Want — dat is toch tenslotte de essentiële doelstelling van de sociale zekerheid — naast het verzekeren van bepaalde burgers voor periodes van inactiviteit of moeilijkheden, moet een stelsel worden uitgewerkt waar de nationale solidariteit aan bod komt, waar, met andere woorden, een herverdelende sociale rechtvaardigheid geldt.

Het eerste doel is wellicht grotendeels vervuld, alhoewel ook onvolmaakt. Het tweede doel is zeker niet voldoende gerealiseerd.

Ongeveer alle gegevens wijzen erop dat de meest gegoeden meer bijdragen in het stelsel, maar er evenzeer méér uit ontvangen. Wij gaan daar straks even dieper op in.

Dit is trouwens een algemene vaststelling voor heel de welzijnszorg. De welzijnssector is een typisch «middenklas»-verschijnsel. Heel het gamma van sociale voorzieningen werkt niet emanciperend ten aanzien van de maatschappelijk zwakken, maar bevestigt hen integendeel in hun kansarmoede.

Het is dan ook veelbetekend dat het eerste wetsontwerp «tot vaststelling van de algemene beginselen van de sociale zekerheid» het stelsel van de werknemers betreft en dus de prioritaire institutionalisering van de sociale rechten en daaraan beantwoordende voorzieningen, zoals die tot stand zijn gekomen op grond van bepaalde behoeften van bepaalde groepen, groepen die deze voorzieningen, op grond van hun sociale en politieke macht, als beleidsdoelstellingen en als beleidsmaatregelen verder kunnen blijven doordrukken. Artikels 1, 2, 3 en 4 van het voorliggend wetsontwerp zijn dan ook kenschetsend voor deze geestesgesteldheid van de machtsgroepen die deze zogenaamde «middenklas» vertegenwoordigen.

Het is immers duidelijk dat de sociaal sterke groepen in dit wetsontwerp vooral beogen de grote beginselen van de sociale zekerheid — de zogenaamde verworven sociale rechten — vast te leggen en tevens de financiering ervan te regelen. In de inleiding van de minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid, in het puike verslag van collega De Clercq, dat onze onverbloemde lof en waardering verdient en dat als een uniek werkdocument inzake sociaal recht kan worden beschouwd, lezen wij als verantwoording van het ontwerp: «Het recht op sociale prestaties werd in verschillende wetgevingen geconcretiseerd, zonder dat ooit de globale doelstelling van het stelsel of het principieel recht op sociale bescherming werd gepreciseerd. In deze tijd van economische crisis, waarbij bepaalde sociale verworvenheden in vraag worden gesteld, is het wenselijk de basisprincipes waarop de sociale zekerheid steunt duidelijk te formuleren en te bevestigen.»

Als tweede objectief van dit ontwerp geldt volgens dezelfde algemene toelichting van de minister: «het streven naar vereenvoudiging en toegankelijkheid van het stelsel». Een derde doelstelling van het ontwerp betreft — ik citeer — «de financiering van het stelsel en de problemen die hier rond zijn ontstaan naar aanleiding van de huidige economische crisis».

Vanuit deze drievoudige optiek van «duidelijke principes, eenvoudige organisatie en een meer evenwichtige financiering» verdient het ontwerp onze volledige goedkeuring en kan het op onze volledige steun rekenen.

De vraag rijst immers meer en meer: Kunnen wij deze sociale zekerheid blijven betalen? Kan onze zwakke economie de kosten ervan nog blijven dragen? Deze vraag kunnen wij beantwoorden met de vraag: Wat zijn kosten? Waarom zou men de sociale zekerheid

tot de kosten van de maatschappij moeten rekenen en niet tot de baten? In de berekening van het nationaal produkt moeten de uitgaven van de sociale zekerheid worden samengesteld, op gelijke voet, met die van de industrie, de handel, de landbouw en de openbare diensten. Het heeft geen zin het ene als een kost en het andere als een opbrengst te beschouwen. Zij staan in de nationale rekeningen aan dezelfde kant van de lijn.

Wat doet immers de sociale zekerheid? Zij verschaft inkomsten aan een groot aantal mensen en gebruikt daarvoor de middelen die zij, uit bedrijven en gezinnen, betreft. Is dat ook niet de definitie van de activiteit van een industrieel bedrijf? Men bedenke hierbij dat de economie er is voor de mens en niet omgekeerd. Het probleem van de inactieve bevolking, waarvoor de sociale voorzieningen in bestaanszekerheid moeten voorzien, komt erop neer dat wij, naar de mening van hen, die de betaalbaarheid van het systeem in vraag stellen, te veel mensen te onderhouden hebben en dat zij eigenlijk de vraag stellen: Kunnen wij ons het onderhoud van deze mensen nog veroorloven? Naar verluidt bestaat er ergens in de Stille Zuidzee een eiland waar het gebruikelijk is ieder jaar de bejaarden en gebrekkigen tijdens een groot feest in een hoge palmboom te doen klimmen. Degenen die het nog kunnen, worden een jaar lang verder onderhouden door de stam. Degenen die het niet meer kunnen vallen naar beneden en daarmee wordt hun probleem dan automatisch opgelost.

De heer De Clercq. — Maar die bomen worden steeds kleiner!

De heer Peeters. — *Sexagenarii de ponte* was een knut bij de oude Romeinen en betekende zoveel als: de zestigjarigen van de brug af, de rivier de Tiber in, die de lijken snel naar zee voerde.

Is dat — rudimentair en toegegeven nogal gechargeerd geschetst — echter de manier waarop wij het probleem van onze inactieven willen oplossen? Zo neen, dan moeten wij ervan uitgaan dat onze eerste en sociale plicht is hun sociale zekerheid in stand te houden en er de financiële middelen voor op te brengen. Slechts wat overschiet kunnen wij als beschikbaar inkomen beschouwen, waarover wij mogen beslissen voor onszelf hoe het te besteden.

Daar waar het fundamentele doel van dit wetsontwerp is dit principiële basisrecht op sociale zekerheid in wetteksten vast te leggen, daar verdient dit ontwerp dan ook onze volle steun en goedkeuring.

Het gaat in dit wetsontwerp echter enkel en alleen over de sociale zekerheid voor werknemers.

De Staat mag in zijn sociale beschermingsregelingen geen onderscheid maken tussen verschillende categorieën van burgers. Alle burgers zijn gelijk voor de wet.

De realiteit van de sociale zekerheid is echter heel anders gegroeid. Wij kennen aparte stelsels voor de zeelieden en de mijnwerkers, verschillende bijdragen voor de handarbeiders en de bedienden, andere pensioenberekeningen voor de ondergrondse en voor de bovengrondse mijnwerkers en voor het vliegend personeel van de luchtvaart, forfaitaire stelsels voor landbouwarbeiders, voor beroepsrenners en voetballers, lagere werkloosheidsuitkeringen voor minder-validen die in beschuttende werkplaatsen werken enzovoorts. Onze sociale zekerheid geeft niet iedereen dezelfde uitkeringen voor dezelfde bijdrage. Zij doet de één meer betalen dan de andere om hetzelfde te bekomen en zij geeft de één, die evenveel betaalt, minder bescherming dan de ander.

Zoiets kon getolereerd worden in een vrijwillig stelsel, waarbij men aansluit als men de uitkeringen die moeite waard vindt voor wat men bijdraagt. Het is niet meer verantwoord in een verplicht stelsel, georganiseerd onder de verantwoordelijkheid van de Staat.

Natuurlijk betekent dit niet dat de sociale-zekerheidsregelingen voor iedereen identiek moeten zijn. Gelijke behandeling bestaat erin de mensen in gelijke omstandigheden gelijk en in ongelijke omstandigheden ongelijk te behandelen. Hiernaar moet de sociale zekerheid zich richten. Zij mag alleen ongelijke maatregelen toepassen wanneer zij daardoor een onrechtvaardige achteruitstelling van een bepaalde groep kan tegengaan.

Maar deze rechtvaardiging vindt men niet voor al de verschillende stelsels en regelingen die men thans kan aantreffen. Hun historische oorsprong en niet een rationele motivering verklaart hun verschillende inhoud. Dergelijke verschillen zijn ongerechtvaardigde discriminaties.

De grote hoofddeling van de sociale zekerheid is deze tussen werknemers, zelfstandigen en overheidspersoneel. De sociale bescherming van deze drie categorieën is totaal anders gestructureerd. Zij stamt voor elk van hen uit een ander tijdperk. Het overheidspersoneel

is reeds sociale zekerheid sinds het midden van de negentiende eeuw via een stelsel dat rechtstreeks door de overheid wordt beheerd. De werknemers genieten sociale zekerheid sinds 1945 door aan het loon proportionele uitkeringen via kassen in paritair beheer. De zelfstandigen kwamen pas tot een stelsel van sociale verzekering in 1968 door forfaitaire minimumuitkeringen via kassen in zelfbeheer.

Juridisch is er een groot verschil tussen werknemers, zelfstandigen en overheidspersoneel. Hun statuut wordt beheerst door andere taken van het recht: het arbeidsrecht, het handelsrecht en het administratief recht. Hun sociaal-economische organisaties zijn gescheiden opgebouwd en zij ressorteren onder verschillende ministeries. Deze driedeling gaat terug op de standenmaatschappij van de vorige eeuw, die tot aan de tweede wereldoorlog stand heeft gehouden.

In de sociale realiteit van vandaag zijn deze onderscheiden groten-deels vervaagd en door elkaar gelopen. Ook juridisch kan aan het onderscheid worden getwijfeld. Wat is het verschil tussen een ambtelijk statuut en een arbeidsovereenkomst? In de praktijk worden beide bepaald door collectieve onderhandelingen tussen de werkgever en de vakbonden. En waar ligt de grens tussen een werknemer en een zelfstandige? Sommige werknemers genieten een feitelijke zelfstandigheid die groter is dan die van bepaalde door contracten gebonden zelfstandigen. Het aantal grensgevallen neemt steeds toe: thuisarbeiders, vervoerders, taxichauffeurs, makelaars, verzekeringsagenten, beheerders-directeurs enzovoort.

Kan men een zo belangrijk verschil in sociaal statuut begronden op een zo onrealistisch criterium, waarvan de grenzen zo moeilijk te bepalen zijn? Ons antwoord hierop is klaar en duidelijk: neen. Het verschil tussen werknemers, zelfstandigen en overheidspersoneel is een erfenis uit het verleden, die thans radikaal moet worden verworpen. Het verschil in statuut komt neer op een discriminatie, die voor ons recht ontoelaatbaar is en op een overtreding van het gelijkheidsbeginsel dat in onze Grondwet is ingeschreven.

Wanneer het huidige stelsel daarvan afwijkt — en dat gebeurt toch in het hier besproken wetsontwerp —, dan kunnen wij hiermee slechts instemmen als dit als een overgangsvorstel wordt aangezien, dat zo spoedig mogelijk moet leiden tot een meer rechtvaardige regeling.

Tegenover het beperken van dit wetsontwerp tot de sociale zekerheid van de werknemers hebben wij echter bovendien nog andere, meer fundamentele bezwaren. Deze beperking betekent immers de institutionalisering van een scheefgetrokken herverdeling, zoals die uit de wijze, waarop ons stelsel van sociale voorzieningen is gegroeid, zelf is ontstaan. En dat druist toch wel regelrecht in tegen de essentiële doelstelling van de sociale zekerheid, namelijk herverdeling van de middelen en het vastleggen van prioriteiten, wanneer deze middelen schaarser worden.

Bij het vaststellen van prioriteiten bij de herverdeling van de middelen rijzen er immers heel wat vragen. Welke zijn de middelen die wij zullen herverdelen? Hoe groot zien wij het volume ervan? Vanwaar moeten die middelen komen? Volgens welke criteria zullen zij worden verdeeld? Wie komt voor deze herverdeling in aanmerking en in welke mate? En nog zoveel meer vragen.

Met antwoorden op al deze en nog vele andere vragen zullen wij een antwoord moeten vinden op de fundamentele grondvraag, op de vraag namelijk naar de welzijnsgerichtheid van onze sociale zekerheid, op de vraag naar het beleidsdoel van ons stelsel van sociale voorzieningen. Beleid en behoeften dienen nauw op mekaar aan te sluiten. Wij dienen dan ook vooraf de vraag te stellen, in het perspectief van de gehele welzijnszorg: hoe welzijnsgericht is het voorgenomen sociale-zekerheidsbeleid, dat wij door hervorming behoeftiger en dus efficiënter zullen moeten maken? Met de term « welzijnsgericht » wordt immers aangesloten op wat, hoe langer hoe meer, als algemeen beleidsdoel wordt voorgehouden.

De uitgangspunten hiervan zijn dat alle voorzieningen in de welzijnssector in het algemeen, en in de sector van de sociale voorzorg meer in het bijzonder, zoals alle initiatieven in en van de samenleving, in het bereik van iedereen moeten komen, dat deze voorzieningen hun grondslag moeten vinden in onderkende behoeften en daarop gericht moeten blijven en dat ook de direct bij die behoefte betrokkenen, naar eigen mogelijkheden, aan die initiatieven moeten kunnen deelnemen. Aan deze — beknopt samengeperste — basisinstelling wensen wij een paar grondgedachten te koppelen.

Er is eerst de vraag naar de herkomst van het, voor herverdeling in aanmerking te nemen volume van sociale voorzieningen.

Ten tweede is er de vraag naar de criteria, volgens welke de prioriteiten van deze herverdeling zullen worden vastgelegd. Herverdeling op deze raaklijn tussen basisnoden en behoeften enerzijds en beleidsvoorzieningen anderzijds, betekent aldus herverdeling van in-

komsten, waartoe een gedeelte van de bevolking niet kan bijdragen, herverdeling volgens vast te stellen criteria van behoeftegerichtheid dus ook — en vooral zelfs — naar deze, niet-bijdragende, bevolkingsgroep toe met als primordiaal doel: aan ieder lid van onze maatschappij het onvoorwaardelijk recht te waarborgen op een volwaardig menselijk bestaan.

Dit principieel standpunt sluit rechtstreeks aan bij de sociale ethiek van een volksnationaal-solidaristisch gericht maatschappijmodel, dat een, duidelijk van de andere uitgangspunten onderscheiden, plaats inneemt te midden van de heersende sociale stelsels. Het uitgangspunt van dit solidarisme is de mens, niet het op zichzelf levend individu, niet de enkeling die slechts onderdeel is van een groter geheel, maar de mens als persoon die «ik» en «wij» tegelijk is en als ethische taak heeft zichzelf te verwezenlijken in een leven dat gericht is op de vreugden en noden van de anderen. Uit dit mensbeeld put het solidarisme de normen waarop het steunt bij het beoordelen en het ombouwen van de bestaande maatschappij rondom ons.

Aansluitend op deze fundamentele, principiële vragen kunnen wij ons dan ook afvragen, naar kritische analyse en aansluitende hervorming toe: Hoe welzijnsgericht is onze huidige welzijnszorg? Hoe sociaal en hoe verzorgingsgericht is ons huidige stelsel van sociale voorzorg dan wel? Hoe bestaanszekerheidsgericht is het wijduitgespannen, onoverzichtelijk net van voorzieningen van ons stelsel van sociale zekerheid?

En dat brengt ons terug tot onze preliminaire vraag: in hoeverre komt dit wetsontwerp aan het beleidsdoel tegemoet, of in hoeverre bevestigt het integendeel, versterkt het zelfs, de bestaande scheefgegroeide toestand in onze sociale zekerheid?

Er zijn immers in ons stelsel van sociale voorzorg een aantal factoren, hoofdzakelijk van sociale aard, die maken dat de herverdeling, die toch het doel en de functie moeten zijn van een rechtvaardig sociaal beleid, en die het resultaat zou moeten zijn van een billijke spreiding én van de sociale bijdragen én van de sociale uitkeringen, factoren die maken dat deze herverdeling anders verloopt dan men aanvankelijk meende te mogen verwachten, die zelfs maken dat een herverdeling in omgekeerde zin niet uitgesloten is, zelfs waarschijnlijk in sommige sectoren.

Sociale voorzieningen komen tot stand op grond van bepaalde behoeften van bepaalde groepen, groepen die deze voorzieningen, op grond van hun sociale en politieke macht, als beleidsdoelstellingen en als beleidsmaatregelen kunnen doordrukken.

Zo bekeken is de sociale zekerheid een instrument geworden, waarmee bepaalde groepen hun welvaart en bestaanszekerheid structureel beveiligd en uitgebouwd hebben. Dit wetsvoorstel betekent hierin een nieuwe fase, een wetgevende fase.

Bij deze voortdurende beveiliging en uitbouw van het stelsel van sociale zekerheid speelt echter de sociale gelaagdheid, de sociologische structuur van deze groepen, aansluitend bij de sociale gelaagdheid en de sociologische structuur van de hele, globale bevolking, een zeer grote rol.

De culturele dominantie van de hogere en middenlagen in deze sociale gelaagdheid brengt immers met zich dat, zowel wat betreft sociale bijdragen als wat betreft sociale voorzieningen, deze dominantie m.a.w. van de «kansrijken», automatisch moet leiden tot mechanismen van scheefftrekking, die de middenlagen proportioneel in een betere, in een kansrijkere herverdelingspositie plaatsen dan de onderlaag van de «kansarmen» in onze maatschappij, kansarmen voor wie — hoe tegensprekelijk ook — de herverdelingsfunctie van onze sociale zekerheid toch oorspronkelijk in wezen was bedoeld.

De sociale bijdragen zijn immers niet progressief maar proportioneel en, door het spel van de loongrenzen, vanaf een bepaalde inkomenshoogte, constant en dus degressief ten aanzien van het verder stijgend inkomen. Komt daar nog bij dat de hogere inkomenscategorieën door hun levenswijze en door hun hogere standaard van verzorging meer opnemen. Dit geeft aanleiding tot het door collega Deleeck zo treffend genoemde «Mattheus-effect», hierbij refererende naar de bijbelse uitspraak: «Want aan wie heeft zal gegeven worden, en hij zal overvloed hebben, maar van wie niet heeft, zal ook ontnomen worden wat hij bezit.»

Het is immers een vaststaand en logisch uit het systeem voortvloeiend feit dat de laagste inkomenscategorieën meer betalen dan zij opnemen, dit ten voordele van de hogere inkomenscategorieën, die per slot van rekening meer opnemen dan betalen.

De grotere uitgaven, en dus grotere terugbetalingen, voor gezondheidszorgen en farmaceutische producten, de relatief hogere opname van kinderbijslagen, de ruimere toegankelijkheid voor de sociale huisvesting voor de middelhogere inkomenscategorieën zijn hiervan maar enkele pregnante voorbeelden ter illustratie.

Naast de opnamezijde is er de bijdragezijde en de invloed van het «Mattheus-effect» ligt precies in de combinatie van deze twee namelijk verhoudingsgewijs méér opnemen en niet méér bijdragen.

Nog een ander element van scheefftrekking is te vinden in de uiterst ingewikkelde, nagenoeg ondoorzichtige, mammoetreglementering van de, in het kader van de sociale zekerheid bestaande, hulpverlening. Onder meer immers — en niet in het minst — door de ingewikkeldheid en bureaucratisering, maar ook door het type van werknemer dat als model, als profiel geldt bij de uitbouw van ons systeem van sociale zekerheid, zijn er bepaalde bevolkingsgroepen die eenvoudigweg niet aan bod komen, die eenvoudigweg niet in het circuit van onze sociale voorzorg passen, er zelfs niet eens binnen geraken.

Deze groepen komen er zelfs niet eens toe op efficiënte wijze een beroep te doen of te kunnen doen op de sociale zekerheid, omdat deze juist niet in hun taal gestalte aangenomen heeft, omdat deze niet naar hun noodsituaties toe geconcipeerd is, omdat dit stelsel van sociale zekerheid, door zijn extreme ingewikkeldheid zelf reeds, in hoge mate voor deze lagere bevolkingsgroepen vrijwel ontoegankelijk is. Op deze wijze wordt de reeds inherent ingebouwde kansarmoede in het stelsel voor deze kansarmen nog aanzienlijk versterkt. De voortbestaande vorm van moderne armoede is er dan ook van onherroepelijk aan hun lot overgelaten kansarmen. In de artikelen 17 en 18 van dit wetsontwerp wordt aan deze tekortkoming, althans principieel, grotendeels tegemoetgekomen, maar, door de beperking ervan tot het sociale-zekerheidsstelsel van de werknemers, wordt a fortiori opnieuw de scheefgetrokken herverdeling naar deze middengroep toe versterkt.

Bovendien bestaat de scheefftrekking van de herverdelingsfunctie van de sociale zekerheid niet alleen bij de verticale herverdeling, zoals zo'ven aangetoond. Ook bij de horizontale verdeling is de toestand grondig misgroeid. De sociale risico's en de daarvoor bedoelde voorzieningen zijn immers niet toevallig over de bevolking gespreid maar stelselmatig samengetrokken bij bepaalde categorieën.

Immers, sociale risico's zijn geen natuurlijke maar sociologische feitelijkheden en hangen dus nauw samen met sociale posities. Sociale voorvallen leiden dan ook maar tot sociale uitkeringen in de mate dat de betrokkene zijn recht op uitkering effectief uitoefent of waar kan maken, want dit staat uiteraard niet los van zijn sociale positie.

Op die wijze leidt ons huidige systeem en beleid van sociale voorzorg dan ook onwederroepelijk tot de grondige, ongezonde politieke verzuiling, zoals wij die thans kennen, politieke verzuiling die uiteraard door «klantenpartijen» niet alleen wordt bestendigd, meer nog, zoveel mogelijk wordt bevorderd, uitgebreid en in de hand gewerkt om redenen die wij hier niet verder hoeven toe te lichten.

Uit dit alles blijkt dat de verticale inkomensverdeling door onze sociale voorzorg, bestaande uit inkomensverplaatsingen van hogere naar lagere inkomenscategorieën, veeleer gering is en de richting ervan zelfs hoogst onzeker.

De horizontale herverdeling is echter zeer omvangrijk. Zij richt zich hoofdzakelijk van de groep der actieven naar de groep der niet-actieven. Aldus sluit deze horizontale herverdeling terzelfder tijd een verticale herverdeling in ten gunste van hen die geen of bijna geen primair inkomen hebben.

Met de omvang en het belang van deze horizontale verdeling te onderstrepen is echter nog geen uitspraak gedaan over de doelmatigheid en de gerichtheid ervan ten aanzien van de marginale niet-actieven. Wanneer men immers niet over een primair inkomen beschikt, en daardoor bestaansonzeker wordt, en wanneer er geen ander terugval- of opvangmechanisme bestaat — inzonderheid een inkomen van een ander gezinslid —, dan volstaan de sociale-zekerheidsuitkeringen niet om de bestaansonzekerheid weg te nemen. Bij de allerlaagste sociale groep komen de negatieve kenmerken van bestaansonzekerheid dan ook het meest uitgesproken naar voor en bovendien ondervinden deze «kansarmen» heel wat moeilijkheden met hun sociale-zekerheidsstatuut. Deze groep armen heeft de grootste behoefte aan sociale zekerheid maar krijgt het minst, soms zelfs helemaal niets.

Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, waarde collega's, de maatschappij van morgen zal er — hoe dan ook — anders uitzien dan die van gisteren en dan die van vandaag.

In een economische hoogconjunctuur bestaat de enige zorg erin hoe de steeds groeiende koek te verdelen. Iedereen wordt tevreden gesteld en krijgt een deel. Men hoeft niet zo nauw toe te kijken of de verdeling wel rechtvaardig en efficiënt gebeurt. Er is geen reëel probleem van financiering.

In tijden van economische recessie liggen de zaken totaal anders. Dan is het probleem van de verdeling nijpend en precies. Dan wordt

de financiering een groot vraagteken. Een crisisperiode heeft, zoals ik reeds zegde, echter niet alleen nadelen. Het voordeel bestaat erin dat de verplichting tot evalueren, rationaliseren en harmoniseren vereist is.

Naast onze fundamentele, principiële bedenkingen bij het hier besproken wetsontwerp, hebben wij dan ook dienaangaande nog enkele inhoudelijke bezwaren.

Eerst en vooral is er inderdaad de kwestie van de financiering, van de economische draagkracht waarop de financiering van de sociale voorzieningen voor de werknemers berust, zoals vastgelegd in de artikels 21 en volgende van het wetsontwerp.

Ver van ons te beweren dat de sociale rechtvaardigheid automatisch in orde komt als de economie goed draait, zeker niet. Een even grote onwaarheid is echter dat sociale eisen kunnen worden ingelost zonder renderend en productief economisch draagvlak.

Het evenwicht tussen de financieringsbronnen en de modaliteiten van financiering van de sociale zekerheid moet rekening houden met deze realiteit. Hebben de « ondernemingsbijdragen » — wellicht een betere benaming dan de « werkgeversbijdragen » — niet de grenzen van de mogelijkheden overschreden, tenminste als men de noodzaak van een economische draagkracht voor ogen houdt? Overtreffen de eisen die gesteld worden aan de ondernemingen niet hun verantwoordelijkheid?

De drie klassieke financieringsbronnen van de sociale zekerheid blijven in dit wetsontwerp behouden: de werkgeversbijdragen, de werknemersbijdragen en een tegemoetkoming van de Staat.

Het oorspronkelijk evenwicht tussen deze drie bronnen ging uit van een concept dat ongetwijfeld tot de historie behoort. Inderdaad, wij menen dat de verantwoordelijkheden van de ondernemer, de werknemer en de Staat, die ten grondslag lagen aan dit evenwicht, een andere betekenis en waarde hebben gekregen in vergelijking met de ontstaansperiode van de sociale zekerheid onder meer omwille van de gewijzigde economische draagkracht.

Bovendien zijn er ontegensprekelijke feiten die bewijzen dat het oorspronkelijke evenwicht tussen de drie financieringsbronnen volledig is verstoord. Vooral de jongste jaren werden de modaliteiten van beroep op deze bronnen erg verscheiden: de bijdragen zijn geregeld op diverse manieren toegenomen en aangevuld, de overheidssteunmiddelen zijn nu eens opgeschort, dan weer toegenomen, vooral betreffende de werkloosheid. Er ontstonden ook nieuwe vormen van staatstoelagen, onder meer overheidsbijdragen in de administratieve uitgaven van de stelsels en uit taksen, die geheven worden op producten en diensten.

Al deze financieringswijzen gebeurden er fragmentair, tengevolge van toevallige noden of om politieke redenen en hebben ongetwijfeld de harmonie verbroken. Dit wetsontwerp legt deze financieringsbronnen in hun gegroeid onevenwicht in wetteksten vast. Wij vinden dat op zijn minst weinig realistisch. Hier eveneens kunnen wij alleen de legalisering van deze toestand als wettelijk vastgestelde overgangsmaatregel dulden en, zo mogelijk, tijdelijk onderschrijven. Een herdefinitie van de verantwoordelijkheden zou hier echter zeker op zijn plaats zijn geweest.

Voor welke sectoren is er een specifieke verantwoordelijkheid van de ondernemer? Waarvoor is ook de werknemer verantwoordelijk? Zijn zij beiden solidair verantwoordelijk, al dan niet in gelijke mate? Wanneer vereist de herverdelende rechtvaardigheid dat er een nationale solidariteit moet spelen?

Om bij de belangrijkste onderdelen van de sociale zekerheid te blijven, menen wij dat de specifieke ondernemersverantwoordelijkheid geldt voor de beroepsziekten en de arbeidsongevallen. Wat de vervangingsinkomens betreft, die uitgekeerd worden omwille van werkloosheid, ouderdom, ziekte en invaliditeit, moeten de ondernemers en de werknemers verantwoordelijkheid dragen en is de nationale solidariteit eveneens aangewezen. Voor de sectoren van de geneeskundige zorgen, de kinderbijslagen en allerhande sociale voorzieningen, die trouwens een algemene bescherming bieden, moet de nationale solidariteit optreden.

In artikel 26 werd een poging in die richting gedaan, enkel echter wat betreft de verdeling van de rijkstoelagen, dus enkel wat betreft de verantwoordelijkheid van de Staat, en dan nog maar alleen in zoverre het de herverdeling van het volume ervan aangaat.

Vanuit de definitie van de verantwoordelijkheden had niet alleen de financiering moeten worden herzien en vastgelegd, maar ook het beheer van de geïnde gelden. Met dien verstande dat het uitgesloten is het beheer van welke sector ook uitsluitend over te laten aan de werkgevers of aan de werknemers. Daar waar de nationale solidariteit geldt, leek het ons hierbij aangewezen de staatstegemoetkoming als enige financieringsbron te behouden en de middelen te verwerven langs de fiscalisatie van de sociale bijdragen. In deze aangele-

gheden moet immers heel de gemeenschap de verantwoordelijkheid dragen. Hier dient de overheidsadministratie enkel het beheer waar te nemen. Het gewenste beleid, de opties en de prioriteiten behoren tot het politieke domein. Zo hoort het toch in een parlementaire democratie.

Tenslotte zouden de geringere financiële mogelijkheden en de bijkomende noden moeten leiden tot grotere selectiviteit in de besteding. Terugschroeven kan noch mag gebeuren met algemene maatregelen. De afbouw dient te worden gericht op de overbodige en luxueuze transfers naar zogenaamde rechthebbenden die er hoege-naamd geen behoefte aan hebben. Er mag niet worden geraakt aan de gezinnen die uitsluitend leven van een vervangingsinkomen. Maar voor hen waar het een bijkomend inkomen betreft of waar de samengevoegde vervangingsinkomens van hetzelfde gezin een bepaald bedrag overschrijden, mag er inzake belasting geen discriminatie blijven bestaan ten aanzien van de inkomens die verworven worden door arbeid.

Ongetwijfeld dient men bij deze selectiviteit rekening te houden met het netto-inkomen, dus met de gezinssamenstelling. Artikel 13 komt aan deze vereiste onzes inziens onvoldoende tegemoet en brengt het principe van de selectiviteit zelfs niet ter sprake.

Ook bij de rol van het sociaal overleg, zoals die in artikel 19 van het ontwerp wordt omschreven, hebben wij heel wat bedenkingen.

De mensheid in het algemeen en onze maatschappij in het bijzonder kenmerken zich door een allesoverheersende neiging om selectief te zien en te horen wat in eigen kraam past en blind en doof te blijven voor wat de eigen belangen niet dient.

Onze maatschappij heeft deze tendens geïnstitutionaliseerd door de meest verscheiden organisaties op te richten, die tot doel hebben — elk voor hun ledengroep — de argumenten te ontwerpen en te beklemtonen, die de belangen van die groep ondersteunen. Door een sociale perversie heeft dergelijk kortzichtig groepsegoïsme zelfs de naam « sociaal engagement » gekregen en beschouwen degenen die eraan deelnemen zich als sociale voorname.

Zoals het nu is, laten wij de sociale zekerheid helemaal over aan het spel van de invloeden en machtsverhoudingen tussen dergelijke groeperingen. Het moet geen verwondering wekken... Dat daardoor voorbij wordt gegaan aan de ergste noden en enorme financiële middelen worden gekanaliseerd naar sociaal sterkere groepen, die ze minder nodig hebben. Ook in de aan de gang zijnde besprekingen over de « fundamentele » hervorming van de sociale zekerheid spelen de onderhandelingen met de « sociale partners » weer de belangrijkste rol. Artikel 19 van dit wetsontwerp is er eveneens de bevestiging van. Hieruit kan niet anders voortkomen dan een verdere bevestiging van de scheeftrekkingen waaronder de sociale zekerheid reeds zo erg te lijden heeft, scheeftrekkingen die wij daarstraks reeds uitvoerig hebben besproken.

Zolang het gesprek over de ontwikkeling van de sociale zekerheid tussen de belangengroepen wordt gevoerd en uitsluitend tussen hen, gaat het over machtsverhoudingen en niet over ethische vragen. De werkelijke vragen gaan over de rechtvaardige verdeling van de middelen, over de mensen met diverse behoeften en over de rechtvaardige verdeling van de lasten die gepaard gaan met het opbrengen van die middelen. Dit ligt mijlenver van de vraag wat « haalbaar » is in een bepaalde sociale, economische of — erger nog — politieke context.

Tot slot, mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, collega's, nog enkele opmerkingen bij de sociale rechten, zoals die in het hoofdstuk II over de beginselen in de artikels 5 tot en met 14 wettelijk worden vastgelegd.

Eerst en vooral stoort ons hierbij de louter limitatieve opsomming van enkele zogenaamde « verworven rechten » zonder veel duidelijkheid en zonder enige verdere principiële precisering.

Men had deze artikels 5 tot 14 evengoed laconiek kunnen samenvatten onder één artikel dat zegt: « De sociaal verzekerden hebben recht op sociale-zekerheidsvoorzieningen. » Men zou evenveel hebben gezegd. Immers, ook de formulering, zoals ze nu in deze artikels van het wetsontwerp is gesteld, maakt nog heel wat preciseringen hoogst noodzakelijk om enigszins operationeel te kunnen zijn.

Zo komt, wat betreft het recht op ziekte- en invaliditeitsverzekering, enerzijds de sector, die de verzekering regelt — nu genoemd de « uitkeringen » — onder dezelfde noemer voor als anderzijds de reële, eigenlijke volksgezondheid — nu genoemd « geneeskundige zorgen » — daar waar die naar ons oordeel volledig gescheiden hadden moeten worden.

De eerste sector verschaft immers een vervangingsinkomen. De logica leidt bijgevolg tot de financiering ervan door bijdragen onder paritair beheer, waarbij ook de vertegenwoordiging van de zorgen-verstrekkers behoort.

In tegenstelling met de huidige gang van zaken vinden wij dat de politiek die gevoerd wordt in deze verzekeringssector moet volgen uit de algemene politiek waarin men de volksgezondheid wil organiseren en niet omgekeerd. Welnu, volksgezondheid is een algemene gemeenschapszorg en het beleid ervan dient in een parlementaire democratie te worden behartigd door de wetgevende en uitvoerende macht. Overleg met de zorgverstrekkers en sociale organisaties wordt aldus niet uitgesloten.

Welk deel van het bruto nationaal produkt men wil besteden aan de gezondheid van het volk, hoe men de volksgezondheid organiseert, welk belang men hecht aan preventieve en curatieve gezondheidszorg, hoe men al dan niet een hernieuwd evenwicht brengt tussen de zelfzorg, de mantelzorg en de professionele zorg, welke waarde men hecht aan de eerste, de tweede en de derde lijn in de gezondheidszorg, of men al dan niet geregeld overgaat tot grondig wetenschappelijk onderzoek en evaluatie van de ontwikkelde structuren, hoe men de coördinatie regelt en ruimte schept voor experimenten, zo belangrijk in een sterk gedifferentieerde en dynamisch in beweging zijnde maatschappij als de onze enzovoort, al deze vragen zijn van uitzonderlijk belang voor de gemeenschap. Zij dienen te worden beantwoord door politieke beslissingen. Zij horen duidelijk thuis in het algemeen belang. Zij moeten worden bepaald door politieke beleidskeuzen. De verantwoordelijkheid hiervoor moet worden gedragen door de gekozen vertegenwoordigers van het volk, die op bepaalde tijdstippen ook ter verantwoording kunnen worden geroepen. Dit is toch democratie.

Wat het recht op een werkloosheidsvervangingsinkomen betreft, zal de maatschappij van morgen een werkloosheidsbeleid vergen dat méér inhoudt dan een vervangingsinkomen. Wij denken hier allereerst aan de her-, om- en bijscholing. Deze zal meer en meer noodzakelijk zijn en het recht erop zal eveneens dienen te worden gewaarborgd. De lineaire beroepsloopbaan is lang niet meer gegarandeerd. Velen zullen in de loop van hun actief leven twee- tot driemaal van beroep dienen te veranderen. Deze omschakeling naar arbeidssectoren met toekomstmogelijkheden zal niet alleen een sterkere persoonlijkheidsvorming vereisen maar tevens scholing na de klassieke onderwijsleeftijd, met wettelijke repercussies.

De gekende perioden in het leven: onderwijs, arbeid, verlof, pensioen, zullen wellicht in de toekomst een gewijzigde orde kennen. Hoe zal de sociale zekerheid in de context van een wettelijk, zoals die voorkomt in artikel 7 van dit wetsontwerp, hierop een antwoord kunnen geven?

Wat de pensioenen betreft is het grote verschil tussen het gewaarborgd pensioen van de kleine sukkelaar en de hoge pensioenen voor hen die overigens tijdens hun actief leven wellicht rijkelijk gespaard hebben, bijna ondraaglijk. Wij opteren nog steeds voor een nationaal basispensioen voor iedereen en een maximumpensioen, verworven via het verplichte stelsel, waartussen een aanvaardbare spanning mag en moet bestaan, die politiek wordt vastgelegd.

Het gevaar bestaat bovendien dat de meer sobere maatschappij van morgen nog meer marginalen levert, die tussen de mazen vallen van de sociale zekerheid. Hoe zal de sociale zekerheid, binnen het juridisch raam van de artikels 9 en 10, deze opvangen?

Waarom blijft de dubbelzinnige toestand behouden in verband met de gelijkwaardigheid van man en vrouw die men in artikel 29 tot wet maakt en waarvan dit beginsel in de pensioenwetgeving niet concreet wordt toegepast?

Wij steunen dan ook volledig het amendement van mevrouw Maes in dit verband.

Wat betekent verandering in artikel 12 het begrip «loon» als berekeningsbasis van de vervangingsinkomens? Betekent dit het loon uit arbeid? Dan moeten wij hierbij opmerken dat, tot voor kort, en zeker bij de aanvang van de sociale zekerheid arbeid alleen werd gezien op basis van de economische *profit-sector*.

Het wordt nu wel zeker dat deze tijd voorbij is en hij wellicht nooit weerkeert. Het begrip «arbeid» moet men veel breder gaan bekijken: de arbeid in de sociaal-culturele sector, het zogenaamde derde arbeidscircuit; de autonome arbeid; de thuisarbeid; de deeltijdse arbeid; de internationale arbeidsverdeling of -schepping enzovoort. Heel deze evolutie heeft onvermijdelijk zijn strikte consequenties op het vlak van de sociale zekerheid. Bij de hervorming ervan dient men er — hoe dan ook — rekening mee te houden en deze opties hadden in dit wetsontwerp reeds best kunnen worden ingeschreven.

Een laatste opmerking. Naar onze mening is de federalisering van de sociale zekerheid onontbeerlijk. Niet alleen omdat hierdoor de Vlaamse gemeenschap, over meer middelen zou beschikken, maar vooral omdat ze dan haar eigen politiek zou kunnen voeren. Dit is voor ons absoluut noodzakelijk, vermits de mentaliteit en de inzichten over de maatschappelijke problemen aanzienlijk verschillen tus-

sen Vlaanderen en Wallonië. Een basis of minimaal kader kan uniform blijven en onder centrale bevoegdheid. Maar elke gemeenschap moet vrij en autonoom al dan niet kunnen aanvullen.

Zoals u ziet, mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, is dit wetsontwerp zo vaag in zijn formulering en zo arm aan inhoud dat een onnoemelijk aantal vragen en bezwaren onbeantwoord blijven, vragen die naar de essentie en de doelstelling zelf van onze sociale zekerheid evenals naar de operationaliteit ervan dienen te worden gesteld. Het geheel is dan ook zo vrijblijvend dat het ons — op zijn minst — onbevredigend voorkomt.

Het enige maar toch wel positieve element dat wij in dit wetsontwerp tenslotte kunnen onderkennen, is de vaste wil van de werknemers het recht op sociale zekerheid, dat overigens niet alleen hun recht is, in een wetgevende tekst te concretiseren. Waar de wetgever zich echter voorgenomen had in dezelfde teksten de basisprincipes, waarop de sociale zekerheid steunt, duidelijk te formuleren, is hij daarlijk tekortgeschoten.

Omdat ook wij dit recht op sociale zekerheid, in deze tijd van economische crisis, waarbij bepaalde sociale verworvenheden op de helling worden geplaatst, als basisrecht wettelijk bevestigd wensen te zien, zullen wij dit «ontwerp van wet houdende de beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers», niettegenstaande zijn grote beperkingen en zijn grove onvolkomenheden, als principiële overgangsmaatregel, als juridische *link* naar een integrale en fundamentele herziening en hervorming van ons stelsel van sociale zekerheid, goedkeuren. (*Applaus op de banken van de Volksunie.*)

M. le Président. — La parole est à M. Conrotte.

M. Conrotte. — Monsieur le Président, chers collègues, le présent projet de loi, soumis au vote de l'assemblée, revêt une importance capitale puisqu'il propose de légaliser les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

Puis-je me permettre de rappeler qu'en septembre 1979, le ministre de la Prévoyance sociale de l'époque, M. Califice, avait proposé un plan de réforme de la sécurité sociale dont je vous rappelle les grandes lignes?

La sécurité sociale peut être définie comme étant l'ensemble des dispositions légales destinées à garantir aux travailleurs salariés le droit à l'obtention de certaines prestations lorsqu'ils se trouvent dans des circonstances déterminées ayant pour conséquence soit de les mettre à l'abri des risques inévitables en matière de soins de santé, d'accidents de travail et de maladies professionnelles, soit de les priver de tout ou partie du revenu de leur travail, par exemple en cas d'invalidité, de chômage et de vieillesse, ou encore de les placer à la fois dans l'une et l'autre de ces situations.

Quels sont les objectifs de la réforme proposée dans ce plan?

1° La réforme doit garantir le maintien des recettes de la sécurité sociale;

2° La réforme doit maintenir des plafonds pour le calcul des prestations sociales, notamment en cas d'incapacité de travail pour maladie, en cas de chômage et en matière de pensions;

3° Les cotisations de sécurité sociale doivent être calculées sur la rémunération complète;

4° L'employeur est tenu de liquider une cotisation totale et unique de sécurité sociale sur la masse globale des rémunérations de son entreprise;

5° Les cotisations de sécurité sociale pour ouvriers et employés, sauf celles relatives au pécule de vacances, devront être uniformisées;

6° Les cotisations relatives au pécule de vacances devraient être entièrement intégrées dans les déclarations trimestrielles;

7° Une clé de répartition devra être établie, afin de répartir les cotisations globales entre les divers secteurs alimentés par la sécurité sociale;

8° Il importe d'appliquer une cotisation différenciée selon qu'il s'agit d'entreprises à prédominance de capital ou à prédominance de main-d'œuvre;

9° La réforme offre l'occasion de mettre sur pied d'égalité, en matière de calcul des cotisations, le travail à temps partiel par rapport au travail à temps plein;

10° Il faudra insérer une disposition légale concernant la fixation des critères servant à l'octroi des subventions de l'Etat aux différents secteurs;

11° Enfin, la réforme doit entraîner une simplification radicale des formalités administratives.

J'en viens au projet de loi de M. Dhoore, ministre de la Prévoyance sociale.

Dans son ensemble, le texte du projet me satisfait. En effet, il constitue une loi-cadre établissant les principes généraux pour une réforme de la sécurité sociale. Cette réforme, nous la voulions depuis des années et c'est dès lors avec satisfaction que j'accueille aujourd'hui le présent projet de loi.

Voici néanmoins quelques remarques que je tiens à formuler, tout d'abord, en ce qui concerne le champ d'application de la présente loi.

L'article 2, en son paragraphe 1er, stipule que «la présente loi est applicable aux travailleurs et aux employeurs» et laisse le soin au Roi d'étendre ou de limiter le champ d'application de la loi.

Il me semble normal qu'on applique intégralement le régime de la sécurité sociale aux gens de maison. En effet, cette catégorie de travailleurs se voit exclue du champ d'application de la sécurité sociale en ce qui concerne notamment les allocations familiales et le chômage. Pour ce qui regarde ce dernier domaine, il devient tragique pour ces personnes de se voir congédiées. Pourquoi l'employeur ne cotiserait-il pas à la sécurité sociale pour les allocations familiales et le chômage de son personnel de maison?

Le chapitre II de la loi, qui traite des principes de base relatifs à la sécurité sociale, n'appelle pas ou peu de commentaires. Les articles 5 à 11 énumèrent les droits sociaux garantis et c'est à juste titre qu'il convenait de les passer en revue.

L'article 15 vient à point pour éviter les abus. En effet, cet article traite du problème du cumul de divers revenus de remplacement. Dans ce cas, le Roi pourra établir des normes plus strictes visant à limiter le cumul.

Je souscris entièrement aux mesures prévoyant une meilleure information des assurés sociaux, une simplification administrative et la création d'une banque publique de données sociales. En effet, il s'agit là de mesures prévues dans le plan de réforme de la sécurité sociale de M. Califice. Ces mesures tendent à harmoniser la sécurité sociale, à la rapprocher en quelque sorte des assurés sociaux.

Le chapitre III de la loi a trait aux régimes de sécurité sociale et aux moyens financiers.

En ce qui concerne les régimes de sécurité sociale, les régimes de réparation des dommages résultant des accidents du travail et des maladies professionnelles ont été englobés dans le système de la sécurité sociale. C'est un but que le ministre Califice a toujours poursuivi.

A propos du financement de la sécurité sociale, c'est avec satisfaction que nous voyons le gouvernement proposer un amendement stipulant que, «à partir de 1983, les cotisations de sécurité sociale seront calculées sur base de la rémunération complète du travailleur».

L'application d'une cotisation différenciée selon qu'il s'agit d'entreprises à prédominance de capital ou à prédominance de main-d'œuvre peut intervenir.

A propos des subventions de l'Etat dans le financement de la sécurité sociale, je tiens à faire remarquer trois choses:

1° Dans le domaine de l'Ami, secteur soins de santé, le pourcentage de subventions de l'Etat est fixé pour les Vipo à 80 p.c. et je propose que le coût de ces dépenses soit entièrement supporté par l'Etat;

2° Au sujet des indemnités octroyées à partir de la quatrième année d'invalidité, le pourcentage de subventions devrait, à mon sens, être porté de 95 p.c. à 100 p.c.;

3° En ce qui concerne les mineurs et les marins, l'Etat devrait également prendre en charge l'intégralité de ces catégories de travailleurs à statut spécial.

L'introduction d'une clé de répartition, afin de répartir la cotisation globale entre les divers secteurs alimentés par la sécurité sociale fait l'objet d'un article dans la loi et rencontre mes souhaits.

Enfin, la loi va dans le sens du projet Califice en ce qui concerne les mesures en faveur des travailleurs à temps partiel et celles visant à l'égalité des hommes et des femmes dans le domaine de la sécurité sociale.

Les amendements du gouvernement faisant l'objet des articles 35 à 39 de la loi établissent un nouveau plan de financement de la sécurité sociale. Ces articles renferment un mécanisme constituant une nouveauté dans les modes de financement de la sécurité sociale.

En effet, à côté des cotisations et des subventions de l'Etat surgit un troisième mode de financement de la sécurité sociale, soit la fiscalisation.

Et c'est ici qu'intervient le modèle Maribel. La mesure consiste à remplacer totalement ou partiellement les cotisations patronales de sécurité sociale par un prélèvement qui n'est plus assis sur les seules

rémunérations. En l'espèce, il s'agit de remplacer une partie des cotisations payées par les employeurs occupant des travailleurs manuels par un financement compensatoire. A partir du 1er juillet 1981, les employeurs visés par la loi bénéficieront d'une réduction des cotisations dont je viens de parler.

Quelle est la portée de la mesure? Elle vise à alléger les coûts des entreprises et ainsi à favoriser leur compétitivité. Ceci est une bonne chose, mais la mesure de parafiscalité se révèle tout à fait insuffisante. En effet, il faut, pour augmenter la capacité compétitrice des entreprises, que le gouvernement prenne des mesures pour agir sur les coûts financiers et énergétiques de celles-ci. Autrement dit, il faut: instaurer une politique d'utilisation rationnelle de l'énergie, réduire de façon sélective les tarifs de gaz et d'électricité pour l'industrie, réduction à financer par les producteurs de gaz et d'électricité, revoir le contrat-programme avec les sociétés pétrolières et arriver à une réduction sélective des tarifs pour l'industrie, ce qui est prévu dans la loi-programme.

A propos des charges financières, il faut arriver à une exemption totale d'impôts en cas de contrat de progrès, dans les régions structurellement défavorisées en industries et en emplois. Il faut arriver également à une baisse du coût du crédit, afin de relancer les investissements et, par là même, l'emploi, ce qui serait vital, surtout dans les régions touchées par la crise.

Je dois enfin attirer l'attention sur deux points essentiels figurant à l'article 36 du projet de loi.

1° Le manque de recettes pour l'ONSS sera contrebalancé par une somme égale à la contre-valeur de ce manque de recettes. L'Etat doit ici garantir formellement la compensation fiscale intégrale du manque de recettes provenant de la réduction des cotisations des employeurs;

2° Les recettes fiscales rétrocédées à la sécurité sociale sont assimilées à des cotisations de ce secteur et non à des subventions. En effet, les montants des subventions peuvent varier en fonction de ce que l'Etat veut bien accorder au régime. Et, comme cela s'est déjà produit en assurance maladie-invalidité, si l'Etat diminue sa subvention, il peut aussi mettre la sécurité sociale en difficulté. A cet égard, il faut remarquer que le nouveau mode de calcul des subsides de l'Etat ne tient pas compte de la situation économique actuelle et particulièrement du nombre des sans-emploi. De plus, il situe le niveau global de l'intervention de l'Etat à un montant nettement inférieur à ce qu'il est actuellement.

En se fondant sur les estimations faites par l'Alliance nationale des mutualités chrétiennes, ce mode de calcul entraînerait des nouveaux déficits en soins de santé de 8,1 milliards en 1982, de 10,7 milliards en 1983 et 13,8 milliards en 1984.

Il est évident que de tels déficits ne peuvent être comblés par de nouvelles économies et qu'il importe que les interventions de l'Etat soient fixées par des règles stables, valables et raisonnables quant au taux de participation.

Enfin, qu'il me soit permis d'évoquer le recueil publié récemment par l'Union des Villes et Communes belges et qui traite des faiblesses de la sécurité sociale recensées par les centres publics d'aide sociale du pays. Comme le disent les auteurs de cette enquête, il ne s'agit pas de dénigrer la sécurité sociale ou de mettre en cause ses fondements en raison des imperfections constatées ou des difficultés rencontrées. Il s'agit bien de reconnaître l'effort particulier assumé par le gouvernement en la matière, même si les procédures administratives sont lentes ou déficientes.

De même, il nous faut fondamentalement tirer ensemble profit de la richesse des recherches historiques et juridiques reprises dans l'excellent rapport de notre collègue M. De Clercq; son rapport est un outil de travail remarquable, inédit presque, qui peut faire progresser la sécurité sociale dans la voie d'une qualité exceptionnelle et la rendre plus sécurisante pour les citoyens, notamment en faveur de ceux dont la vie décente en dépend profondément.

Le droit à la sécurité sociale ne doit être un vain mot pour personne. Le Parlement a le droit et le devoir d'y veiller.

Puisse le vote de ce projet donner à la Commission royale de sécurité sociale l'impérieux devoir de tirer toutes les leçons de la vie sociale du pays et d'accomplir sa mission pour le plus grand bien de tous. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

M. le Président. — Het woord is aan de heer Egelmeers.

De heer Egelmeers. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's het ontwerp dat bij de Senaat in bespreking is, is in verschillende opzichten belangrijk. Het is vatbaar voor kritiek, het geeft een lijn aan, door inhoud te geven aan de filosofie van het Belgisch stelsel van de sociale zekerheid, geput uit de evolutie die het stelsel heeft gekend. Het is tegenstrijdig in zijn nieuwigheden.

Wij staan ver van sommige beginselen die in het rapport tot hervorming van de sociale zekerheid, in 1951 door twee rijkscommissarissen opgesteld, in overweging werden genomen onder andere: geen noodzakelijk onderscheid tussen loonarbeiders en zelfstandigen; het vermijden in algemene regel van staatsusenkost; een onderscheid werkgevers- en werknemersbijdragen zonder economische waarde.

Het ontwerp in zijn oorspronkelijke versie door één minister ingediend, was te vergelijken met een kostuum naar maat, waaraan verschillende kleermakers hadden gewerkt, zodat het fatsoen uit zijn verhouding dreigde te geraken. Sommigen poogden de linkermouw in te korten, met de hoop dat men dan ook de rechter moest aanpassen, waardoor het geheel kleiner, dus minder duur zou worden. Anderen waren voor het ruimer opentrekken, omdat ook het begrip «gezin» zijn bescherming zou vinden in het maatwerk. Dat alles in de vorm van «beginselen», die op één na reeds gekend en van toepassing waren en waarvan men wist waar men begon maar niet waar men zou eindigen. De mooiste schepping van de 20e eeuw heeft niet altijd een gemakkelijke groei gekend. Ze werd bestendig lastig gevallen en periodiek in opspraak gebracht. Moeder de sociale zekerheid is nu ziek; door ondervoeding is zij zelfs levensgevaarlijk ziek.

De maatregelen van financiële aard, die in het oorspronkelijk ontwerp werden ingeschreven, waren een middel op korte termijn om de ziekte uit de gevaarzone te brengen. Het was alleszins zeer positief in een bescheiden begin ook «hervormend» te zijn.

De heer Boey, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

De sociale zekerheid met haar huidige voedingstechnieken kan nochtans enkel gezond zijn op lange termijn in tijden van optimale tewerkstelling. Dit is nu juist niet meer het geval. Andere middelen dienen dus te worden gezocht en dat moet gebeuren met een grondige hervorming, wil men de mooiste schepping van deze eeuw haar waarde en verdienste doen behouden.

De vraag «waarom in 1981 beginselen bij wet moeten worden vastgelegd», wanneer door wetten en besluiten meer dan 35 jaar aan de sociale zekerheid is gewerkt, is een overweging waard.

Voelt men aan dat het in dit land mogelijk is dat de sociale zekerheid zou kunnen worden ontmanteld of afgebroken tot in haar laatste opdracht?

Wenst men de zekerheid, en terecht, dat iedere partner zijn verplichtingen zal moeten nakomen door deze waarborgen in een wet vast te leggen?

Is het ontwerp het uitgangspunt om in overleg met de betrokkenen op zoek te gaan naar een andere structuur om de nu gestelde waarborgen voor zekerheid, voor bepaalde toestanden waarin het individu zich kan bevinden, behouden te zien blijven, zij het met andere toepassingsregels en eventueel met een ruimer toepassingsveld?

Indien in die overwegingen het antwoord op de vraag ligt, dan onderschrijven wij de noodzaak tot bespreking van zulkdanig ontwerp. Het is trouwens in die zin dat onze fractie in de commissie, het ontwerp heeft behandeld: positief, kritisch en met een poging tot amendering waar wij het nodig achtten.

Zo kom ik nu tot het luik van het ontwerp inzake de financiering, tweede uitgave, te weten de amendementen van de regering bij wijze van nieuwe artikels als overgangsbepalingen.

Het amendement tot inlassing van een artikel 35 is tegenstrijdig met de bepalingen van artikel 23 van het ontwerp. De vermindering van de werkgeversbijdragen binnen de toepassing van dit ontwerp, is door de commissie niet aanvaard.

Terloops gezegd, omdat ik weet dat de filosofie van dit artikel 35 naar inhoud, een aanbreng is van een *maison de haute couture*. Het kostuum krijgt naar model meer standing en de merknaam Maribel zal op de daartoe bestemde plaats op de binnenzijde aangebracht worden. Om loutere legistieke en psychologische redenen en uit eerbied voor het geleverde werk met betrekking tot de vorige 34 artikels van het ontwerp, ware het opportuun geweest deze financiële bepalingen, naar het voorbeeld van de eerste uitgave, uit het ontwerp te houden.

De regeringsverklaring en het urgentieprogramma zouden hierdoor niet worden geschaad. De vermindering van de bijdragen tot 6,17 pct. van de loonmassa van de arbeiders, die wordt gecompenseerd door een gelijke som van de algemene staatsinkomsten af te houden, schaadt evenmin de financiering van de sociale zekerheid. Het bewijst echter eens te meer dat er op andere financieringsmiddelen dan de inkomens een beroep wordt gedaan. Dit onderstreept

noogmaals de noodzaak en de behoefte om het geheel aan een grondige herziening te onderwerpen. Men moet ophouden met inkomstenaanpassingen op korte termijn en terzelfder tijd ook de uitgaven besnoeien. Op die wijze zal immers het kostuum slechts een safari-jasje met korte broek worden.

Mijnheer de minister, de SP-fractie zal uw ontwerp goedkeuren. Wij vinden het belangrijk dat in dit ontwerp het sociaal overleg tussen regering en sociale partners wordt gewaarborgd, de sociale databank onder bepaalde voorwaarden wordt ingevoerd, de oorsprong van de geldmiddelen van de sociale zekerheid en de verdeling en vaststelling van de rijkstoelagen wordt omschreven en dat het Parlement en, eventueel, de bevoegde parlementscommissie door een advies medezeggenschap krijgen. Wij zijn rotsvast overtuigd dat de sociale zekerheid in ons land van het onvoorstelbaar failliet kan worden gespaard. Het tegenovergestelde zou door de bevolking niet worden begrepen, laat staan aanvaard.

Mijnheer de rapporteur, wij geven u onze gelukwensen voor uw zeer volledig verslag.

Mijnheer de minister, wij hebben waardering voor uw begrip en medewerking, namens de regering, bij het commissiewerk. Het aantal aangenomen amendementen is hiervan een bewijs. *After all*, zal het kostuum *made in Belgium* toch goed kunnen worden gedragen. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik zal vooral vragen stellen. Juist omwille van het zeer volledige en merkwaardige verslag van de heer De Clercq is het immers mogelijk een aantal tegenstrijdigheden in dit wetsontwerp duidelijk te maken.

Op bladzijde 15 van dit verslag lees ik dat er drie belangrijke taken voor de eerstkomende maanden, misschien zelfs jaren, zijn weggelegd. Een eerste taak werd door de wet van 23 juni 1980 aan een koninklijke commissie opgedragen, namelijk het codificeren, harmoniseren en vereenvoudigen van de sociale zekerheid. Artikel 2 van die wet bepaalt echter dat dit alles moet gebeuren binnen het raam van de hervorming van de sociale zekerheid. Een koninklijke commissie kan echter niet de politieke opties nemen die aan deze hervorming moeten voorafgaan. Zij kan zich wel aan die opties inspireren om klaarheid te brengen in dit steeds maar onduidelijker wordende bos, om te harmoniseren en te vereenvoudigen. Dit is tevens noodzakelijk, omdat de oorspronkelijke wetgeving, die enkel betrekking had op de werknemers, tot bijna de hele bevolking is uitgebreid.

Een tweede taak die voor dit wetsontwerp is weggelegd, is de grote beginselen van de sociale zekerheid vastleggen en tevens de financiering regelen. Is dit een loutere omschrijving van het huidige stelsel, een loutere vastlegging van de huidige principes? Ik geloof het niet, want ik lees: «Het wetsontwerp beoogt de sociale zekerheid voor werknemers aan te passen aan de gewijzigde sociale en economische toestanden.» Wie dat zegt, spreekt over hervormingen. Die beslissing is niet nu te nemen; zij hing al eerder in de lucht.

Ik herinner mij zeer goed dat in de zomer van 1978, na het verschijnen van het jaarverslag van de sociale zekerheid, als het ware als conclusie door degenen die het verslag hadden opgemaakt, ook aan de hand van een aantal statistische gegevens, werd gezegd dat de samenstelling van de bevolking oorzaak was van de financiële teeloorgang van het stelsel zoals wij dat nu kennen. Toen reeds werd een wanverhouding vastgesteld tussen de werkende bevolking en de bevolking die door de sociale zekerheid het meest moet worden ondersteund, omdat zij over geen bijkomend inkomen beschikt, maar integendeel een vervangingsinkomen geniet. Ik denk hierbij onder andere aan de grote groep van degenen die hun actief leven hebben beëindigd en dus een pensioen ontvangen. Als gevolg van de geringe nataliteit, ik zou zeggen ingevolge de denataliteit, groeit de actieve bevolking niet aan. In dat jaarverslag werd gezegd dat het stelsel moest worden herdacht om te beletten dat een aantal kassen zouden leeglopen. Dat was nog enigszins een eufemisme, als wij weten dat vandaag een aantal kassen meer dan leeg zijn en een belangrijk deficit vertonen.

Op dat ogenblik zegden degenen die bij de sociale zekerheid nauw betrokken waren dat een hervorming zich opdrong. Nu, bij de inleiding tot dit wetsontwerp, spreekt men van aanpassen aan de gewijzigde sociale en economische toestanden. Dat zijn dus de premissen om tenslotte een hervorming aan te kondigen.

Ik lees dat de derde grote taak de aanpassing is van sommige organieke wetten aan die grote beginselen van de sociale zekerheid, met name eerst en vooral de ziekteverzekering en vervolgens de pro-

blematiek van de gehandicapten. Ook daarvoor hebben wij reeds materiaal, want in mei 1976 verscheen het verslag van de koninklijke commissaris, dat ook een hervorming van de ziekteverzekering aankondigde.

Toch lezen wij verder in het verslag van dit wetsontwerp dat er toch geen hervorming zal zijn. Aan het grotere doelwit dat men had kunnen nastreven om de sector van de sociale zekerheid gezond te maken, is men voorbij gelopen. Men houdt niet alleen vast aan een aantal beginselen van het huidige systeem, maar ook aan de huidige onderverdeling van de sociale zekerheid. Men maakt nog altijd een onderscheid tussen de verschillende soorten werknemers en de vijf grote sectoren van tegemoetkomingen worden in stand gehouden.

Het lijkt wel of wij de hervorming niet hebben durven tot stand brengen. De hamvraag in heel deze kwestie is wie de hervorming zal realiseren. De koninklijke commissie moet oordelen over de codificatie, harmonisatie en vereenvoudiging in het kader van de sociale zekerheid, maar wie zal dat kader bepalen? Het spreekt toch vanzelf dat zo een belangrijke optie hier in het Parlement moet worden genomen, maar wie bereidt ze voor, en wanneer zal het gebeuren?

De financiering van het systeem wordt meer en meer in gevaar gebracht, niet in het minst door het Maribel-plan. Een algemene financiering zal geschieden. Bijgevolg draagt heel de bevolking meer en meer bij tot de financiering. Men vraagt zich dan ook af of het kader van de hervorming door de sociale partners moet worden bepaald, door overleg in adviesorganen. Zou dat niet beter gebeuren hier, in het Parlement? Die adviezen kunnen waardevol zijn, maar de adviserende instanties zullen uiteindelijk niet over dat kader moeten stemmen. Hier denken wij aan de sector van de werkloosheid, waar op dit ogenblik reeds 80 pct. van de financiële middelen worden verschaft door de Staat.

De Staat, die in zo een grote mate financiële middelen aanbrengt moet de beslissingsmacht opnieuw in handen krijgen. De gegevens waarover wij nu beschikken laten ons niet toe te zeggen dat het Parlement wordt uitgekozen om dit nieuwe kader van de hervorming vast te leggen. Integendeel.

Mijnheer de minister, u spreekt u zelf tegen. Nadat u in de commissie hebt gezegd dat men inderdaad een aanpassing beoogt in het kader van de gewijzigde toestand zegt u verder dat u niet begrijpt waarom een aantal principiële vragen worden gesteld.

Ik citeer u: «Het is niet de bedoeling met dit ontwerp een nieuwe wending aan de sociale zekerheid te geven. Er werd inspiratie gezocht bij de bestaande wetgeving. De zorg is wel te vermijden terug te keren naar het verleden. Ook in de bestaande wetgeving...» — het gaat hier in het bijzonder over problemen van het gezin — «...is een gezinsdimensie reeds voorzien. Er is dus geen enkele innovatie.» Dit lijkt mij in tegenstrijd met uw eerste opzet.

Aan de andere kant neemt u in een aantal artikelen een opdracht op die u zelf toebedeelt aan de koninklijke commissie. U zegt immers dat het doel van dit wetsontwerp is de harmonisatie en de vereenvoudiging van de sociale zekerheid met betrekking onder meer tot het toepassingsgebied, de terminologie en de administratieve procedure.

Denkt u niet dat u daar een essentieel domein van de koninklijke commissie, die bij wet is opgericht, terugschuift naar dit wetsontwerp en dus naar het Parlement, hoewel het misschien nuttig ware geweest over dergelijke zaken te laten discussiëren, en ook beslissen, door een aantal specialisten ter zake?

Dit ontwerp is te bescheiden van opzet. Een aantal principiële elementen van hervorming zijn nu noodzakelijk. Was het niet het moment na te gaan welke risico's die door de sociale zekerheid worden gedekt arbeidsgebonden zijn en welke niet? Zou men door fiscalisatie niet een deel van de sociale zekerheid kunnen laten financieren door heel de bevolking, door alle inwoners van België en niet alleen door de arbeidende bevolking?

Het is toch duidelijk dat bijvoorbeeld de kinderbijslag en de ziekteverzekering geen risico's zijn van de tewerkstelling maar voor elke inwoner van dit land gelden. Derhalve zou men de financiering ervan kunnen herzien in de zin van een fiscalisatie.

Was het niet het moment om een aantal lessen te trekken uit het verleden — wat in dit ontwerp niet werd gedaan — en om te onderzoeken of in geval van crisis het systeem financieel nog houdbaar is?

Was het niet het moment om na te gaan of alle uitkeringen werkelijk beantwoorden aan een behoefte? Men moet daarvoor niet teruggaan naar de staat van behoefte en dit betekent ook niet dat men het recht op sociale zekerheid niet zou erkennen. Ik ga akkoord met één van de vorige sprekers waar hij zegt dat het de grootste rechtvaardigheid is in sommige gevallen de mensen ongelijk te behandelen omdat zij in ongelijke omstandigheden leven. In dit

opzicht verwijs ik naar een aantal Franse politologen verenigd in de *Club de l'Horloge* die hebben beweerd dat het sociale-zekerheidssysteem zoals wij het hier en in sommige ons omringende landen kennen, niet een herverdelend effect maar een herverdelend doel heeft. Dat de sociale zekerheid een herverdelend effect teweegbrengt is nog geen reden om de parafiscaliteit in se als doel te zien. Zij hebben gelijk als zij beweren dat een aantal behoeften ontstaan door het feit dat men in de bevolking bepaalde personen gaat aanwijzen die een zekere behoefte hebben waaraan moet worden voldaan ten einde hen een menswaardig bestaan te verzekeren. Ik denk aan de dertiende en veertiende maand kinderbijslag. Er zijn inderdaad mensen die slechts met vakantie kunnen gaan indien zij een bijkomende maand kinderbijslag krijgen die hen toelaat het vakantiegeld aan te vullen. Hetzelfde geldt voor de veertiende maand kinderbijslag die sommige mensen met grote kinderlast en een bescheiden inkomen inderdaad nodig hebben om de kosten bij het begin van een nieuw schooljaar te dekken. Wanneer een behoefte wordt bepaald voor sommige mensen, wordt die echter veralgemeend voor heel de bevolking. Het is niet de tegemoetkoming verleend aan mensen die werkelijk behoeftig zijn die het systeem in gevaar brengt maar wel het feit dat die tegemoetkoming aan heel de bevolking wordt toegekend, ook aan degenen die het niet nodig hebben, voor wie het zelfs geen bijkomend voordeel is maar enkel zoals men in het Frans zegt *toujours bon à prendre*. Zoals een bijkomende erfenis voor iemand die zwemt in het geld ook *toujours bon à prendre* is. Dat brengt het systeem in gevaar.

Gelet op het in de loop der jaren steeds groeiend aantal uitkeringen was het tot-stand-komen van dit wetsontwerp misschien het moment geweest om na te gaan of men in de sociale zekerheid geen besparingen had kunnen verwezenlijken die niet op de rug komen van degenen die werkelijk behoeftig zijn.

In dit ontwerp werden geen lessen getrokken uit het verleden en het houdt evenmin een visie in op de toekomst.

Tenslotte nog iets over de zogenaamde Maribel-amendementen. Wij weten dat er financiële moeilijkheden zijn. In de commissie werd erop gewezen dat het jammer is dat de financiering die in feite is gegroeid uit de principiële toestand van het ogenblik moet kaderen in dit meer principiële ontwerp. Is dit principiële ontwerp, dat geen lessen trekt uit het verleden, dat geen visie heeft op de toekomst, niet integendeel gewoon het kader waarbinnen men de Maribel-amendementen heeft willen doen aanvaarden. Dit is jammer bij een ontwerp dat als fundamenteel wordt voorgesteld, maar dat eigenlijk slechts een compendium is van wat nu reeds bestaat en van wat in de loop van de jongste jaren gebleken is niet te voldoen noch op het gebied van de financiële inbreng, noch wat betreft het dekken van een aantal noodzakelijke risico's, noch wat het verdwijnen van de armoede van marginale groepen aangaat. Wij zijn toe aan een opnieuw overdenken. Althans in dit ontwerp, is er van «overdenken» helemaal geen sprake.

Het is dan ook grotendeels om die reden dat onze fractie dit ontwerp niet zal goedkeuren. (*Applaus op de liberale banken en op de banken van de Volksunie.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Deleecq.

De heer Deleecq. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, dit wetsontwerp omvat twee gedeelten die, zoals reeds werd gezegd, eigenlijk vrij sterk verschillend zijn van elkaar en een afzonderlijke behandeling hadden verdiend. In mijn uiteenzetting maak ik een zeer duidelijk onderscheid tussen de twee punten die ik in hoofdzaak wil behandelen.

Het is niet meer nodig om aan onze collega Constant De Clercq te zeggen dat hij van de langdurige en vrij ingewikkelde bespreking in de commissie een zeer behoorlijk en interessant verslag heeft gemaakt. Het mag nochtans van onze kant nog eens openlijk worden bevestigd.

Het uitschrijven van de algemene beginselen van de sociale zekerheid door onze collega Egelmeyers op zo een schilderachtige wijze voorgesteld, is inderdaad geen louter academische bezigheid geweest. Wij geven hierbij aan hoe de toekomstige wetgeving zal moeten evolueren. Ik veronderstel dat wij hierdoor ook hebben gezegd dat wij een inspiratiebron geven voor de rechtsschepping buiten het Parlement. Ik neem aan dat de rechtsspraak en de rechtsleer met deze teksten mettertijd ook rekening zal houden. Tevens en vooral is deze reeks beginselen ook de bevestiging van een aantal waarden — zo heb ik het altijd beschouwd — op het ogenblik waarop ons systeem lijdt onder kritiek, op het ogenblik waarop vanuit bepaalde hoeken om financiële redenen en te drastische inperking van dat systeem wordt voorgesteld.

Ik wil van mijn kant ervoor waarschuwen dat men deze wetgeving niet als een soort keure van het immobilisme mag beschouwen. Ons stelsel heeft inderdaad, naast de bevestiging van de grondslagen, nood aan « hervorming ». Dat woord is hier deze namiddag reeds verschillende keren gevallen. Ik stel voor, mijnheer de minister, eerst te bepalen wat « hervorming » eigenlijk betekent. In mijn geest schept een hervorming op zichzelf geen geld. Hervormen is geen bezigheid die men eens en voorgoed doet en waardoor de financiële problemen in grote mate kunnen worden opgelost.

De hervorming is in mijn geest in de eerste plaats een herschrijven van de bestaande wetten tot een systeem dat eenvoudiger, efficiënter, rationeler en menselijker is. Daar ligt de ware hervorming; daaraan hebben wij de grootste nood. De hervorming is dus niet in de eerste plaats een kwestie van geld, maar van het herzien van structuren, waardoor wij hopen dat mettertijd ook het geld beter zal worden gebruikt.

Dit alles is een taak voor de koninklijke commissie waarvan wij vinden dat ze sneller zou mogen van stapel lopen en dat ze meer technisch zou moeten werken. Deze opvatting strookt met de geest waarin het voorstel indertijd in deze vergadering en in de Kamer werd aangenomen. Deze commissie zou zich minder moeten bezighouden met filosofische uiteenzettingen en verklaringen die de standpunten wederzijds verharderen — ik spreek niet uit eigen naam maar namens de organisatie — maar meer met de dialoog op technisch vlak.

De CVP-fractie keurt de beginselen en het ontwerp goed. Ik zal in het kort enkele accenten leggen betreffende de evolutie naar de toekomst zoals wij die zien, hiermede verwijzend naar de congressen die onze partij over dit onderwerp gehouden heeft in 1979 en 1980.

Ten eerste, wij zijn voorstander van het behoud van een ruim systeem van sociale zekerheid dat alle werknemers en alle risico's omvat. Dit is een eerste waardebevestiging die zeer belangrijk is: wij wensen geen categorieën uit te sluiten, geen kleine risico's af te voeren, niet te reprivatiseren. Wij wensen een sociale zekerheid die een recht is en geen bijstand. Dit wordt wel zeer bondig gezegd nu maar moet natuurlijk worden genuanceerd. Het beginsel is nochtans duidelijk: wij wensen dat de financiële moeilijkheden niet benut worden om een gemakkelijheidsoplissing te bekomen die zou bestaan in de afbraak van het systeem, wat rechtstreeks in het nadeel zou zijn van de sociaal zwakste lagen van de bevolking.

Ten tweede, wij wensen een sociale zekerheid die gesteund is op een bepaald gezinsconcept. Hierover is bij sommige leden van de commissie wel enige onrust ontstaan omdat ze allerlei machinaties of bedoelingen achter het begrip « gezin » zoeken die er niet achter hoeven te worden gezocht.

Wat wij vooropstellen is niet zozeer of helemaal niet dogmatisme maar wat ik zou durven te noemen een *retour au réel*, een terugkeer naar de werkelijke levende sociale werkelijkheid. Het gezin — of het huishouden, als u dit woord liever hoort — van welke vorm ook is de eerste opvang bij moeilijkheden inzake bestaanszekerheid. Het gezin behoudt een verzorgingsfunctie die niet alleen moreel maar ook financieel belangrijk is. Derhalve zijn wij er voorstander van dat de uitkeringen toegekend worden niet aan individuen, maar aan individuen die leven in een bepaalde gezinscontext. Dit kan betekenen dat sommigen zwaardere lasten hebben dan anderen. Het kan ook betekenen dat sommigen over andere inkomens binnen het gezin kunnen beschikken om een situatie van bestaansonzekerheid te gemoet te treden.

Volgend punt: wij zijn voor de sociale zekerheid die niet van de Staat is. Wij zijn voor een sociale zekerheid die georganiseerd is door de Staat maar waarbij de sociale organisaties bij de voorbereiding en de uitvoering ervan worden betrokken. Van hun kant is de voorwaarde dat zij in hun werkwijze democratisch moeten zijn en dat zij verantwoordelijkheid kunnen en willen dragen en vooral dat zij niet bureaucratisch zouden handelen.

We zijn voor een beleid van sociale zekerheid dat zich niet beperkt tot uitkeringen maar er zich rekenschap van geeft dat er andere factoren in de samenleving zijn die eveneens bijdragen tot de bestaanszekerheid, bijvoorbeeld het onderwijs, de beroepskwalificatie, een onderwijs dat een basis is voor zelfstandigheid, de gezinsstabiliteit en ook en niet het minst de waarde van de arbeid en van de inspanning en van de zelfverantwoordelijkheid. Dit alles zijn factoren die bij een beleid van sociale zekerheid betrokken zouden moeten zijn.

Wat de hervorming betreft, heb ik straks reeds gezegd dat we deze hervorming niet zozeer zien als een feit, maar als een grote bocht

die moet worden genomen in de loop van vele jaren. Het is een hervorming die niet zozeer moet gericht zijn op de kwantiteit van de middelen aangewend in de sociale zekerheid, maar wel op de kwaliteit van het systeem.

De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op

Dit is natuurlijk een fraaie zin die er uiteindelijk op neerkomt dat wij voor onze sociale zekerheid, ik wil dat blijven herhalen tot vervelens toe, het ongelooflijk groot bedrag van 27 pct. van het nationaal inkomen besteden en dat wij voor dergelijk ongelooflijk groot bedrag eigenlijk een behoorlijke sociale zekerheid zouden moeten kunnen hebben. Dit heeft tot gevolg dat wij van onze zijde stellen dat wij de bezinning over de doelstellingen centraal stellen en zeggen dat geld inpompen niet volstaat, maar dat de doelmatigheid van de uitgaven en de sociale zekerheid het belangrijkste zijn.

De financiële moeilijkheden moeten dus niet zozeer worden opgelost door het systeem te wijzigen maar wel door de doelstellingen van ons systeem van sociale zekerheid duidelijk te stellen.

Hierbij wil ik twee opmerkingen maken: ten eerste, bij deze definiëring van de doelstellingen spelen de administratieve structuren een even grote rol als de financiële problemen; ten tweede, het grote probleem van de sociale zekerheid is dat wij, zoals door enkele sprekers reeds werd aangetoond, er met die 27 pct. niet in slagen een behoorlijke zekerheid voor iedereen te verzekeren.

Dit is natuurlijk een buitengewoon delicaat probleem waarop ik vanmiddag niet zal terugkomen, maar ik wens toch te onderstrepen dat een groot deel van onze bevolking op basis van een wettelijk recht — ik spreek nog niet over misbruiken — uitkeringen ontvangt, waardoor zij in feite onverantwoord veel uit de solidariteit opneemt.

Ik meen dat dit de kern van onze sociale zekerheid is. Hiervoor is helaas geen gemakkelijke oplossing te vinden. Omgekeerd kan ik zeggen: de groep van mensen te wier aanzien de sociale zekerheid ondoelmatig is, is zeer groot, maar het is een minderheid. Ongeveer 15 pct., over dit cijfer zal ongeveer iedereen akkoord gaan, van onze huishoudens moet uitsluitend leven van ontoereikende uitkeringen. Deze 15 pct. gezinnen zijn, en dat is de moeilijkheid waarmee wij dagelijks te maken hebben, niet toevallig over de bevolking gespreid maar zitten vast in een bepaalde kern van mensen met een zwakke tewerkstelling, een lage scholingsgraad, weinig administratief vermogen en veel last, een lage beroepskwalificatie enzovoort.

Dit wil zeggen, en daarvoor durf ik uw bijzondere aandacht vragen, mijnheer de minister, geachte collega's, dat ons sociale-zekerheidssysteem zoals het in de praktijk is opgevat en werkt, beter is aangepast aan de noden van de modale burger. Het systeem wordt uitgedrukt in de taal en de administratieve vorm waar de modalen mee kunnen omgaan, modalen die de steun minder nodig hebben, die zichzelf beter kunnen behelpen maar die bijna vrij automatisch een groot deel van de uitkeringen naar zich toe trekken bijvoorbeeld door een hoger niveau van gezondheidszorgen, en door hun kinderen langer naar school te zenden en daardoor meer kinderbijslag opnemen. Daarentegen passen de marginalen — dit woord moet in een zeer ruime betekenis worden opgevat — uiteraard minder in ons systeem. Vandaar dat wij stellen, dat een eersterangsdoelstelling is het optrekken van de laagste uitkeringen. Een daarmee samenhangende doelstelling is een drastische vereenvoudiging van de administratieve formaliteiten.

Ter zake de uitkeringen zijn wij voor het ontwerpen, invoeren en verder doorzetten van regelingen die minimumuitkeringen op een gemakkelijke, dit wil zeggen, op een administratief eenvoudige wijze, waarborgen. De minimumuitkeringen zouden liefst automatisch gekoppeld moeten zijn aan een bepaald principe van nationaal gewaarborgd minimuminkomen. Wij zijn voorstander van het verhogen, bij voorrang, van de thans bestaande minimale uitkeringen. In dezelfde gedachtengang pleiten wij voor welvaartsverhogingen, die wij nog bij wet hebben ingevoerd op het einde van de gouden tijd, namelijk in het jaar 1974, toegekend veel meer in centen dan in procenten. Dit is trouwens de weg die de jongste tijd wordt ingeslagen.

Het moeilijkste punt is dat van de selectiviteit van ons sociale-zekerheidssysteem dat erin bestaat dat wij meer zouden kunnen geven aan degenen die het nodig hebben en minder aan degenen die het niet nodig hebben. Dit is echter een principe waar men gemakkelijk kan achter staan maar dat in de praktijk uiterst moeilijk is toe te passen.

De oplossingen die wij ter zake voorstellen worden niet gezocht in het invoeren van inkomensgrenzen, onder andere, omdat dit administratief moeilijk valt vast te stellen. Wij zoeken de oplossing veeleer in cumulatierelaties, bij maximumbepalingen, in het geven van voorrang aan bepaalde doelstellingen en tenslotte, om het nog eens te herhalen, in een fiscale correctie van het sociale-zekerheidssysteem. Dit laatste is vanzelfsprekend een maatregel die het minste enthousiasme bij de bevolking zal teweegbrengen vooral bij hen met een hoog inkomen maar het is de eenvoudigste en rechtvaardigste maatregel. Over deze zaken wordt de jongste jaren veel gesproken en worden er wel vorderingen gemaakt. Men zou, bijvoorbeeld, de sociale uitkeringen kunnen voegen bij het belastbaar inkomen van het huishouden en op die manier van de rijkere huishoudens een deel en van de minder rijke huishoudens weinig of niets terug ontvangen. Zo zou een correctie kunnen worden uitgevoerd waarvan de opbrengst onvoorstelbaar hoog ligt. Het verbaast mij dat over deze zaken in het politieke milieu niet wordt gesproken.

Mijnheer de minister, het is vandaag een belangrijke dag. Wij gaan straks spreken, niet over de Voerstreek, die ook heel belangrijk is, zo heb ik gehoord, maar over Maribel. Dan zullen wij u moeten zeggen hoe somber de financiële toekomst van ons systeem is. Ik meen dat wij onze woorden ter zake minder moeten sparen dan vroeger.

De volgende doelstelling die door de fractie die ik vertegenwoordig met zeer grote nadruk — ik wil dit beklemtonen — wordt voorgesteld, is de vereenvoudiging van de administratie. Wij blijven erop rekenen dat de koninklijke commissie zal komen tot een vereenvoudigd wetboek. Wij zijn voor een drastische vereenvoudiging van de administratie en het is wel merkwaardig dat men er nog nooit toe gekomen is. Het is een van de weinige hervormingen die geen geld kosten, alleen maar moeite. De bewijlslast en de afwikkeling van de formaliteiten zou door de administratie zelf moeten gebeuren.

Wij weten allen dat vooral voor de sociaal zwakken de lasten ter zake enorm zwaar zijn. Het oprichten van een databank kan hier een hulp betekenen. Men kan veel woorden besteden aan de onmenselijkheid van het administratief systeem — ik neem het woord niet terug — die ik met een kleine anekdote zal aantonen.

Ik ben in het bezit van een fotokopie van een gedrukt formulier van 1974 dat met de hand werd ingevuld en waarin aan een bepaald persoon het volgende wordt medegedeeld: «Genoten werkloosheidsvergoedingen over de maand december 1974. Na controle van de uitbetaalde vergoedingen is gebleken dat u een teveel zou genoten hebben van 3 887 frank. Er zou zich een vergissing hebben voorgedaan: u bent overleden op 16 december.» Dat werd dan met de hand ingevuld. Dat kan grappig lijken, maar het illustreert de geest waarin de administratie werkt, weliswaar in moeilijke omstandigheden. Dat is geen kritiek op de administratie maar wel op de wetten die de administratie verplichten zo te werken.

Wij verheugen er ons over, mijnheer de minister, dat in het ontwerp wordt bepaald, na amenderingen, want het gesprek in de commissie was zeer interessant en vruchtbaar, dat er jaarlijks balansen van inkomsten en uitgaven zullen worden opgenomen en aan het Parlement ter bespreking voorgelegd om de mogelijkheid te bieden de middelen jaarlijks aan te passen. Dit sluit in dat de politieke instanties, namelijk de minister en het Parlement, duidelijker geïnformeerd en beslissend zouden kunnen optreden bij het bepalen van het sociale-zekerheidsbeleid. Ik ga daar geen verder commentaar bijvoegen. Wat ik zeg is misschien toch niet helemaal onduidelijk.

Zo komen wij tot de financiële balans.

Mijnheer de minister, ik heb gepoogd klaar te zien in de cijfers van inkomsten en uitgaven die u geeft met betrekking tot de toekomst. Dat is niet altijd gemakkelijk. Ik wil geen kritiek uiten die niet meer nodig is, maar in de verschillende bijlagen opgenomen in het verslag verschillen de cijfers op vele plaatsen van mekaar. De zelfde cijfers kunnen in weinige dagen veranderen wat de zaak niet gemakkelijk maakt. Het gaat over kleine verschillen van 2 of 3 miljard.

Ik ben het er met u over eens dat men niet verder kan zien dan een of twee jaar. Wij zullen dus enkel spreken over het jaar 1982, waarvan het evenwicht nog moet worden behandeld naar aanleiding van de begroting. De tekorten van 1983 en later zullen wij bespreken als het zo ver is. Dit is geen abdicatie van mijnentwege. Toch wil ik nog zeggen dat de tekorten van nu tot 1985 voortdurend zullen toenemen. De cijfers van het Planbureau zijn nog veel erger dan de uwe, mijnheer de minister. De vermindering van de staatstoelagen, vermeld op bladzijde 206 van de bijlage, ondergraaft volledig uw prognoses in bepaalde bijlagen. De tekorten zullen door de vermindering van de staatssubsidies nog groter zijn dan uit uw tabellen blijkt. Indien wij dit zouden preciseren tot het jaar 1985, zouden wij duizelig worden.

Geachte collega's, ook zonder rekening te houden met de werkloosheid, is de toestand van de sociale zekerheid zonder meer uiterst dramatisch. Ik wens dit te zeggen op een ogenblik dat sommigen, zowel van links als van rechts, zich druk maken over de Voerstreek.

Die sombere toekomst, waarover ik niet verder wens uit te wijden, brengt mij tot het tweede deel van mijn betoog, namelijk enkele beschouwingen over datgene waarvoor men de mooie naam Maribel heeft uitgevonden. Deze operatie heeft een dubbel doel. Enerzijds wil men door loonkostenvermindering het concurrentieel vermogen van onze industrie tegenover het buitenland verbeteren. Anderzijds — indien ik tenminste goed geluisterd heb — wil men de arbeidsintensieve ondernemingen begunstigen, zodat het gebruik van arbeid kan worden bevorderd. Terloops wil ik u vragen, mijnheer de minister, waarom men niet ingegaan is op mijn suggestie om ook de *non-profitsector* op te nemen in het plan-Maribel. Zoals iedereen weet is het plan beperkt tot de commerciële en industriële ondernemingen.

Loonkostenvermindering is goed. Achter dit begrip schuilt echter een ijzeren logica die ik deze middag aan de vergadering wil voorleggen. Wij moeten immers allen zeer duidelijk onze verantwoordelijkheid bepalen. Lastenvermindering voor de ondernemingen betekent noodzakelijk lastenverzwaring voor andere elementen van het economisch bedrijf. In dit geval krijgt men een BTW-verhoging die door de verbruikers zal worden betaald. In dezelfde mate als de loonkosten vermindert voor de industrie, zal de koopkracht van de verbruikers dalen. Maribel is dus geen miraculeuze operatie waaruit iedereen profijt kan trekken uit niets. Men kan niet terzelfder tijd de loonkosten verlagen en het reële inkomenspeil behouden.

Het gevaar van de operatie Maribel bestaat erin dat de BTW-verhoging zou leiden tot een indexverhoging en dat de indexverhoging in een verdere fase de loonkostenvermindering zou tenietdoen. De weerslag op de index is dus essentieel. Ik wil hierbij twee vragen stellen.

Ten eerste, de regering denkt aan speciale maatregelen om in het verloop van de index in te grijpen indien de weerslag op de index hoger zou zijn dan 1 pct. Graag vernam ik van u, mijnheer de minister, of er ter zake een al dan niet geschreven afspraak in de regering bestaat. Er zijn namelijk instanties die vrezen, dat de weerslag zou kunnen oplopen tot 4 pct. en dat derhalve drie vierde van de loonkostenverlaging op korte tijd of op langere termijn zou worden opgeslorpt.

Ten tweede, men mag vrezen dat de verhoging van de BTW-tarieven een algemene opwaartse beweging van de prijzen zou kunnen veroorzaken. Is het de bedoeling van de regering selectieve maatregelen te nemen om prijsverhogingen te voorkomen op het ogenblik dat deze operatie van stapel gaat?

Geachte collega's, de bevolking mag de waarheid weten. Ten gronde is de operatie-Maribel gericht op een loonkostenvermindering en dus een alternatief voor vrijwillige of gedwongen matiging, onder meer een alternatief voor wat ik gemakshalve zou willen noemen een indexafremming.

De heer De Bondt. — Neen, het is opgevat als een alternatief voor devaluatie!

De heer Deleecq. — Dat kunt u zo zeggen, mijnheer De Bondt, maar een devaluatie lost in ons land niets op omdat zij op haar beurt een rechtstreeks impact heeft op de index.

De heer De Bondt. — U moet het plan-Maribel eens goed lezen; dan zult u realiseren dat het zo is!

De heer Deleecq. — De index beschermt de koopkracht van de bevolking tegen devaluatie, wat uitermate belangrijk is, maar neemt de economische effecten van een devaluatie weg.

De heer De Bondt. — U moet het Maribel-rapport goed lezen, dan zult u zien dat het uitgangspunt ervan een devaluatie is.

De heer Deleecq. — We spreken voorlopig over het wetsontwerp en niet over het Maribel-rapport.

Mijn stelling is de volgende. Wanneer ik het woord indexafremming gebruik, dan bedoel ik zeer duidelijk niet de afschaffing van het indexsysteem, niet het manipuleren van het indexsysteem, maar bijvoorbeeld het spreiden van indexverhogingen over een langere periode. Ik laat nog alle andere randvoorwaarden — en ik wens dit duidelijk te zeggen — buiten beschouwing. Ik spreek vanuit het standpunt van de werknemers en niet vanuit dat van het patronaat.

Naar mijn overtuiging zou een indexafremming een beter instrument van loonkostenmatiging geweest zijn dan de operatie-Maribel. Waarom? Omdat dit systeem veel eenvoudiger is, omdat het geen administratief gecompliceerde reglementeringen vraagt en omdat het geen economische distorsies teweegbrengt. Vervolgens is het rechtvaardiger omdat bij het afremmen van de indexverhogingen niemand kan ontsnappen. De indexverhogingen, laten we dit niet vergeten, zijn interessanter voor de hogere inkomens dan voor de lagere, zelfs na belasting. Overigens is de BTW, de onrechtstreekse belasting, relatief gezien één van de meest onrechtvaardige belastingen.

Ik weet dat men gepoogd heeft een keuze te maken tussen de producten die door de BTW zwaarder zouden worden belast. Het effect van die poging zal tamelijk gering zijn. Laten wij echter aan elkaar en aan het volk zeggen dat het niet met het zwaarder belasten van de juwelen is dat men het probleem zal oplossen. Dat is de waarheid, dat weten wij allemaal.

Tenslotte zou een indexafremming voor de bevolking duidelijker zijn, en beter worden begrepen als instrument voor loonmatiging, dus door de bevolking beter worden aanvaard.

Hoe men het ook draait of keert, de lonen en de wedden zijn in ons land in het geheel van het nationaal inkomen zo sterk gestegen dat daaruit een sterke stijging van de consumptieve uitgaven is ontstaan. Ik zal heel het verhaal niet opnieuw doen. Voor mij geldt vooral dat daaruit een vermindering is ontstaan van de investeringen. Dit betekent dat er geen nieuwe werkgelegenheid wordt geschapen maar ook dat arbeidsbesparende investeringen de bovenhand krijgen.

Ik spreek een dergelijke taal, omdat ik voor mijn ogen de 400 000 werklozen van nu zie en de 500 000 waar wij duidelijk, zeer helaas, naar toe gaan indien wij niet drastisch ingrijpen in het bestaande systeem.

Ik weet dat men kan zeggen dat de verantwoordelijkheden zeer gedeeld zijn enz. Dat is allemaal waar, maar ik denk dat wij iets moeten doen.

Ik wijs het systeem-Maribel geenszins af. Ik herhaal met klem, dat ik mij hier resoluut op het standpunt van de werknemers stel en niet van de werkgevers. Zo vind ik het jammer dat de arbeidsorganisaties het alternatief-Maribel wel aanvaarden, met alle twijfels over het uiteindelijke doel, en het al dan niet bereiken ervan. Ik vind het jammer dat deze organisaties vasthouden aan een absoluut afwijzen van een indexafremming, wat ik werkelijk een betere oplossing vind.

De arbeidersbewegingen hebben een niet weg te denken rol gespeeld in de opbouw van het sociaal beleid van ons land. Wanneer de arbeidersbewegingen nu, ik zeg dit open, zouden willen aanvaarden dat een arbeidskostenvermindering bespreekbaar moet zijn als basis voor de economische relance — ik zie weer dat beeld van 500 000 werklozen — men ik dat de psychologische schok die dat zou verwekken voor ons land een enorme betekenis zou krijgen en men ik ook dat het vertrouwen van onze leden in hun organisaties hierdoor zou worden versterkt. Als ik het heb over onze leden weet u in welke geest ik spreek.

Ik verwijs hier zeer kort naar Nederland, niet omdat dat in mijn kaarten past, maar omdat Nederland en België beide moeilijkheden hebben, wij wat meer dan zij, maar wij beide hebben het beste sociale-zekerheidssysteem ter wereld te verdedigen.

In Nederland aanvaarden alle partijen, ik moet daar geen namen op zetten, en alle grote vakverenigingen, loonmatiging en zelfs loondaling, zij het niet nominaal, voor het redden van de toekomst.

Mijnheer de minister, geachte collega's, de taal die ik vanmiddag heb gesproken was misschien te scherp op sommige punten, en ze was zeker ongenueanceerd, omdat over al deze dingen meer te zeggen is dan men hier in het kort mag doen. Neem echter van mij aan dat ik deze taal heb gesproken omdat ze werd ingegeven door een zorg die wij allen delen, namelijk onze vrees voor de toename van de werkloosheid en het beeld van de toekomst van een sociale-zekerheidssysteem dat in gevaar is. Ik herhaal dat dat sociale-zekerheidssysteem ook voor mij de meest humane realisatie is die wij na de oorlog in België tot stand hebben gebracht.

Na dit alles, mijnheer de minister, wil ik onze waardering uiten — en hier sluit ik aan bij wat collega Egemeers ter zake heeft gezegd — voor de openheid waarmee u dit wetsontwerp met ons heeft behandeld en voor de volharding waarvan u blijk geeft in het dagelijks gevecht dat u moet leveren tegen de steeds opnieuw opduikende moeilijkheden. Onze fractie steunt u ten volle in dit gevecht. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à M. Pouillet.

M. Pouillet. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, le déséquilibre financier de la sécurité sociale est un des problèmes majeurs avec lesquels le pays est confronté.

Depuis plusieurs années, par des lois-programmes successives, le gouvernement modifie, parfois rétroactivement, l'intervention légale de l'Etat dans le financement de la sécurité sociale. Dans ces conditions, il est élémentaire, au moment où le gouvernement nous demande de voter une loi-cadre sur la sécurité sociale, qui réduit l'intervention de l'Etat de façon substantielle, qu'il nous dise quelle sera, en application des nouvelles dispositions légales, la situation financière de la sécurité sociale au cours des prochaines années, disons d'ici à 1985.

Or, si je ne me trompe, aucune information ne nous est donnée sur ce plan. Paradoxalement, nous trouvons parmi les annexes, une prévision de la situation financière d'ici à 1985 telle qu'elle aurait résulté de l'application de la législation existante et avant application des dispositions des lois-programmes 1979-1980 et 1980-1981. Il en aurait résulté un déficit de l'ordre de 53 milliards.

Qu'advient-il des déficits très considérables prévus, si l'on applique l'ensemble des nouvelles dispositions qui réduisent notamment l'intervention de l'Etat de quelque 53 milliards, si je comprends bien les chiffres qui nous sont donnés, ce qui doublerait donc le déficit en 1985? Il me semble élémentaire de le savoir avant de voter la loi.

Pour 1982, le déficit serait de 12 milliards, si toutes les mesures d'économie prévues actuellement devaient se réaliser. Mais déjà en ce qui concerne l'Inami, la loi-programme de 1980-1981 prévoit une aggravation de la situation financière de quelque 48 milliards. Certains ont estimé que le déficit de l'Inami en 1984 serait de quelque 25 milliards, intérêts intercalaires non compris.

De deux choses l'une: ou bien le gouvernement nous démontre que la loi qu'il nous propose conduit à une amélioration substantielle de l'équilibre financier de la sécurité sociale, ou bien il nous explique ce qu'il a l'intention de faire pour faire face à un déficit que la présente loi consolide, voire même amplifie.

Nous demander de voter une loi-cadre en matière de sécurité sociale en nous laissant dans l'ignorance de ses conséquences financières n'est pas acceptable dans la situation financière dans laquelle se trouve le pays. C'est surtout inacceptable pour les différents organismes publics responsables de la gestion de la sécurité sociale et qui seront, dans le cadre des nouvelles dispositions légales, mis dans l'impossibilité d'équilibrer leur budget, avec toutes les conséquences qui vont en résulter pour ceux qui se trouvent au bout de la chaîne du financement, c'est-à-dire les assurés sociaux et les institutions prestataires de soins.

Mon vote dépendra de la réponse que le ministre voudra bien me donner quant à la situation financière de la sécurité sociale au cours des trois ou quatre années à venir.

M. le Président. — La parole est à M. Jacques Wathelet.

M. J. Wathelet. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, plusieurs orateurs et spécialement M. Deleecq, ont rappelé la situation extrêmement difficile que traverse notre pays. Elle mériterait plus d'attention et de sérieux, plus de capacité et de volonté de décider de la part de ceux qui ont la prétention de gouverner.

Au moment où il conviendrait sans doute, au point de vue social, de redéfinir clairement les solidarités indispensables, le gouvernement dépose, en soulignant un prétendu caractère d'urgence, un projet de loi établissant les principes généraux de la sécurité sociale mais limité aux travailleurs salariés. Comme si les principes généraux, à supposer qu'on puisse les dégager aussi rapidement, de manière claire et avec au moins une relative stabilité, ne concernaient pas l'ensemble de la population!

M. le sénateur De Clercq, rapporteur de la commission, ne s'y est d'ailleurs pas trompé. Je ne crois pas trahir sa pensée en disant qu'il a voulu souligner par un exposé introductif personnel une relative incohérence du projet. Que dit-il dans cet exposé, qui me paraît important, concernant le projet en discussion? Je le cite: «Le handicap fondamental des droits sociaux énoncés dans le projet est qu'ils sont consignés dans une loi et ne peuvent par conséquent ni lier le législateur futur ni même lui indiquer une orientation.»

M. De Clercq fait alors appel — je n'en discuterai pas ici parce que ce n'est pas l'objet du débat — à une notion de droits sociaux de base. Il ajoute: «Leur instauration aurait l'avantage de nous amener à une réflexion approfondie sur le fondement même du droit social.»

Bref, si j'ai bien lu, l'occasion du grand débat de fond, pourtant nécessaire, est perdue, une fois de plus.

On se demande quel est le sens d'un projet qui prétend définir des principes et ne couvre pas la sécurité sociale de tous les citoyens. Et ceci se passe précisément à l'heure où, comme on vient de le rappeler à plusieurs reprises, la carence immédiate et à terme des moyens financiers exigerait une adaptation et des choix conformes aux nécessités et aux contraintes actuelles. Pour se rendre compte de cette carence il suffit de parcourir les tableaux figurant en annexe de l'excellent rapport de M. De Clercq.

Pourquoi les droits envisagés comme des principes et la nécessaire solidarité sont-ils prévus exclusivement en faveur d'un régime et, à l'intérieur de celui-ci, à l'exclusion de ceux des indépendants, du personnel du secteur public ou même des prestations garanties, comme si l'examen des droits fondamentaux de chaque citoyen d'une même nation pouvait se faire isolément à partir d'une catégorie socioprofessionnelle?

Le projet de loi me semble, dès lors, affecté d'un vice fondamental. Il prétend définir des principes généraux sans faire référence à l'ensemble de la population, ce qui est tout à fait contradictoire.

M. D'Hoore, ministre de la Prévoyance sociale et de la Santé publique. — Je me permets de vous le rappeler, monsieur Wathélet, votre parti était au gouvernement en juillet de l'an dernier lorsque le projet de loi a été élaboré et approuvé. Vous avez certes, le droit de le critiquer...

M. J. Wathélet. — Monsieur le ministre, je me sens tout à fait libre de dire à cette tribune ce que je crois devoir exprimer. Ce qui a été repris dans l'accord gouvernemental concernant un projet de loi n'est pas l'ensemble de la réforme de la sécurité sociale.

Je tiens à attirer votre attention sur le fait qu'en cette matière le parti auquel j'ai l'honneur d'appartenir a fait des propositions qui remontent maintenant à un certain temps et couvrent l'ensemble de la réforme. Ce n'est ni le moment ni le lieu d'en discuter ici, mais, puisque vous avez voulu apporter cette précision, monsieur le ministre, vous savez aussi bien que moi qu'en fait ce programme est beaucoup plus vaste que le projet limité que vous avez voulu soumettre à l'examen du Sénat.

Dernière remarque préliminaire, qui rejoint d'ailleurs les observations du rapporteur. Elle a trait à l'utilité d'une loi-cadre définissant théoriquement des principes qui pourront être battus en brèche par n'importe quelle loi particulière ou même, si nous n'y prenons garde — et j'y reviendrai dans un instant — par de simples arrêtés royaux.

En page 15 du rapport, nous lisons, dans la relation de votre exposé, qu'au moment où il présente son projet, le gouvernement — et c'est assez étonnant — « désire présenter un certain nombre d'amendements en vue de régler la question du financement dans le texte même du projet ». Ainsi, de votre propre aveu, nous nous trouvons en présence d'un projet de loi dont les modalités financières n'ont pas encore été examinées. En fait, lorsque vous demandez à la commission du Sénat et ensuite à l'assemblée de se saisir de principes, vous le faites sans savoir encore quels seraient les amendements que vous pourriez déposer. Le dépôt de ces amendements est d'ailleurs très récent.

Si j'ai bien compris l'exposé de M. Deleeck tout à l'heure, il est évident que certaines affirmations du gouvernement sont, pour le moins, sujettes à caution. Et quand on lit votre exposé introductif, une question vient à l'esprit : N'est-ce pas, en définitif, en raison des problèmes et amendements relatifs au financement, que le projet a été déposé et que l'urgence a été demandée?

Vous avez d'ailleurs répondu implicitement par l'affirmative, puisque vous déclarez : « La différence d'approche est surtout importante en ce qui concerne le financement. En matière de droit — certains ont dit tout à l'heure qu'on avait beaucoup innové — « le projet confirme de manière officielle ce qui existe depuis 1944. »

C'est donc essentiellement vers ce qui pourrait être nouveau que nous porterons notre examen, et plus spécialement sur certains aspects du financement.

Lorsqu'on vérifie certains articles du projet, on constate qu'en fait, vous demandez simplement d'autoriser le gouvernement à décider seul. Il en est ainsi, par exemple, pour le cumul.

De même, à l'article 23, qui stipule que les cotisations sont calculées sur base de la rémunération du travailleur, comme cela a toujours été le cas, vous ajoutez un deuxième alinéa permettant au Roi d'élargir ou de restreindre la notion même de rémunération.

A l'article 27, il est dit : « Le Roi peut fixer pour chacun des régimes de la sécurité sociale un montant maximum et un montant minimum des prestations sociales. »

Il en est ainsi encore à l'article 28 concernant le temps partiel.

En définitive, vous vous arrogez donc le droit de décider, parce que vous estimez, pour une politique mal définie, avoir besoin de cet outil législatif.

Nous sommes bien loin du projet remarquable, qui devait couvrir une véritable réforme de la sécurité sociale.

Pour apaiser certaines consciences, vous voulez innover d'une certaine manière en créant un pouvoir d'avis que vous attribuez aux commissions parlementaires compétentes. Mais quel est le sens de cet avis? Sa valeur sera simplement indicative. Comme l'a dit un intervenant tout à l'heure, ce n'est pas respecter les prérogatives du Parlement.

En fait, par l'article 19, vous institutionnalisez, en quelque sorte, la concertation sociale en reconnaissant aux partenaires sociaux une série de droits et de prérogatives. Mais vous éliminez le droit du Parlement de modifier ce qui pourrait être essentiel, par le biais de cette possibilité de recours à une loi-cadre, que vous avez utilisée partiellement à l'intérieur du projet.

Certes, je reconnais que le projet ne manque pas de prévoir certaines innovations utiles, telles la banque des données, l'information plus directe. Mais il y manque une vue d'ensemble absolument indispensable. Ce n'est pas en limitant d'autorité, comme le fait le projet, les charges de l'Etat que nous empêcherons le déficit de se poursuivre. C'est d'ailleurs ce que l'on vous a dit il y a quelques instants. Il fallait proposer une réforme globale et permettre au Parlement d'en mesurer la portée.

Les annexes jointes au rapport démontrent d'ailleurs — si c'était encore nécessaire — que la sécurité sociale est gravement en péril et que des mesures importantes doivent être prises d'urgence. Mais ce qu'il ne faut pas, c'est prendre des mesures en les camouflant, c'est-à-dire en empêchant le Parlement de connaître la direction que vous avez choisie et que voulez suivre. Or, c'est bien à cela que l'on aboutit avec le présent projet.

Il me paraît relativement aisé d'énoncer des principes, d'autant plus qu'ils sont déjà repris dans des législations existantes. Mais il est plus difficile de préciser déjà le choix des personnes qui devront se sacrifier. C'est sans doute la raison pour laquelle nous renoncez, momentanément j'espère, à être plus clair. On pourrait aussi dire qu'un « flou artistique » est savamment maintenu dans ce projet.

Votre gouvernement — je suppose qu'il existe encore à cette heure-ci — met en route des trains de mesures tous les deux mois environ, mais il refuse de s'expliquer sur ses intentions en matière de sécurité sociale. Donc, devant le Parlement, indirectement, il refuse de faire confiance au pays puisqu'il n'ose pas dire vers quelles mesures il veut tendre. C'est pourquoi il envisage de nouveaux trains de mesures à peu près tous les mois; peut-être avez-vous déjà d'autres projets pour demain?

Un autre point aussi grave réside dans le fait que le gouvernement persiste à faire dépendre quasi exclusivement la sécurité sociale du revenu du travail et de l'industrie. Evidemment, cette notion représente le point de départ de notre législation sociale, mais ne pensez-vous pas que le moment est venu de se demander s'il faut encore faire porter la totalité de l'effort de côté-là. Sur ce point précis, le projet me paraît en contradiction avec la politique que le gouvernement prétend mener, surtout dans le fait d'affecter les revenus du travail et de l'industrie en une solidarité globale. Cette option va à l'encontre d'un principe qui devrait être prioritaire, à savoir la production de l'emploi et du potentiel industriel, c'est-à-dire la protection des revenus du travail et du désir d'entreprendre qui y est lié.

Nous n'avons pas représenté d'amendements en séance publique parce que ce texte ne nous paraît pas amendable. Le temps manque maintenant. Il faudrait de longs débats et de longs exposés de chaque côté, vu que nous avons une toute autre conception de ce qu'il faudrait faire actuellement.

A travers des principes déjà admis antérieurement, en fait, vous demandez une confiance aveugle au Parlement pour prendre une série de mesures et cette confiance, nous ne pouvons pas l'accorder à votre gouvernement quelle que soit par ailleurs l'estime que nous portons à la personne du ministre de la Prévoyance sociale. (Applaudissements sur les bancs libéraux.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Bondt.

De heer De Bondt. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, mijn korte uiteenzetting zal uit drie punten bestaan.

Ten eerste, zal ik verklaren waarom ik in deze algemene bespreking het woord neem.

Ten tweede, zal ik zeggen waarover ik niet zal spreken.

Ten derde, zal ik een ogenblik stilstaan bij een nota uitgaande van de minister, zoals wij die terugvinden op de bladzijden 25, 26 en 27 van het verslag.

Punt 1: waarom ik het woord neem. Ik neem het woord — ik had reeds de gelegenheid om persoonlijk met de minister daarover te spreken — omdat ik op mijn manier getuigenis wil afleggen van het belang van het debat dat hier aan de gang is. Ik ben geen lid, collega's, van uw commissie voor de Sociale Aangelegenheden. Ik ben wel lid van de Senaat en zeer bewogen door het geheel van de problematiek die aan de orde is. Het verheugt mij dat wij, zij het op een plechtstatige wijze, in de hoofdstukken I en II, een aantal beginselen vastleggen die, naar ik hoop, in de Senaat en nadien in de Kamer, op een algemene instemming zullen kunnen rekenen. Het is goed deze dingen eenmaal duidelijk te formuleren.

Mijnheer de rapporteur, uw verslag kwam ons toe op zaterdag jongstleden. Wij werden wel enigszins afgeleid door allerlei vrijetijdsbestedingen van sommige ministers van deze regering, maar wij hebben toch de tijd gevonden om uw verslag met zorg na te lezen. Zoals het waarschijnlijk met vele verslagen gaat, is het gedeelte dat u zelf persoonlijk hebt bijgedragen, het gedeelte dat ons het langst bijblijft. Ik ben het volkomen met u eens — dit is geen kritiek op hetgeen wij vandaag gaan doen — dat wij in de toekomst de gelegenheid die ons wordt geboden als grondwetgevende vergadering, het middel moeten vinden om op een steviger wijze de economische en sociale rechten van de burgers in de grondkeure van de Staat in te schrijven. Vandaar dat ik grote belangstelling heb voor uw voorstellen met betrekking tot de mogelijke formulering van het artikel 24bis.

Degeen onder ons — en ik behoor daartoe — die zich inlaten met institutionele vraagstukken en daardoor andere constituties raadplegen, hebben kunnen vaststellen dat wij in ons land op dat gebied nog een hele arbeid hebben te verrichten. Een aantal artikelen die wij nu in de wet opnemen zouden aan geldigheid en stevigheid winnen wanneer wij ook in de Grondwet sommige aangelegenheden opnemen zoals u dit hebt gesuggereerd in uw inleiding. Het is een andere optiek wanneer de grondwetgever voorschrijft dat de grondrechten op sociaal en economisch gebied door de wet worden geregeld. Dit biedt een grotere bescherming van de burger tegen een lichtzinnig optreden van de uitvoerende macht. Immers, de grondbeginselen worden hoe dan ook in de wet opgenomen.

Wat mijn belangstelling voor dit ontwerp werd gewekt, zal niemand verwonderen, als men weet dat onze partij nog onlangs een heel nationaal congres heeft gewijd aan de sociale zekerheid. Het zou mij persoonlijk aangenamer zijn geweest, indien ik meer tijd had gevonden tussen het ogenblik waarop ik het verslag heb ontvangen en de bespreking in openbare vergadering. Ik had dan beter kunnen nagaan op welke wijze een aantal dingen die het CVP-congres inzake de sociale zekerheid heeft geponeerd, hier kunnen worden teruggevonden. De uiteenzetting van collega Deleecq is een bijzonder nuttig middel om na te gaan in welke mate onze congresbesluiten reeds uitwerking hebben gevonden. Ik heb begrepen dat er toch nog een hele arbeid is te doen die wij niet terzijde zullen laten na de goedkeuring van het onderhavige wetsontwerp.

Ik zal niet handelen over de hoofdstukken III en IV. Persoonlijk vind ik dit onechte delen van het ontwerp, vooral dan hoofdstuk IV, omdat de kracht van dit ontwerp, morgen de kracht van de wet over de sociale zekerheid van de werknemers, in zijn plechtige gestalte, in zijn onaantastbaarheid, groter zou zijn geweest wanneer de maatregelen die de regering onmisbaar acht en die zijn opgenomen in hoofdstuk III maar vooral in hoofdstuk IV, geen integrerend deel zouden hebben uitgemaakt van dit ontwerp. Deze maatregelen zijn controversieel terwijl — zo veroorloof ik mij te veronderstellen — de principes uitgewerkt in de hoofdstukken I en II instemming zouden kunnen vinden op alle banken, zowel op die van de meerderheid als op die van de oppositie.

Er zijn ook artikelen die ik helemaal niet begrijp en die mij onder legistiek oogpunt bijzonder twijfelachtig lijken. Ik stel u voor de artikelen 39, tweede lid, en 40 aandachtig te lezen. Waarschijnlijk zult u dezelfde intellectuele verzondering kennen die de mijne is geweest. Wanneer iemand deze teksten leest, zal hij zich afvragen hoe dergelijke artikelen in een ontwerp konden worden ingelast. Het gaat om evidenties. Bovendien werden amendementen ingediend, onder meer op artikel 39, tweede lid.

Ik richt mij thans tot de minister in verband met de nota die van zijn hand zou zijn volgens het verslag en die als onderwerp heeft het onderzoek naar de bevoegdheidsverdeling tussen de nationale instanties en de gemeenschappen betreffende de materies die hier aan de orde zijn. Ik zal zeer scherp zijn want dit is nuttig voor een juist begrip.

Het zij mij toegestaan de minister te zeggen dat hij zich vergist over heel de lijn; hij vergist zich zwaar. Er moet worden geacteerd dat van die nota geen enkel gezag kan uitgaan. Ik verklaar waarom. Die nota heeft de minister niet persoonlijk opgemaakt en het gaat ook niet over een gesprek tussen personen, zoals de minister zal hebben begrepen. Die nota is opgemaakt gebruikmakend van wat in de memorie van toelichting is vervat over de bevoegdheden, zoals vastgelegd door de Kamers in de wet van 8 augustus 1980.

Mijnheer de Voorzitter, collega's, de memorie van toelichting maakt geen deel uit van de werken van de wet. Maken wel deel uit van de werken van de wet: de wet zelf, het verslag, de handelingen van de openbare vergaderingen. Geen enkel ander document! Vandaar dat de autoriteit van de nota nihil is. Ik begin geen bespreking van de inhoud ervan, ik stel enkel het principe. Men zou eens en voorgoed moeten weten dat de toepassing van een tekst die kracht van wet heeft alleen kan worden verklaard door de werken van de wet en eventueel door de jurisprudentie die uit deze wet is voortgekomen, niet door de memorie van toelichting want dit zou al te gemakkelijk zijn omdat dit een document is dat de regering ter beschikking stelt van de Wetgevende Kamers bij de inleiding van het ontwerp van wet. De wet die wordt gepromulgeerd nadat ze door beide Kamers is goedgekeurd, is een totaal ander document waarvan de betekenis en de draagwijdte alleen kunnen worden begrepen wanneer de wet, het verslag en de handelingen van de openbare vergaderingen van beide Kamers worden geraadpleegd.

Dit is heel belangrijk in verband met de tendens die blijkt uit de nota van de heer minister op bladzijden 25, 26 en 27 van het verslag. Het besluit dat u vindt op bladzijde 27, derde laatste alinea, is trouwens wesprenkend. Daaruit blijkt dat de hervorming van de Staat, op het stuk van de gemeenschapsbevoegdheden inzake aangelegenheden die ook betrekking hebben op een aantal takken van de sociale zekerheid, « inhoudsloos » is.

Dat kan niet de bedoeling geweest zijn van de wetgever. Ik ben ervan overtuigd dat men, bij een onderzoek van de werken tot voorbereiding van de wet, zal besluiten dat het tegendeel het geval is.

Als laatste punt wou ik toch de aandacht van de vergadering en ook van de regering erop vestigen dat het, met alle respect voor andere meningen, geen manier van werken is. Er werd veel te veel in het verleden gebruik gemaakt van dit procédé. Er kan nooit een juiste interpretatie komen van wetten die in het Parlement zijn tot stand gekomen, wanneer men kwansuis, zoals het nu gebeurt, in verslagen over wetsontwerpen die men moet aannemen een interpretatie geeft van goedgekeurde wetten die niet met de tekst van de wet overeenstemmen. Dit wou ik toch in dit debat even in het midden brengen.

Ik ben blij en fier te mogen behoren tot de Senaat die vandaag een dergelijk ontwerp van wet bespreekt. Ik had evenwel liever gezien dat bepalingen zoals die opgenomen in hoofdstukken III en IV in een afzonderlijk ontwerp van wet waren ingelast om een grotere kracht te geven aan wat wij in de eerste twee hoofdstukken van het onderhavige ontwerp voorstellen. Dat is niet mogelijk gebleken. Ik berust daarin. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Remy.

Mme Remy-Oger. — Monsieur le Président, chers collègues, une des définitions de la politique veut qu'elle soit l'art du possible. Dans notre pays, l'exercice de cet art se restreint pour des raisons multiples et souvent déplorables. C'est en raison de cette virtualité que nous considérons que le projet de loi établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés contient neuf postulats importants aux yeux du groupe socialiste.

Parmi ceux-ci je relève :

— La solidarité entre et au sein des groupes respectifs des travailleurs et des bénéficiaires, solidarité qui recouvre tant le financement que les prestations;

— La couverture du risque social sans recours à l'état de besoin;

— Les critères d'octroi du subside de l'Etat aux différents secteurs afin d'aller vers un assainissement du système par un financement durable et stable, en tout cas nous l'espérons;

— La limitation des plafonds des cumuls afin d'utiliser à meilleur escient les ressources sociales;

— L'aménagement de la législation afin de garantir les travailleurs à temps partiel et ici, je me permets d'insister encore pour que les mesures soient prises afin d'éviter l'accroissement du travail en noir qui peut être favorisé par le biais de la garantie sociale du travail à temps partiel.

Je ne vais pas m'étendre sur la portée de ce projet important dans les principes, d'autant plus que l'excellent rapport de notre collègue

M. De Clercq relate fidèlement et très clairement les travaux de la commission. Je n'ai pas, pour ma part, été distraite ce dernier week-end, mais bien le 31 mai.

Je voudrais cependant, à titre conservatoire peut-être, redire ce que mon groupe entend par « sécurité sociale » car le projet que nous examinons est une loi-cadre dont tous les principes trouveront leur concrétisation dans des arrêtés royaux ultérieurs.

Si nous marquons aujourd'hui notre accord, sans réticence aucune, nous resterons cependant attentifs à l'application des principes car il faut que l'objectif premier de la sécurité sociale soit de garantir, par l'octroi aux assurés des prestations proportionnelles aux revenus, un niveau de vie en relation avec celui existant avant le fait ayant créé la nécessité de recourir à la sécurité sociale. Le rôle de celle-ci est donc un rôle d'assurance collective impliquant une redistribution horizontale des revenus.

Certes, nous ne nous opposons pas dès maintenant à l'effet d'une redistribution verticale que pourrait avoir la sécurité sociale mais nous considérons qu'il est préférable de réaliser cet objectif au travers d'une politique fiscale adéquate.

Mais il doit être entendu pour le futur que la sécurité sociale ne peut, en aucun cas, être limitée, dans ses fonctions, au seul paiement d'un revenu minimum garanti que des systèmes complémentaires, aux mains d'organismes privés, viendraient augmenter.

C'est une idée qui fait son chemin dans certains milieux — voyez la publicité qui fleurit sur les murs de nos villes — mais c'est une idée à laquelle mon groupe ne souscrira jamais.

La sécurité sociale — je tiens à être claire — ne pourra pas être déviée de ses objectifs majeurs pour n'avoir plus comme but que de lutter contre la pauvreté.

D'autres lois, et nous pensons notamment à celle du 8 juillet 1976 sur les CPAS, ont cette mission et doivent la conserver.

Il doit être clair que, s'il y a un lien évident dans l'ensemble de notre politique sociale entre l'assurance des individus contre certains risques sociaux encourus par les travailleurs et l'assistance sociale que tout individu a le droit de solliciter de la collectivité, il ne pourra jamais y avoir d'assimilation, voir d'intégration de ces deux notions bien distinctes. Telles sont les législations actuelles. Notre groupe entend qu'elles gardent chacune leur spécificité dans l'avenir.

Le projet 508 contient donc deux types de dispositions nouvelles; les unes sont organiques, les autres financières. Les dispositions organiques constituent en somme la charte de la sécurité sociale; elles garantissent les droits acquis et en ajoutent d'autres. Par exemple, dès 1982, un arrêté royal pourra, dans les conditions qu'il détermine, prévoir un régime permettant aux assurés sociaux interrompant temporairement leur travail pour des motifs familiaux, sociaux, culturels ou politiques, de conserver leurs droits à la sécurité sociale, moyennant le paiement de cotisations, ou de retrouver ces droits après l'interruption d'activité.

Autre nouveauté: les pouvoirs publics prendront les mesures d'organisation nécessaires pour assurer l'information à laquelle les assurés sociaux ont droit. Parallèlement, les formalités administratives seront simplifiées et une « banque publique de données sociales » sera instituée.

Enfin, les régimes de sécurité sociale seront préparés en concertation directe entre le gouvernement et les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs.

Les dispositions financières garantissent les ressources nécessaires pour que le système précité fonctionne et qu'il constitue, dans les faits, un acquis social.

Deux grandes nouveautés dans ces dispositions.

D'abord, le projet prévoit un déplafonnement progressif du salaire sur base duquel sont calculées les cotisations de sécurité sociale. Ce déplafonnement sera total en 1983. Il en résultera que les gros salaires contribueront plus que les petits salaires à alimenter la sécurité sociale, ce qui est un principe élémentaire de solidarité.

Désormais, le subside de l'Etat ne sera plus fixé par une enveloppe globale, comme ce fut encore le cas cette année, il sera calculé en pourcentages du montant des prestations accordées dans les différents secteurs.

Il est normal, en effet, de faire peser le poids de la sécurité sociale sur l'impôt et non seulement sur les salaires dont la masse diminue d'ailleurs de plus en plus dans la mesure où croît le chômage.

Par ailleurs, les secteurs dont la valeur ajoutée repose essentiellement sur des investissements non générateurs d'emplois mais dont la technologie permet de dégager cette valeur seront appelés à prendre une part plus importante dans le financement de la sécurité sociale.

Ce mode de financement assurera donc une plus juste répartition des charges et entraînera en fait une plus grande solidarité intersectorielle et interprofessionnelle.

Les principes sont généreux; les mesures prévues devraient être efficaces et s'inscrire dans les travaux confiés à la Commission royale.

Hélas! La situation de crise que nous vivons et le sous-emploi qui en découle ont ramené le gouvernement à envisager dans l'immédiat des mesures tendant à amorcer une relance de l'emploi par la décompression des charges sociales incombant aux entreprises du secteur privé, pour les cotisations afférentes aux travailleurs manuels. Les entreprises sans finalité industrielle et commerciale sont éliminées dans l'esprit du gouvernement.

La mesure devrait donc profiter principalement aux entreprises à haute intensité de main-d'œuvre, lesquelles sont en général plus fortement soumises à la concurrence internationale. Cette mesure est de l'ordre de 30 milliards et elle a été ajoutée au projet 508 dans le chapitre des mesures transitoires.

Ainsi que j'ai déjà eu l'occasion de le dire en commission, je regrette, à titre personnel que des mesures de cet ordre soient intégrées à un projet de loi-cadre réglant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

Je reste convaincue, n'en déplaise à M. le ministre qui m'a déjà répondu, qu'il eût été plus sage, plus sain, d'intégrer le projet Maribel dans une loi spéciale.

M. Leemans reprend la présidence de l'assemblée

Il n'en a pas été ainsi, je persiste à le regretter. Dès lors, avec mon groupe, je me permets d'insister pour que l'arrêté royal qui doit déterminer la composition et les prérogatives des comités de contrôle soit pris au plus tôt afin d'être armé pour veiller à la juste destination de cette ristourne de cotisations consentie aux employeurs.

Les contribuables, par les augmentations de TVA et de taxes diverses, et l'Etat vont combler ce manque à avoir dans les caisses des cinq régimes de sécurité sociale.

La fragilité du système mis en place met en évidence combien il est indispensable de prendre des mesures efficaces en matière de contrôle fiscal et de fraude.

Il faut cesser de masquer la réalité derrière des déclarations inopérantes, prendre enfin ce problème en profondeur, rénover les structures et redéfinir les fonctions.

Le groupe socialiste, comme ses représentants l'ont fait en commission, votera le projet n° 508 avec les amendements y apportés par le gouvernement. Mais il attend avec attention la concrétisation des mesures prévues par les amendements et la juste compensation des recettes perdues.

Il faut tout faire pour promouvoir l'emploi, mais il faut, avec la même énergie, tout faire pour restaurer un équilibre du régime de la sécurité sociale et pour garantir les droits des travailleurs.

Notre collaboration est totale dans l'œuvre qui vous préoccupe, monsieur le ministre, mais notre vigilance le sera tout autant à l'égard de la santé du régime qui fait l'objet de votre projet. (Applaudissements sur les bancs de la majorité.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Lagae.

De heer Lagae. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, men zal waarschijnlijk al herhaaldelijk hebben gewezen op het enigszins disparate van al wat in het thans in bespreking zijnde ontwerp is opgenomen.

Er zijn de principes, enerzijds, en de actuele en geactualiseerde beslissingen, anderzijds. Deze laatste zijn trouwens vaak in strijd met die principes.

Mijnheer de minister, ik dring in het bijzonder aan opdat wij niet definitief een bepaalde richting zouden inslaan die voor ons sociaal-economisch leven niet houdbaar is. Ik bedoel, in het bijzonder, de wijze waarop bepaalde lasten op een gewijzigde manier worden opgevangen.

Ten eerste: Met de jongste maatregelen zullen voor de belastingplichtige de lasten worden verzwaaard. Wanneer er een probleem inzake sociale zekerheid rijst, dan bestaat de neiging om de bijdragen te verhogen, hetzij die van de werkgever, — in procenten, of door het optrekken van de grenzen — hetzij die van de werknemer of om de toelage van de Staat te verhogen, met andere woorden, om de belastingbetaler aan te spreken. Ik meen dat wij hier als volgt in het

kader van de budgettaire besprekingen, een grens hebben bereikt. Die grenzen zijn nooit absoluut maar die worden vastgesteld aan de hand van prioriteiten. Van het ogenblik dat wordt vastgesteld dat ruim boven de helft wordt gegaan van het netto beschikbaar nationaal produkt, is die grens bereikt. Er wordt vaak vergeleken met het bruto nationaal produkt maar er moet toch worden nagegaan wat daarvan reëel beschikbaar blijft. Er wordt zeer veel afgenomen van het BNP voor de gemeenschapsbehoeften. Daar is ongetwijfeld de grens bereikt van wat economisch en sociaal verantwoord is. Er is een grens bij de ondernemingen en wij erkennen dat impliciet door het feit dat wij de patronale lasten voor de ondernemingen verlagen. Er is ook een grens bereikt voor de doorsneeburger. De burger mag hierbij niet in stukken worden gesneden door hem dan weer als werknemer, dan weer als verbruiker en dan weer als belastingplichtige te beschouwen en dan maar denken dat wij telkens over iemand anders spreken. Wanneer te ver wordt gegaan in het afnemen van de vrucht van de arbeid van de burger in kwestie, dan vermindert in aanzienlijke mate zijn werklust, zijn zin voor initiatief, zijn spaarzin zijn investeringsvermogen.

Het gaat over prioriteiten. Ik heb hier reeds herhaaldelijk gezegd dat het mij niet ligt dat van iemand met een inkomen van 300 à 400 000 frank, er 56 000 tot 96 000 frank belasting wordt afgenomen plus sociale bijdragen, taksen, retributies enzovoort. Het is geen bewijs van buitengewoon grote edelmoedigheid, mijnheer de minister, om van iemand die weinig heeft, maar die werkt, iets af te nemen om het te geven aan iemand van wie men niet zeker is dat hij sociaal gezien prioriteit is ten aanzien van de eerste. De verzwarende van de lasten — de gebeurtenissen van de jongste jaren hebben het duidelijk aangetoond — schept werkloosheid en doodt de werkgelegenheid. Dit is ten overvloede bewezen.

Ten tweede: Wij gaan een verkeerde weg op, niet alleen door het verzwaren van de lasten, maar ook door het verschuiven van de lasten. Laten wij zien vanwaar wij eigenlijk gekomen zijn.

In 1944 was er de besluit over de maatschappelijke zekerheid die de basis is van het onderwerp waarover wij momenteel spreken. We hebben dan duidelijk gezegd — en we zijn blijven vasthouden aan het begrip — dat de werknemer enerzijds wordt uitbetaald door een direct loon en anderzijds door een indirect loon; voorts dat het ook in belangrijke mate een taak van de werknemers zelf en van het bedrijfsleven is uit te maken hoeveel er zal worden besteed aan direct loon en aan indirect loon en op welke manier dat indirect loon over de verschillende risico's van het sociaal leven wordt verdeeld. Deze opvattingen schijnen op een zeker ogenblik verloren te zijn gegaan. Op zeker ogenblik wordt verklaard dat er bepaalde sociale objectieven zijn waaraan moet worden besteed wat nodig is. Dat heeft absolute prioriteit. Welke invloed dat kan hebben op het direct of op het indirect loon, zegt men, is niet onze zorg. Indien wordt geconstateerd dat het bedrijfsleven daar nog moeilijk kan aan voldoen, zal de overheid, dus de belastingplichtige, in het algemeen bijspringen. Aldus deze wending.

Mijnheer de minister, het komt erop neer dat de last wordt verschoven naar andere personen en dat van het begrip «indirect loon» wordt afgestapt. Wanneer in duidelijke termen wordt gesproken over fiscalisering, betekent zulks dat we de beslissingen die werden genomen in een bepaalde sector, doen betalen ten dele door die sector, maar ten dele ook door een andere sector.

Ik neem als concreet voorbeeld de WIGW's. Gesteld dat we deze personen voor 80 pct. ten laste van de gemeenschap brengen. Dan begrijpt u, mijnheer de minister, dat personen die niet behoren tot de loontrekkenden van de private sector dadelijk zullen optreden dat zij ook betalen voor die 80 pct. WIGW's. Waarom zouden de WIGW's uit de andere sectoren dan niet hetzelfde voordeel kunnen genieten?

Ten derde: Er is nog een ander gevolg: de zelfstandigen die voor zichzelf gedeeltelijk vrijwillig en gedeeltelijk onvrijwillig over een zeer sober sociaal statuut beschikken uit noodzakelijkheid des middels, vinden dat zij, door de opeenvolgende uitbreiding van de overheidssteun, en speciaal door die welke nu ter bespreking voorligt, voor hun eigen sober stelsel niet goed beloofd zijn, aangezien zij financieel dienen bij te dragen in een stelsel dat minder sober is.

Nu kunt u antwoorden dat ze allen op dezelfde voet kunnen worden geplaatst als zij willen. Daar zijn zij evenwel niet mee geholpen omdat zij dan niet over de financiële middelen beschikken die nodig zijn om hun bedrijf op te bouwen, een bedrijf over te nemen, te vernieuwen, aan te passen of te moderniseren, met andere woorden, zich slagvaardig te houden in het harde economisch leven van vandaag.

Het is met een grote omzichtigheid en met een zekere schroom dat ik de cijfers wil benaderen. Er kan natuurlijk worden opgemerkt dat de overheid en de gemeenschap ook bijdragen in de stelsels van

de zelfstandigen, en in die van de loontrekkenden. In perioden van werkloosheid besteedt de overheid bijvoorbeeld daar natuurlijk aanzienlijke middelen aan. Maar dit is niet het normale regime.

Telkens wanneer men verder gaat in de richting van de fiscalisatie, is de rijksbijdrage per hoofd in de sector van de zelfstandigen steeds kleiner dan die in de sector van de loon- en weddetrekkenden. Wij moeten deze cijfers met zeer veel omzichtigheid benaderen. 82,5 pct. van de actieve bevolking in ons land heeft immers het statuut van loon- of weddetrekkende in de overheids- of in de privé-sector. Alle andere categorieën samen vormen slechts 17,5 pct. van de actieve bevolking. De regering moet dus trachten een evenwicht te vinden. Dit wil niet zeggen dat ik gekant ben tegen de overheidssteun in bepaalde sectoren. Die steun moet echter objectief gemotiveerd zijn en haar grenzen kennen.

De heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid. — Ik geloof dat wij kunnen akkoord gaan, mijnheer Lagae. Het zal u niet onbekend zijn dat de Staat, op aanvraag van de belanghebbende zelfstandigen, al heel veel zware inspanningen heeft geleverd in een specifieke sector van de sociale zekerheid der zelfstandigen. Deze inspanningen vereisen de solidariteit van de hele bevolking. Ik sta hier volkomen achter en lever geen kritiek. Men moet echter weten dat niet alles van een kant komt.

De heer Lagae. — Dat is inderdaad juist, mijnheer de minister. Daarom ben ik blij dat ik uw verduidelijking kan vervolledigen met het voorbeeld uit de pensioensector der zelfstandigen. Het aantal zelfstandigen daalt in aanzienlijke mate. De kinderen van de zelfstandigen stappen immers over naar de sector van de loon- en weddetrekkenden en betalen dan ook in deze sector hun bijdragen. Zij betalen dus geen bijdragen voor het pensioen van hun ouders. U zegt dus zeer terecht dat er een objectieve motivering is voor de overheidssteun. Men kan echter niet verder gaan dan die objectieve motivering, want in principe moet elke arbeid de vergoeding en de bron van verantwoordelijkheid zijn voor de persoon die er zich aan wijdt.

Er zijn niet alleen de verzwarende en de verschuiving van de lasten en van de ongelijkheid van de overheidssteun — want door deze fiscalisatie wordt de ongelijkheid groter —, maar er is ook nog een ander probleem waarvoor ik uw aandacht wil vragen. Het is niet goed elke vorm van arbeid integraal te willen onderwerpen aan het stelsel van de sociale zekerheid, zelfs beperkte arbeidsprestaties. Hierdoor vernietigt men bepaalde vormen van arbeid.

Ik geef u enkele voorbeelden uit de sector die ik het best ken, namelijk de land- en tuinbouw. Collega's, men moet niet denken dat er gedurende 360 dagen per jaar mensen op de arbeidsmarkt zullen beschikbaar zijn alleen maar omdat men ze gedurende enkele dagen per jaar nodig heeft om witloof schoon te maken, aardbeien, appelen of kersen te plukken. Er wordt gezegd dat men hiervoor toch een beroep kan doen op de werklozen. U weet echter, mijnheer de minister, dat dit niet realistisch is. Die werklozen kennen het werk niet of zijn niet beschikbaar op het ogenblik dat de werkzaamheden moeten gebeuren. De geschiedenis heeft in de loop der jaren bewezen dat deze methode niet realistisch is. Ik pleit ervoor dat in de wet rekening zou worden gehouden met deze toestand en dat er mogelijkheden zouden openblijven.

De aardbeienteelt gaat in ons land zienderogen achteruit. Waarom? Men vindt geen mensen om in te springen tijdens de seizoenspieken van enkele uren per week of enkele dagen voor het ganse seizoen. Komt er controle, dan verdwijnen al die mensen, niet omdat ze niet in regel zijn, niet omdat ze die dag werklozensteun genieten, niet omdat ze die dag wegens ziekte werkonbekwaam zijn. Het gaat hier om mensen die noch werkloos noch ziek zijn, die volledig op de arbeidsplaats mogen verschijnen, maar die niet wensen ingeschreven te worden. De financiële lasten, de bedrijfskosten van de werkgever verzwaren bovendien enorm vanaf het ogenblik dat hij het loon met 50 à 60 pct. moet verhogen omwille van de bijdragen, zonder nog rekening te houden met de administratieve rompslomp. Wie graag papieren vol schrijft die teelt geen witloof. Men doet nog liever afstand van dat soort werk, dat overigens zwaar en moeilijk werk is en dat weinigen onder ons willen doen. Mag ik u tenslotte vragen, mijnheer de minister, ruime aandacht te besteden aan deze toestanden? (Applaus op de banken van de meerderheid.)

M. le Président. — La parole est à M. Bonmariage.

M. Bonmariage. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, dans la discussion d'un projet aussi important, chacun d'entre nous regrettera, je pense, l'absence de notre collègue M. Delpérée qui, malgré son état de santé, a rédigé une note sur le pro-

jet aujourd'hui en discussion. Je voudrais me faire son interprète en vous la lisant.

«Il y a six mois environ, m'adressant au Premier ministre et parlant du contenu du projet de loi soumis aujourd'hui à notre attention, je disais: ce projet ne peut venir tel quel devant le Parlement. Je soulignais la médiocrité du texte élaboré par le gouvernement et je m'étonnais que, dans un grand parti de la majorité, ce texte ait été présenté comme la contrepartie des concessions faites en d'autres domaines.

Après six mois, on ne peut nier que le texte ait été modifié. Il l'a été suite aux interventions des parlementaires et aussi à l'initiative du gouvernement. Je profiterai de l'occasion pour rendre hommage à ceux qui ont participé aux travaux de la commission spécialisée du Sénat. Ces travaux ont certes amélioré le texte original et je désire adresser mes félicitations au rapporteur pour le travail considérable et objectif qu'il a accompli. Ces améliorations ne signifient pas que le texte, dans sa version définitive, soit un bon texte ni un texte utile.

Ce que je veux souligner, c'est combien il est utile d'en revenir à nos méthodes traditionnelles de travail, c'est-à-dire combien il est nécessaire — tant du point de vue juridique que politique — que notre législation sociale soit élaborée et discutée au sein du Parlement. C'est vrai en particulier pour la législation de sécurité sociale.

En effet, trop souvent, le droit de la sécurité sociale s'est fait, ces dernières années, sans le concours et sans le contrôle du Parlement dont la vocation naturelle est de légiférer. Les procédures parlementaires, c'est-à-dire les discussions en commission et en séance publique, ensuite, permettent de donner, grâce à la collaboration des théoriciens et des publicistes, plus de clarté à ce droit, plus de rigueur scientifique et juridique et, en définitive, permettent d'apporter ainsi aux assurés sociaux plus de sécurité juridique qui, jusqu'à présent, fait parfois défaut.

En ce sens, la méthode de travail en commission a prouvé son efficacité. Je reconnais la bonne volonté du ministre de participer au dialogue, d'accepter les amendements tendant à renoncer, à plusieurs reprises, aux pouvoirs qu'il entendait se réserver, pour les confier au législateur. Aussi, j'espère que le ministre en tirera les conséquences pour les autres problèmes de la réforme de la sécurité sociale; il faut rendre au Parlement la plénitude de compétence et ne recourir à la technique des arrêtés royaux et du pouvoir délégué qu'en cas d'absolue nécessité.

Cela étant, peut-on dire que l'objectif poursuivi par le gouvernement est atteint? Le gouvernement prétend en effet que son but est, par l'intermédiaire de ce projet, de poser le principe de certains droits sociaux comme une sorte de charte de la sécurité sociale. Cette préoccupation, apparemment bien intentionnée, ne va pas sans soulever diverses questions. Pourquoi ce texte, alors qu'il eût été plus simple d'inscrire dans la Constitution elle-même, qui est sujette à révision sur ce point, les principaux droits sociaux relevant du domaine de la sécurité sociale?

Le rapporteur a tenté d'apporter une réponse à cette question. J'avoue que l'essai de théorie qu'il avance ne m'a pas convaincu. Si je l'ai bien compris, il distingue les droits sociaux fondamentaux, c'est-à-dire les droits sociaux inscrits éventuellement dans la Constitution, les droits sociaux de base, lesquels se situent entre les droits sociaux fondamentaux et les droits sociaux comme tels qui sont finalement consignés dans les lois ordinaires.

D'après le rapporteur, ces droits sociaux de base se retrouveraient dans des lois qui priment la législation ordinaire mais qui, en principe, sont subordonnés à la Constitution. Le rapporteur précise sa pensée en disant que ces lois devraient être votées à une majorité des deux tiers, et ne pourraient être modifiées ou abrogées que par des lois similaires adoptées également à cette majorité spéciale. Et le rapporteur de conclure: «Les droits sociaux de base seraient mieux protégés en droit contre les majorités politiques parlementaires occasionnelles que nos droits fondamentaux plutôt malmenés par la jurisprudence.»

Comme l'exposé confirme que les principes ne peuvent être immédiatement appliqués ou exécutés, l'utilité de ce texte n'est donc pas probante et, personnellement, je ne vois pas comment ce texte a pu être, hier, un élément décisif de négociation; comment il peut être aujourd'hui considéré comme un document important; comment, demain, il empêchera l'exécutif de s'orienter dans des voies opposées à celles suivies ces derniers temps. Ce n'est pas ce texte qui empêche le ministre du Travail de prendre un arrêté royal atteignant un grand nombre de chômeurs, mais supprimant très peu d'abus.

A vrai dire, au moment où l'on parle sans cesse de la réforme de la sécurité sociale, ce document aurait pu être utile. Et, politiquement, au moment où certains s'attaquent aux principes mêmes de la

sécurité sociale pour recommander un retour à la privatisation, il n'était peut-être pas sans intérêt d'avoir un document actualisé qui stabilise la situation que nous connaissons pour le régime de la sécurité sociale des travailleurs salariés. Il n'est pas davantage sans intérêt qu'au moment où certains préconisent une évolution du régime de sécurité sociale vers un régime d'assurance privée généralisée, les partis aient l'occasion de se prononcer clairement à ce sujet.

A cet égard, le texte ne nous satisfait pas. Les soi-disant garanties juridiques qu'il préconise sont accompagnées d'une destruction des bases économiques du régime: les derniers amendements proposés par le gouvernement sont significatifs à cet égard. A quoi sert de proclamer les droits des salariés si les moyens d'y satisfaire disparaissent ou deviennent aléatoires?

Sans doute, au plan des principes, le projet contient un certain nombre de dispositions qui, sans faire de procès d'intention à qui que ce soit, pourraient nous engager dans des voies que nous n'avons pas clairement envisagées. Cette imprécision paraît dangereuse au moment où se réunit la commission royale chargée de la codification, de l'harmonisation et de la simplification de la législation relative à la sécurité sociale.

Si du plan des idées générales nous passons au plan opérationnel, il apparaît que le chapitre III, axé sur le système de financement du régime est le plus important et qu'il diffère considérablement du texte original. Ce chapitre consacre, en gros, les procédures actuelles axées sur un financement tripartite.

Notons qu'il maintient dans la sécurité sociale le financement des vacances annuelles, soit 14,5 p.c. qui alourdit la pression fiscale et dissimulent la véritable charge salariale. Par contre, il exclut toute subvention au régime des allocations familiales dont le financement a été diminué de 1/2 p.c. par une loi précédente et dont les prestations vont être réduites ou supprimées au-dessus d'un certain plafond. Les cotisations des travailleurs gagnant plus de quarante mille francs, récemment augmentées pour le financement du chômage, le seront à nouveau par un prochain relèvement du plafond.

Les amendements présentés en dernière minute par le gouvernement remettent tout en cause. La formule telle qu'elle a été proposée traduit l'incompétence des ministres wallons et francophones. Ceux-ci ont-ils perdu de vue que la Flandre compte dans sa population salariée 68 p.c. de travailleurs manuels, que la Wallonie n'en compte que 65 p.c. et Bruxelles moins de 40 p.c.? Pendant combien de temps le texte proposé par le gouvernement sera-t-il applicable, puisqu'il prévoit que le Roi peut exclure du bénéfice de la réduction certaines catégories d'employeurs? De plus, il peut modifier le montant de cette réduction!

Cette réduction des cotisations des employeurs sera supportée par les travailleurs, puisqu'elle sera compensée par un prélèvement sur les recettes générales de l'Etat. Quand on se réfère à la situation des finances publiques, on peut émettre des craintes sincères quant à l'efficacité de ce mécanisme qui met en cause le fonctionnement de la législation paritaire. Ainsi, au moment où ce texte propose d'assurer des garanties aux individus, il enlève aux intéressés la gestion réelle des organismes chargés d'assurer ces droits!

Le dernier amendement détruit le système actuel de financement et le remplace par un système plein d'aléas.

Le système est loin de voguer vers la simplification: qu'on en juge par les articles relatifs à la fixation des cotisations. Et comme cela ne semble pas suffire, le Roi peut modifier les cotisations, les taux de cotisations et les plafonds salariaux; il peut en même temps prévoir une autre répartition du produit de ces cotisations. Comment mieux signifier que le régime a perdu son autonomie? C'était un principe que les forces syndicales ont défendu pendant plus de trente-cinq ans et aujourd'hui c'est l'aplatissement total devant la volonté de l'Etat.

Il faut dire que le travailleur n'est pas oublié. Il passera à la caisse, puisque l'article 35^{sexies} prévoit qu'à partir de 1983 les cotisations seront calculées sur base de la rémunération complète des travailleurs.

Telle est la réflexion de notre collègue Delpérée sur le projet qui nous est soumis.

Si vous me le permettez, monsieur le Président, je formulerai à présent quelques observations personnelles.

Tout d'abord, il me paraît regrettable que le gouvernement ait été autorisé à déposer des amendements alors que la commission, ayant terminé ses travaux, était invitée à approuver son rapport. Nous lisons, en effet, à la page 149: «Avant le vote sur le rapport des débats de la commission, le gouvernement a déposé une série d'amendements...» Il a mis ainsi en péril ou du moins négligé la valeur du travail parlementaire. Si le gouvernement avait des amen-

dements à déposer, il devait le faire au cours des travaux de la commission et non pas à l'issue de ceux-ci, alors que la commission examinait le rapport.

Au niveau de la forme, le manque de temps n'a pas permis d'établir une concordance parfaite entre les textes néerlandais et français du rapport. On y relève parfois des expressions amusantes et peut-être sera-ce une raison pour que le public s'intéresse davantage à nos travaux. (*Sourires.*) Ainsi, j'ai été tout à fait heureux de lire à la page 25 qu'il existe désormais des pensions «de repos». Je suppose qu'il s'agit de pension de retraite, mais le terme «pension de repos» est beaucoup plus en rapport avec *rustpensioen*. Peut-être devrions-nous un jour réapprendre notre français pour vivre dans notre pays!

M. De Clercq. — Avec un nouveau régime parlementaire! (*Sourires.*)

M. Bonmariage. — Ceci dit, monsieur le ministre, au niveau de la forme, l'article 34 du projet est assez étonnant. Il est dit dans le texte français, au sujet de l'avis du Conseil du Travail: «Si cet avis n'est pas donné dans les deux mois, il est passé outre.» On ne voit pas qui passe outre. C'est vraiment une innovation dans notre terminologie juridique par rapport au texte néerlandais.

Je n'insisterai pas, bien que ces quelques remarques aient peut-être permis de détendre quelque peu l'atmosphère. J'en reviens au contenu du projet.

Je voudrais dire que je regrette qu'on n'ait pas pensé à parler des principes généraux de la sécurité sociale pour l'ensemble des travailleurs et qu'on se soit limité aux salariés. J'exprime ce regret pour la forme; en effet, il s'agirait là d'un travail très long et le mieux est parfois l'ennemi du bien. Il faut travailler par étapes et je n'insisterai donc pas sur cette remarque.

Par contre, je m'attarderai un peu sur deux autres points. D'abord, monsieur le ministre, vous nous proposez les principes généraux de la sécurité sociale et vous profitez du dépôt de cette charte fondamentale pour essayer d'imposer, pour la terminologie juridique en matière sociale, un décret d'une communauté. Pour moi, il s'agit là d'un abus. Le décret qu'une communauté a voté, à juste titre, dans son autonomie culturelle, n'a rien à voir avec le législateur national. De plus, cette façon d'agir risque de compliquer la compréhension du régime de la sécurité sociale. Vous avez adopté un certain nombre de nos amendements relatifs à la terminologie. J'en présenterai d'autres au texte du projet qui ne me paraît pas assez clair. Mais il ne convient pas, lorsqu'on annonce une grande charte fondamentale, de poursuivre en même temps des objectifs basement linguistiques.

Je pense également, monsieur le ministre, que, malgré le titre du projet, votre objectif fondamental n'est pas d'établir les principes généraux de la sécurité sociale. Lorsqu'on lit le texte de vos amendements, lorsqu'on sait que les problèmes de financement sont l'essentiel politique du projet — en réunion de commission, votre chef de cabinet a déclaré qu'il n'était pas à même de déposer l'amendement prévu par le gouvernement —, on ne peut accepter de voir habiller un arrangement politique de grands textes de principe qui, d'ailleurs, ont peu de signification.

L'article 23 relatif au mode de perception des cotisations ne veut rien dire. Il prévoit que les cotisations sont perçues sur base de la rémunération et, plus loin, que «le Roi peut déroger» ou éventuellement modifier. Finalement, cet article contient des contradictions.

En un mot, le projet de loi n'apportera rien aux travailleurs ni au fonctionnement de la sécurité sociale. Je le regrette vivement. (*Applaudissements sur les bancs du FDF-RW.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Dhoore.

De heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, allereerst dank ik de leden van de commissie van de Senaat, en ook de leden van de Hoge Vergadering voor de zeer constructieve wijze waarop dit wetsontwerp werd behandeld.

De commissie wordt bevolkt door een aantal eminente kenners van de sociale wetgeving. Het volstaat de lijst van de leden te overlopen om zich daar rekenschap van te geven, en dit geldt evenzeer voor de leden van de meerderheid als voor die van de oppositie. Dit blijkt ook zeer duidelijk uit een vergelijking van de tekst van het oorspronkelijk ontwerp met wat er uiteindelijk uit de bus is gekomen. Er werd een enorme verbetering aangebracht, niet alleen naar de vorm maar ook naar de inhoud, waarvoor mijn oprechte dank.

Ik heb vandaag kunnen vaststellen, samen met u, dat allen die hier op de tribune zijn gekomen het probleem zeer principieel en met grote kennis van zaken hebben benaderd. Ook dat is voor mij een reden voor dank, en ook een reden om mij ontslagen te voelen zelf steeds tot in de diepte in te gaan op de bedoelingen van dit wetsontwerp.

Ik betreur met alle senatoren die nog aanwezig zijn dat de heer Delpérée hier niet kon zijn. Ook hij heeft de debatten in de commissie zeer constructief gevolgd, en zou hier zeker graag zelf het woord hebben gevoerd. Ik neem mij dan ook voor schriftelijk te antwoorden op de opmerking die hij heeft gemaakt en ik vraag de heer Bonmariage mij de tekst van de heer Delpérée over te maken zodat ik ten gronde zou kunnen antwoorden, wat ik met veel genoegen zal doen.

Ten tweede dank ik de rapporteur, de heer De Clercq, niet alleen voor zijn verslag, maar ook voor de merkwuurige uiteenzetting die hij in het begin van deze namiddag heeft gegeven. Uit verschillende universiteiten werd reeds een exemplaar gevraagd van dat verslag van de heer De Clercq. Dit document zal ook voor de toekomst zeer belangrijk blijven, waarbij de persoonlijke beschouwingen en de inleiding van de rapporteur zelf zeker het interessantst zullen blijken.

Je remercierei enfin mon prédécesseur, M. Califice, qui avait déjà préparé un projet de réformes dont M. Conrotte a énuméré onze principes.

M. Conrotte a pu constater que certains d'entre eux ont été repris dans le texte du gouvernement et de la commission; ils seront bientôt, j'espère, votés par les deux Chambres.

Il est évident que le travail préparatoire fait par M. Califice, lorsqu'il était à la tête du département de la Prévoyance sociale, et par ses collaborateurs m'a été très utile. C'est pourquoi, dans un délai de deux semaines à peine, il nous a été possible d'élaborer ce projet que d'aucuns ont intitulé «le projet de la Pentecôte».

Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, eerst wil ik nog even situeren in welke geest de regering dit ontwerp heeft ingediend en daarna zal ik antwoorden op een aantal vragen die werden gesteld.

In het eerste deel van mijn antwoord zal ik natuurlijk ook al verwijzen naar de uiteenzettingen die deze namiddag op deze tribune werden gehouden.

Deze wet betekent een wending in de evolutie van de sociale zekerheid en verwoordt een nieuwe visie op de rol van de sociale zekerheid in de economische en sociale context van jongste twee decennia van de twintigste eeuw.

Ik ga de historiek niet hernemen. De heer De Clercq had de gelegenheid in zijn verslag en deze namiddag in zijn uiteenzetting enkele belangrijke stappen van de historische evolutie aan te duiden. Ik wil daar enkel nog aan toevoegen dat wij sinds de tweede wereldoorlog twee periodes kunnen onderscheiden. In de eerste periode, onmiddellijk na het einde van de oorlog en nog in volle crisisperiode is men van het vroegere stelsel met vrije verzekering, ontoereikende financiering en versnipperde prestaties dat niet zo efficiënt was, overgestapt naar een stelsel van verplichte verzekering met recht op prestaties, met duidelijke afspraken over de financiering die veel eenvoudiger en eenvoudiger werd en met een organisatie gestructureerd met het oog op efficiëntie.

Dan hebben wij een tweede periode gekend, die van de welvaartsjaren toen de uitbouw vooral gericht was op een kwantitatieve uitbreiding, namelijk meer en ruimere prestaties met een enorme uitbreiding van de wetgeving die technisch gecompliceerd én uiterst versnipperd werd. De organisatie en de procedure werden hoe langer hoe onoverzichtelijker en inefficiënt en de financiering werd moeilijk beheerst en had nadelige neveneffecten op de tewerkstelling.

Aldus ontstond de behoefte aan een derde periode, die wij nu gaan beleven, waarvoor een grondige wijziging noodzakelijk is omdat men rekening moet houden met de evolutie in de sociale en economische situatie en waarbij men de ideeën en principes moet verwoorden die de voorbije jaren zijn gegroeid uit de bezinning op en de ontevredenheid over het bestaand stelsel. Een periode waarin wij ons moeten beperken tot een aantal belangrijke principiële stellingen die op gepaste wijze moeten worden uitgewerkt in latere wetten en verordeningen die tot stand moeten komen langs sociaal overleg, waarop ik straks nog terugkom.

Ik wil met u nagaan welke de vier kenmerken van dit wetsontwerp zijn die wij in de komende jaren in de sociale zekerheid zouden willen verwoorden.

Eerst richt ik mij tot senator De Bondt die zijn bevoegde stem heeft laten horen onder meer betreffende de rechten, waar ik nog op terugkom omdat veel senatoren daarover hebben gesproken, maar die in de eerste plaats uiting gaf aan zijn bezorgheid over een passage van een nota die ik aan de rapporteur had medegedeeld. Het deed mij genoegen dat hij het debat ten gronde daarover niet wou aangaan maar vooral de aandacht wou vestigen op het principe dat men niet verwijst naar een memorie van toelichting als een gezaghebbende bron voor de interpretatie van een bepaalde wet.

Vanzelfsprekend heb ik niet de bedoeling gehad die nota te gebruiken als interpretatie van de wetten van 8 en 9 augustus 1980. Ik heb enkel gepoogd aan te tonen dat de materie die in dit wetsontwerp wordt behandeld tot de bevoegdheid van de nationale ministers blijft behoren. Ik had wellicht beter de nota niet als dusdanig gebruikt om geen dubbelzinnigheid te scheppen en gewoon alleen verwezen naar het advies van de Raad van State dat wij vanzelfsprekend hebben gevraagd onmiddellijk na het goedkeuren van de wetten op de staatshervorming. Ook bij de Raad van State bestond geen aarzeling over de tekst van dit wetsontwerp, hetgeen niet betekent dat men in verband met de uitvoering van een aantal organieke wetten niet zou moeten denken aan de indeling van de bevoegdheid, of die nu gaan naar de gemeenschappen, ofwel naar de gewesten; in dit geval in de eerste plaats natuurlijk naar de gemeenschappen.

Eerste probleem in verband met het nieuwe wetsontwerp en eerste kenmerk voor de nieuwe fase: het bevestigen van rechten.

De heren De Clercq, Peeters, Deleecq, De Bondt, Conrotte en de dames Remy en Herman hebben onder meer verwezen naar dit belangrijke aspect. De heer Deleecq heeft gezegd dat het hier niet om een louter academische oefening mag gaan. De heer Peeters heeft gezegd dat zijn partij positief tegenover dit ontwerp kan staan, hoewel er een aantal schaduwzijden aan verbonden zijn, en dat hij het goedkeurt dat de rechten niet afhankelijk worden gemaakt van bepaalde voorwaarden. Hij heeft het beeld gebruikt van het beklimmen van een palmboom op een eiland in de Stille Oceaan.

Het is uitermate belangrijk dat de doelstelling van de sociale zekerheid wordt verwoord, dat de sociale rechten worden opgesomd en omschreven. De sociale rechten worden als een globaal sociaal beschermingsstatuut gezien. Tot nu toe werd alleen een globale benadering gemaakt, hoofdzakelijk over de bijdragen en slechts zelden de uitkeringen. Belangrijke principes betreffende de uitkeringen worden voor heel de sociale zekerheid voor de werknemers vastgelegd. Ik zal straks terugkomen op het aspect in verband met de zelfstandigen en van andere groepen van de bevolking.

Het is goed eraan te herinneren welke rechten en principes worden vastgelegd. De evenredigheid van de vervangingsinkomens met het loon binnen de grenzen van minima en maxima, de differentiatie van de uitkeringen volgens de gezinstoestand. De heer Deleecq heeft hiervoor de aandacht gevraagd en gezegd dat dit voor hem betekent *le retour au réel*. Het behoud van rechten bij verantwoorde onderbreking van de beroepsloopbaan, beperking van de cumulatie, geen discriminatie tussen uitkeringsgerechtigden, geen verwijzing naar de staat van behoefte. Ik was gelukkig te horen, mevrouw Herman, dat u ook dit principe tot het uwe wilt maken. Dit betekent echter niet, zoals ik uitvoerig heb gezegd tijdens de besprekingen, dat men niet bepaalde rechten kan vastleggen en verder kan gaan voor sommige groepen van de bevolking. Het betekent ook niet dat men geen oog moet hebben voor de nodige besparingen en de zuinigheid waarmee de men ook deze sector moet aanpakken. Nog enkele belangrijke principes: indexering van prestaties, koppeling aan de welvaart, gelijkheid van man en vrouw. Ik zal de kans hebben daarop terug te komen wanneer bij de bespreking van de artikelen een bepaald amendement zal worden verantwoord.

Dit is een eerste grote brok, namelijk het bevestigen en het formuleren van rechten. Ik wil daarvan het belang niet overdrijven. Wij hebben dat op een bepaald ogenblik genoemd een soort van keure van de sociale zekerheid. Ik heb gezegd dat ik gelukkig was dat de Raad van State daarover een gunstig advies heeft uitgebracht.

Het doet mij deugd vast te stellen dat ook de heer De Bondt, die geen lid is van de commissie, gewoon als lid van de Senaat en nadat hij het verslag van de heer De Clercq grondig heeft gelezen, van oordeel is dat dit een belangrijke proclamatie is. Hij heeft er evenwel aan toegevoegd dat hij de hoofdstukken III en IV minder geslaagd vindt en dat zij schoonheidsfouten zijn in het geheel van het ontwerp. Ik kan hem maar gedeeltelijk volgen. Ik zou bijna geneigd zijn voor hoofdstuk IV op dezelfde wijze te redeneren. Dit hoofdstuk kan bijna als een aanhangsel worden beschouwd. Elke wet mag immers een aanhangsel hebben met overgangs- en slotbepalingen. Hoofdstuk III vind ik echter fundamenteel. Ik kom daarop nog terug.

Een aantal sprekers hebben gevraagd of het niet beter zou zijn deze wetgeving op de sociale zekerheid, eventueel gedeeltelijk, in de Grondwet op te nemen. Ook in het verslag van collega De Clercq vindt u dit principe terug. Inderdaad, men kan zich afvragen wat er kan gebeuren met een gewone wet aangenomen bij gewone meerderheid, waarop de wetgever de mogelijkheid heeft terug te komen.

De leden van de commissie gingen akkoord dat zulks niet zo eenvoudig is. Als argument werd aangevoerd dat wanneer op een bepaald ogenblik een betekenisvolle meerderheid wordt gevonden in het Parlement om een aantal zaken in een wet vast te leggen, niet zomaar in een handomdraai een nieuwe meerderheid zal worden gevonden om deze wet te wijzigen of op te heffen.

Ik onderschrijf graag wat door menige spreker werd betoogd, namelijk dat het objectief van deze wet belangrijk is, wetende dat tot op heden in de Belgische sociale wetgeving deze principes nog niet werden ingeschreven. Wij staan voor een moeilijke keuze op het ogenblik dat een aantal principiële zaken in het gedrang worden gebracht. Het is dus uiterst belangrijk dat het Parlement bereid wordt gevonden om dit ontwerp van wet aan te nemen.

Het tweede objectief is het vereenvoudigen van de wetgeving. Wij moeten komen tot het vastleggen van een aantal belangrijke principes die op een eenvoudige wijze worden geformuleerd. Dat zou vooral de gebruikers van deze wet verheugen en de efficiëntie van de wet vergroten.

Collega Deleecq heeft er al op gewezen dat wij in 1981 ongeveer 888 miljard zullen uitgeven aan sociale zekerheid in de ruime zin van het woord: sociale zekerheid voor werknemers, zelfstandigen en overheidspersoneel, maar ook aan de afgeleide stelsels van bestaanszekerheid voor minder-validen. Collega Deleecq maakte een vergelijking met het bruto nationaal product, waarvan wij vanzelfsprekend het juiste cijfer voor 1981 niet kennen. Hij raamde de verhouding op zowat 27 pct. Het percentage zou iets hoger kunnen liggen, maar zal toch rond dit cijfer schommelen. Het is dus uiterst belangrijk dat deze 888 miljard efficiënt worden aangewend en dat de gebruikers van deze stelsels niet in de war worden gebracht door een ingewikkelde wetgeving. Daarover straks meer, wanneer ik ook de werkzaamheden van de koninklijke commissie zal behandelen.

Dit ontwerp van wet heeft een derde objectief, namelijk het vereenvoudigen en humaniseren van de procedure en van de interne organisatie. Een aantal sprekers, onder wie mevrouw Remy-Oger, de heren Peeters, Wathet, De Bondt, Egelmans en Deleecq hebben een aantal aspecten daarvan in reliëf gebracht.

In de komende periode moet onze aandacht vooral gaan naar de voorlichting van de sociaal verzekerden, door invoering van polyvalente aanvragen, door beperking van de bewijslast die nu in grote mate op de verzekerde rust, dus ook door de oprichting van een sociale-gegevensbank, door de institutionalisatie van het overleg met de sociale partners, wat geen afbreuk doet aan de bevoegdheden van het Parlement — ook daar kom ik op terug — door de invoering van een samenvattende sociale-zekerheidsbegroting, wat het inzicht in de functionering van het geheel zeker zal bevorderen, hoe moeilijk het ook zal zijn door de zaken die op vraag van de commissie werden ingevoerd.

Ik ben er niet ongelukkig om, want het zal mij en de diensten verplichten om nog meer dan in het verleden te komen met projecten voor de toekomst. Ook in dit verband zal ik straks nog op een paar vragen antwoorden. Er is ook de eenvormige regeling in verband met de terugvordering van onverschuldigde prestaties.

Een vierde en laatste objectief betreft de financiering. Ik vind het essentieel dat men in een soort proclamatie voor de toekomst, waarbij principes worden vastgelegd, vanuit de regering en het Parlement zegt, hoe men die financiering voor de toekomst ziet.

Die financiering werd de jongste tijd systematisch jaar na jaar in vraag gesteld. Jaar na jaar werden in het Parlement en zonder overleg afwijkingen van organieke wetten goedgekeurd die de verschillende regelingen beheersen. Dit is geen gezonde situatie. Al degenen die samen, regering en Parlement, en daarnaast ook het paritair beheer, verantwoordelijkheid nemen voor het uitvaardigen van reglementen, moeten absoluut, voor het vastleggen van niveau's van uitkeringen enz. weten waar ze naartoe gaan en op welke wijze de financiering in de toekomst kan gebeuren.

Het is moeilijk in een crisisperiode, mijnheer De Clercq, deze financiering te beheersen en te beslissen in verband met de vragen die u hebt gesteld. Het zijn vragen waarop niet onmiddellijk een antwoord moet worden gegeven, omdat zij een zorg zijn van iedereen in de komende maanden. Waar liggen de grenzen van de financiering? Wat kan men zich op een bepaald ogenblik permitteren? Kan men op een bepaald moment zeggen dat een bepaald deel van het bruto nationaal product, in een percentage uitgedrukt, elk jaar zal

worden besteed aan het geheel van de sociale zekerheid, of aan een of ander deel, zoals de heer Peeters hier voor de ziekteverzekering heeft gevraagd? In welke mate zal het behartigen van het algemeen welzijn moeten worden ingeschakeld met prioriteiten en met wat de heer Deleecq de posterioriteiten voor de toekomst heeft genoemd?

En ce qui concerne l'article 23, monsieur Bonmariage, il est exact qu'on n'y mentionne pas qu'à partir du premier juillet 1981, les cotisations sociales seront calculées d'une certaine façon. Cet article contient quelques principes déjà consacrés et extrêmement importants pour l'avenir, pour autant que le Parlement les approuve. Par exemple j'espère que le but du gouvernement et du Parlement est de faire remplacer, à l'avenir le facteur travail par d'autres éléments, d'arriver à une cotisation globale et unique, d'aider les entreprises à forte densité de main-d'œuvre, etc. Il me paraît important pour l'avenir de reprendre de telles déclarations et de telles options dans une loi-cadre.

M. Bonmariage. — C'est un bon travail d'imagination mais un mauvais travail au point de vue légistique.

De heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid. — Ik meen werkelijk dat men het belang van deze artikelen niet moet onderschatten. Wij staan voor duidelijke uitspraken in de artikelen 24 en 26, over de wijze waarop enerzijds de staatsoelagen voor de toekomst zullen worden vastgelegd en uitbetaald en anderzijds de sociale bijdragen, met de belangrijke rol die zal moeten worden gespeeld door het Parlement, namelijk onderzoeken of deze regelingen onderling in een systeem van communicerende vaten zouden kunnen worden aanvaard. Het Parlement zal binnen de grenzen die door het Parlement zelf worden bepaald, over de voorstellen van de regering, eventueel gewijzigd door de commissie, moeten oordelen.

Ik meen, mijnheer de Voorzitter, dames en heren, dat deze vier objectieven, namelijk het vastleggen van de rechten, het vereenvoudigen van de wetgeving, een betere procedure en een eenvoudiger en meer humane organisatie en het systeem van financiering voor de toekomst, toch uiterst belangrijk zijn voor de toekomst van onze sociale wetgeving.

Ik wil nu antwoorden op een aantal vragen die hier werden gesteld.

Allereerst is er het probleem van de amendementen, namelijk het systeem-Maribel. Daarover hebben, onder andere, mevrouw Remy, de heren Lagae, De Clercq, Conrotte, Egemeers en Deleecq vragen gesteld.

Er mag geen misverstand bestaan over het bedrag. Het gaat wel degelijk over 6,17 pct. of 30 miljard. In de berekening moet iets verkeerd zijn gelopen. Wij komen niet tot 29,3 miljard. Allicht zijn de mijnwerkers vergeten; die zitten niet in de normale loonmassa. Dat zal ik laten nagaan.

Het gaat om een belangrijke principiële optie. Het gaat om een operatie die niet lichtzinnig mag worden besproken en uitgevoerd. Ik sta aan de kant van degenen die daarover hun zorg, ook op het principiële vlak, hebben uitgesproken. Het is nochtans niet de eerste maal dat verschuivingen worden gedaan van patronale bijdragen en die dan op een andere manier worden opgevangen. Ik denk hier aan een wet die in 1977 werd aangenomen en die ondertussen werd verlengd, waarbij de patronale bijdragen voor een aantal regelingen werden weggelaten in geval van aanwerving van nieuwe arbeidskrachten. Op dat ogenblik had men, jammer genoeg, niet de mogelijkheid gevonden om het verlies aan sociale bijdragen onmiddellijk te compenseren, wat gelukkig nu het geval is.

De heer Vangeel. — Dat was een slechte maatregel.

De heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid. — Ik begrijp wat u bedoelt, mijnheer Vangeel, ik ben er niet bijzonder fier op dat ik aan de oorsprong lag van dit wetsontwerp. Toen werden ook, hoewel voor minder belangrijke bedragen, maatregelen uitgevaardigd zonder compensaties. U hebt gelijk dit als slecht wetgevend werk te bestempelen.

Als wij de evolutie nagaan, komen wij tot de conclusie dat voor sommige regelingen de sociale bijdragen proportioneel minder belangrijk werden en dat het gefiscaliseerde aandeel toenam.

Kijken wij naar de ziekteverzekering, waar bij het aannemen van de wet in 1963 de staatsbijdrage in feite globaal neerkwam op 33 pct. voor de financiering van het geheel van de stelsels uitkeringen gezondheidszorgen, zelfstandigen — telkens voor werkgevers en werknemers. Die toelage is gestegen tot 40 pct. Die 7 pct. verschuiving is, in miljarden frank uitgedrukt, enorm belangrijk. Dat was een soort sluipende fiscalisering, terwijl wij nu staan voor een galopperende fiscalisering, want wij gaan van de ene dag op de andere

aan het Parlement vragen het belangrijk pakket van 30 miljard patronale bijdragen te vervangen door financiering met staatsmiddelen.

De regering heeft nooit gezegd dat het hier om een definitieve optie gaat. Er wordt geen einddatum voor deze operatie aan het Parlement voorgesteld. Mocht het Parlement ermee instemmen, dan gaat de operatie in op 1 juli 1981. Nergens wordt gezegd dat het om een operatie zonder einde gaat. De heer Conrotte, die de vergadering niet is kunnen blijven bijwonen en die zich daarom laat verontschuldigen, kan ik verzekeren dat het systeem waterdicht is en dat elke frank die niet binnenkomt omwille van de vrijstelling, vervangen wordt door een frank uit staatsinkomsten. De heer De Clercq heeft trouwens in zijn verslag het protocol opgenomen dat daarover tussen de minister van Financiën en de minister van Sociale Voorzorg werd afgesloten.

Op het stuk van de procedure was er kritiek vanwege mevrouw Remy, de heer Egemeers en vertegenwoordigers van andere fracties. Zij hebben gezegd dat deze materie hier in feite niet op zijn plaats is. Ik zeg in alle eerlijkheid dat ook de regering geaarzeld heeft of het nu best via de gekozen weg zou gebeuren dan wel via een afzonderlijk wetsontwerp. Persoonlijk heb ik ervoor gepleit, dat het zou gebeuren via het onderhavige wetsontwerp omdat het toch een luik bevatte met overgangs- en slotbepalingen. Er is daar een aanhangsel dat de toekomstige lezer niet zo fraai zal vinden en dat men op een bepaald ogenblik misschien zal kunnen weglaten.

Wetende dat het zo een belangrijke optie is voor de onmiddellijke of de verdere toekomst en gezien wij momenteel een wetsontwerp over de financiering in de toekomst bespreken in het Parlement meende ik dat het beter was ter zake niet nog eens een afzonderlijk wetsontwerp in te dienen.

De heer Deleecq heeft gevraagd wat nu de *ratio legis* van deze Maribel-operatie is. Er is enerzijds een loonkostenvermindering maar anderzijds ook het bevorderen van de werkgelegenheid, dus een poging om te komen tot een hoger aantal arbeidsplaatsen of tenminste tot het stoppen van het verlies aan arbeidsplaatsen. Dat is zeer juist.

Maar het tweede objectief, dat primordiaal is, is namelijk van het realiseren van het eerste objectief: in onze secundaire sector en afgeleid daarvan ook in de *non-profitsector* en tevens in de tertiaire sector moet de werkgelegenheid worden bevorderd opdat het draagvlak van ons maatschappijbestel op financieel gebied groter en beter zou worden. Vandaar dat het de hoofdbekommering van de regering was te komen tot het verbeteren van de handelsbalans en meteen ook te komen tot een betere uitvoer en dus tot het bevorderen van de voorspoed van sommige bedrijven met als gevolg een meeroepbrengst niet alleen op het gebied van arbeidsplaatsen maar ook op het financiële en het fiscale vlak. Op deze wijze zou men over meer middelen kunnen beschikken om ook andere sectoren te helpen. Ik kom daar straks op terug meer speciaal in het kader van de ziekteverzekering waaromtrent ook vragen werden gesteld.

Men heeft mij dan gevraagd: *quid* met de operatie index en met het al dan niet neutraliseren van het gedeelte dat boven een bepaald niveau uitstijgt. Ik heb de tekst niet bij me, maar ik heb hem aan de leden van de commissie bezorgd. Het betreft de tekst waarin de regering heel duidelijk stelt dat, wanneer de invloed op de index van de verhoging van andere lasten zoals BTW en accijnzen boven 1 pct. uitstijgt, onmiddellijk de nodige maatregelen zullen worden genomen om op een sociaal verantwoorde wijze — ik zou u de hele tekst moeten voorlezen om geen afbreuk te doen aan de nuances — volgens de draagkracht van degenen die erdoor worden getroffen de invloed te neutraliseren. Ik wil op dat vlak zeer duidelijk zijn en verwijzen naar de tekst die als dusdanig bestaat. Het is deze tekst die voor ons de ware is.

De heer Deleecq. — De vraag is niet of deze tekst bestaat maar wel welk het juridisch statuut van deze tekst is. Is dit een verklaring van de Eerste minister alleen, gedaan aan de pers of is dit een expliciete afspraak binnen de regering die heel de regering bindt?

De heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid. — Ik meen dat de contractuele afspraak de juiste uitdrukking is. Wanneer u vraagt of die tekst juridische waarde heeft dan repliceer ik dat hij de juridische waarde heeft van elk regeerakkoord. Dit is in de eerste plaats dus een politieke contractuele waarde die alle partijen in de regering bindt.

Mijnheer de Voorzitter, ik meen te weten dat de bespreking van de begroting van de diensten van de Eerste minister onmiddellijk na dit punt aan de orde is. Men zal dan de gelegenheid hebben om de Eerste minister te ondervragen over die politieke aspecten alsmede over de andere opgeworpen problemen zoals de selectieve prijzenpolitiek.

Ook met betrekking tot de prijzenpolitiek was er een duidelijke afspraak in de regering. Indien men nagaat welke BTW-tarieven en accijnsrechten werden verhoogd — en ik heb het niet alleen over juwelen en bontmantels, maar over het geheel van de produkten —, kan men vaststellen dat men de verbruikers op een verantwoorde wijze heeft willen treffen. Er werden in deze lijst produkten opgenomen waar ik als minister van Volksgezondheid vind dat het gebruik ervan zou moeten worden gematigd. Men heeft echter ook oog gehad voor het geringe effect van de verhogingen op de index. Men verwacht dat de index met ongeveer 0,80 pct. zal stijgen en niet met 4 pct. zoals u zegt, mijnheer Deleecq. Ik weet trouwens niet van waar u dit cijfer haalt.

De heer Deleecq. — Verwijst u mijn vraag naar de Eerste minister?

De heer Dhoore, minister van Sociale Voorzorg en Volksgezondheid. — De Voorzitter van de Senaat is getuige dat ik deze opmerking in het rood genoteerd heb en aan de Eerste minister zal signaleren.

Een tweede reeks vragen had betrekking op de financiële situatie van de *non-profitsector*, meer bepaald van de ziekenhuissector. Vooral de heren Deleecq en Conrotte hebben hierover uitgeweid.

Men moet mij niet overtuigen van de grote problemen in de ziekenhuissector. Men moet evenmin mijn collega's, verantwoordelijk voor de persoonsgebonden materies in de deelregeringen, zoals mevrouw Steyaert voor de Vlaamse gemeenschap, overtuigen van de problemen in de welzijnssector. Denken wij maar aan de bejaardenzorg, de MPI enzovoort. Wij pogen daar reeds lang een oplossing voor te vinden. Dit is onder meer de inhoud van de Sint-Jansconferentie, die reeds maanden aan de gang is. Ik heb reeds tientallen malen hier de wens uitgesproken dat ook de leden van het Parlement met de andere geïnteresseerde partijen bij deze besprekingen intens zouden worden betrokken.

Mijnheer Deleecq, op korte termijn pogen wij de twee volgende zaken te bereiken. Eerst trachten wij een oplossing te vinden voor de thesaurieproblemen. Mijn collega de minister van Financiën is in het bezit van een suggestie die tot doel heeft de thesaurieproblemen van de ziekenhuizen gevoelig te verminderen. Ik denk in de eerste plaats aan de ziekenhuizen omdat die onder mijn verantwoordelijkheid ressorteren. Ik heb de Senaat reeds medegedeeld dat wij maatregelen hebben genomen om het geheel van de niet-betaalde facturen voor het einde van de maand juli terug te brengen tot 19 miljard. Dit is natuurlijk niet heel veel wanneer men weet dat er vijf jaar geleden reeds een schuld was van 15 à 16 miljard. Er is echter steeds een tijdsverschil tussen het verrichten van de uitgaven en het binnenbrengen van de facturen. Alle bevoegde kringen zijn van oordeel dat een schuld beneden 20 miljard voor de ziekenhuizen of de ziekteverzekering in het algemeen draaglijk is. Dat is natuurlijk geen ideale situatie, maar ze is toch niet catastrofaal. Wanneer de minister van Financiën erin zou slagen deze suggestie tot concrete uitvoering te brengen, dan ben ik ervan overtuigd dat men op deze basis verder kan gaan, ook in de loop van de volgende maanden. Het probleem zal zich vooral voordoen vanaf de maand oktober van dit jaar. Indien men geen maatregelen treft, kan men tot een thesaurieimpasse van 46,8 miljard komen. Dat is natuurlijk onhoudbaar en onaanvaardbaar. Maatregelen moeten dus worden genomen. Vorig jaar in de maand juni voorzagen wij tegen het einde van het jaar 1980 een thesaurieprobleem van 52 miljard. We hebben dat bedrag gelukkig kunnen terugbrengen tot ongeveer 23 miljard.

Vervolgens kom ik op het inhoudelijke vlak, want een thesaurieprobleem is toch maar een uiting van een deficit. Op dit vlak zijn er volgens mij twee zaken absoluut nodig. Ten eerste, planning die het ons mogelijk moet maken de capaciteit terug te brengen tot wat werkelijk nodig en verantwoord is derwijze dat de aanvaarde en verantwoorde capaciteit van bedden in onze ziekenhuizen op een ernstige wijze kan worden gefinancierd. De financiering moet echter van die aard zijn dat een goed beheer in deze sector mogelijk wordt. Planning en verbetering van de prijs moeten aan elkaar gekoppeld worden. In de jongste programmawet werd een artikel opgenomen dat morgen in de commissie zal worden besproken en dat dit objectief zal helpen verwezenlijken. Door de goedkeuring ervan zou men kunnen komen tot een andere financieringswijze want vanuit verschillende milieus is aangedrongen op een soort forfaitaire globale enveloppe waardoor het beheer en de beheersorganen van instellingen — ziekenhuizen in de eerste plaats — tijdig maatregelen zouden kunnen nemen die ze in staat stellen hun verantwoordelijkheid op zich te nemen voor een ernstig financieel beheer. Ik geloof dat dit zou beantwoorden aan de wens van een aantal instellingen. Dat is een belangrijke stap verder dan de provisionele prijs die enkele jaren

geleden werd ingevoerd en die een eerste stap was op de weg naar een dergelijk beleid.

De heren Pouillet en Deleecq stelden vragen in verband met de financiering en het deficit voor de komende jaren. De tableaux die als bijlagen bij het verslag zijn opgenomen spreken betrekkelijk klare taal, soms ietwat bargoens in die zin dat de cijfers tot verwarring aanleiding kunnen geven. Al de betrokken organismen melden niet steeds dezelfde cijfers. Met deze situatie worden wij dagelijks geconfronteerd. Wanneer wij onze begroting op termijn opmaken en de diensten van de rijks sociale zekerheid, de diensten van het paritair beheer per regeling, de diensten van onze eigen administratie, de studiediensten van Economische Zaken of van Financiën ondervragen en het Planbureau, dan staan wij voor verschillende hypothesen met cijfers die met een paar miljard, zoals u als voorbeeld hebt geciteerd, verschillen. Wanneer deze bedragen over een paar honderd miljard kunnen worden gespreid, dan is dat aanvaardbaar. Wanneer het verschil binnen een bepaalde regeling voorkomt, dan wil ik het verifiëren, want dan lijkt het mij onaanvaardbaar.

De rekeningen die wij vanaf verleden jaar tot en met 1985 ernstig hebben opgemaakt na confrontatie van de cijfers vanuit verschillende instanties, brengen ons tot de conclusie dat het gecumuleerd deficit in 1985 op iets meer dan 100 miljard moet worden geraamd, in het geheel van de regelingen van de sociale zekerheid voor werknemers. Ik heb daaraan toegevoegd dat onmiddellijk en tijdig maatregelen moeten worden getroffen om dit te vermijden, omdat dit onaanvaardbaar is.

Bij onze eerste verificatie kwamen wij tot een gelukkige vaststelling, want einde 1980 hadden wij meer sociale bijdragen ontvangen dan wij hadden geraamd. Wij hadden namelijk vier miljard meer ontvangsten in 1980 dan geraamd in het begin van het jaar.

Tot mijn spijt is dit in 1981 niet meer waar en de aanduidingen voor het eerste kwartaal gaan in een slechte richting. Dit zou betekenen — dit is een antwoord op de vraag van de heer Pouillet — dat dit in 1981, wanneer normaal elke regeling in evenwicht zou moeten zijn, spijtig genoeg niet zal opgaan onder meer in de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Dat brengt mee dat wij de ramingen voor de volgende jaren moeten corrigeren met hetzelfde cijfer van het tekort aan opbrengst van de sociale bijdragen vastgesteld in 1981.

Ook nu, bij de voorbereiding van de begroting van 1982, moeten maatregelen worden getroffen om die deficits niet te registreren. Men heeft gezegd dat uit het optrekken van de plafonds van 65 000 tot 80 000 frank voor de regelingen waar die nog bestaan, in 1982 een opbrengst van 5,5 miljard zal ontstaan. Ik antwoord hierop dat dit juist is en dat deze iets meer dan 5,5 miljard werkelijk als nieuwe inkomsten zal binnenkomen.

Toen werd beweerd dat er in 1985 meer dan honderd miljard deficit zou zijn werd daarmee geen rekening gehouden. Wij zullen dan 25 à 30 miljard minder deficit hebben wanneer er gedurende die vier jaren telkens 5,5 à 6 miljard meeropbrengst is.

Het is absoluut verkeerd te beweren, wat ook in de pers gebeurde, dat dit wegnemen is met de ene hand wat langs de andere hand via het Maribel-plan zou worden gegeven. Dit was reeds afgesproken eind 1980, tijdens de poging van de nationale arbeidsconferentie om een globaal nationaal sociaal akkoord te bereiken. Reeds toen hebben wij met werknemers en werkgevers afgesproken om dit aan het Parlement voor te stellen. Ook de werkgevers hebben daar rekening mee gehouden. Zij vonden dit normaal, ook indien de huidige proportionele verdeling wordt behouden tussen de patronale en de persoonlijke bijdragen voor de sociale zekerheid.

Het is even juist dat werd afgesproken, noch met de sociale partners, noch met het Parlement, noch binnen de regering, wat vanaf 1 januari 1983 de resultaten zouden zijn van een volledig opheffen van de plafonds, waar velen samen met mij zeer gelukkig om zullen zijn. Het is niet juist te beweren dat de opbrengst dan ongeveer 13 miljard zou bedragen, althans indien de ganse context gelijk blijft. In mijn berekening voor het wegwerken van het deficit voor de toekomst was dit niet het geval. Een gedeelte daarvan zal geneutraliseerd zijn, maar dit is mijn persoonlijke visie. In de regering werd daar nog niet over gesproken.

Hoewel ik niet moet antwoorden aan mensen die niet aanwezig zijn, wijs ik de heer Pouillet erop dat ik vrees dat wij in 1981, omwille van de mindere opbrengsten, een deficit zullen hebben. Wij denken nu reeds aan maatregelen om dit op te vangen, ook langs besparingen. Het is juist dat er, zoals ik in de geactualiseerde tabel heb weergegeven, in 1982 een globaal deficit van ongeveer 12 miljard zal zijn.

Nu reeds is dat het voorwerp van onze zorg. Nu reeds gaan wij na door welke verschillende regelingen dit deficit zou kunnen worden opgevangen. Wij vallen echter steeds terug op het fameuze drie-

luik waarover ex-Premier Martens in de helft van vorig jaar heeft gesproken: ofwel komt de bijdrage van de Staat, ofwel van sociale bijdragen uit solidariteit van de werknemers en de werkgevers onderling, ofwel van besparingen. Dit zijn de drie mogelijkheden.

De heer Lagae heeft een concrete vraag gesteld over het eventueel kunnen uitschakelen van gelegenheidsarbeiders meer bepaald in de sector van het witloof, terwijl de heer Conrotte meer in het bijzonder over het huispersoneel heeft gesproken. Volgens de huidige tekst van de wet is zowel het een als het ander mogelijk. Het is niet omdat dit in artikel 2 van het ontwerp niet expliciet wordt vermeld dat dit niet mogelijk zou zijn. Ik bevestig uitdrukkelijk dat dit wel het geval is.

Tenslotte wil ik zeggen aan al degenen en onder meer aan de heer Wathélet, mevrouw Herman en de heren Egelsemeers en Peeters die erop hebben gewezen dat het werk niet af is, dat het onvolmaakt is, en ook aan de anderen die heel wat kritiek hebben geuit, dat ik die kritiek in belangrijke mate persoonlijk onderschrijf. Het werk is inderdaad niet af. Wij vragen niet aan het Parlement de taak van de koninklijke commissie te bemoeilijken of uit te schakelen. Wel integendeel. In het verslag van de heer De Clercq vindt u op vele plaatsen terug dat ik in antwoord op bepaalde vragen heb verwezen naar de koninklijke commissie, niet als alibi om geen antwoord te moeten geven, maar omdat wij consequent moeten zijn en moeten weten wat wij willen. Het is één van de redenen waarom nu niet wordt gesproken over de zelfstandigen. In de koninklijke commissie zullen wij de vier sectoren, namelijk de werknemers, de zelfstandigen, het overheidspersoneel en de overige stelsels waaronder de minder-validen onder de loupe nemen. Wat deze laatste categorie betreft, hoop ik binnenkort, zoals de Senaat mij heeft gevraagd, een degelijk verslag te kunnen voorleggen over de stand van onze werkzaamheden. Ik had vorige week de gelegenheid samen met mijn specialisten de structuur en het schema vast te leggen van een nota die nu concreet wordt uitgewerkt.

Het werk is duidelijk niet af. Sommigen vragen zich af of wij niet te bescheiden geweest zijn. Ik meen van niet. Het Parlement moet in deze aan gelegenheid een belangrijke rol spelen. Het volstaat de gevallen na te gaan waarin wordt verwezen naar de initiatieven die het Parlement in commissie en in openbare vergadering dienaangaande moet nemen. Wij, dit wil zeggen het Parlement samen met de regering, moeten er inderdaad, mijnheer Deleeck, voor zorgen dat wij niet vervallen in immobilisme.

Tenslotte wil ik er nog op wijzen dat het hier gaat om principiële vernieuwingen, een soort cristallisatie van ideeën die zich de jongste jaren hebben ontwikkeld vanuit een globale visie op het stelsel om deze te concretiseren rekening houdend met feitelijke gegevens en met als einddoel een goede dekking van de sociale risico's die financieel haalbaar is zonder andere prioriteiten in het gedrang te brengen en met reële aandacht voor de mens omwille van wie dit stelsel wordt geconcepieerd. (*Applaus op de banken van de meerderheid.*)

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt is de algemene bespreking gesloten. Wij zullen morgen overgaan tot de artikelsgewijze bespreking en eveneens stemmen over de amendementen en over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close. Nous procéderons demain à l'examen et au vote des articles et des amendements ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

PROPOSITIONS DE LOI — VOORSTELLEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Les propositions de loi ci-après ont été déposées:

1° Par M. Cudell:

a) Tendante à insérer dans le titre IX du livre premier du Code de commerce une section 7bis intitulée: «De l'entreprise uninominale à responsabilité limitée»;

b) Relative au contrat d'agence commerciale;

De volgende voorstellen van wet werden ingediend:

1° Door de heer Cudell:

a) Tot invoeging in titel IX van het Wetboek van koophandel van een afdeling 7bis getiteld: «Eenmansonderneming met beperkte aansprakelijkheid»;

b) Betreffende de handelsagentuurovereenkomst;

2° Door de heer De Seranno, tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen;

2° Par M. De Seranno, modifiant le Code des impôts sur les revenus;

3° Par MM. Bataille et Lutgen, relative aux pensions du personnel à fonction accessoire dans l'enseignement technique subventionné.

3° Door de heren Bataille en Lutgen, betreffende het pensioen van het personeel met een bijbetrekking in het gesubsidieerd technisch onderwijs.

Ces propositions de loi seront traduites, imprimées et distribuées.

Deze voorstellen van wet zullen worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demands — Verzoeken

M. le Président. — M. Lagasse désire interpellier M. Busquin, ministre de l'Intérieur et ministre de l'Education nationale, sur «les faits graves qui se sont produits à Fouron le 31 mai et le comportement d'un bataillon de la gendarmerie, dont ont été victimes la population francophone, des journalistes et des parlementaires dans l'exercice de leurs fonctions».

De heer Lagasse wenst de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, te interpellieren over «de ernstige feiten die zich op 31 mei in Voeren hebben voorgedaan en over het gedrag van een rijkswachtbataljon, waarvan de Franstalige bevolking, joernalisten en parlamentsleden het slachtoffer waren».

De heer De Rouck wenst de Eerste minister, alsmede de heer Calawaert, minister van Nationale Opvoeding en de heer Busquin, minister van Binnenlandse Zaken en minister van Nationale Opvoeding, te interpellieren over «de vorming van scholengemeenschappen in Wallonië waarin bestaande Franstalige technische afdelingen worden opgenomen die in het Vlaamse land gelegen zijn».

M. De Rouck désire interpellier le Premier ministre ainsi que M. Calawaert, ministre de l'Education nationale et M. Busquin, ministre de l'Intérieur et ministre de l'Education nationale, sur «la création en Wallonie de communautés scolaires auxquelles sont rattachés des sections techniques de régime linguistique français établies en région flamande».

M. Roland Gillet désire interpellier:

1° Le Premier ministre sur «la diffusion d'informations relatives à des mesures fiscales avant que les commissions compétentes de la Chambre et du Sénat en soient avisées, et ces mesures elles-mêmes»;

De heer Roland Gillet wenst te interpellieren:

1° De Eerste minister over «het verspreiden van inlichtingen omtrent belastingmaatregelen voordat de bevoegde commissies van Kamer en Senaat op de hoogte zijn gebracht, en die maatregelen zelf»;

2° Le ministre des Postes, Télégraphes et Téléphones sur «les décisions de retarder la distribution du courrier dans les grandes agglomérations».

2° De minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie over «de beslissingen om de post in de grote agglomeraties later uit te dragen».

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

De datum van deze interpellaties zal later worden bepaald.

Le Sénat se réunira demain, mercredi 10 juin 1981, à 14 heures.

De Senaat vergadert opnieuw te 14 uur, morgen woensdag 10 juni 1981.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 19 h 35 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 19 u. 35 m.)

1602